Vladimir Sorokin

Unul dintre cele mai surprinzătoare texte din literatura lumii. Sorokin este un scriitor uluitor de original.

The New Republic

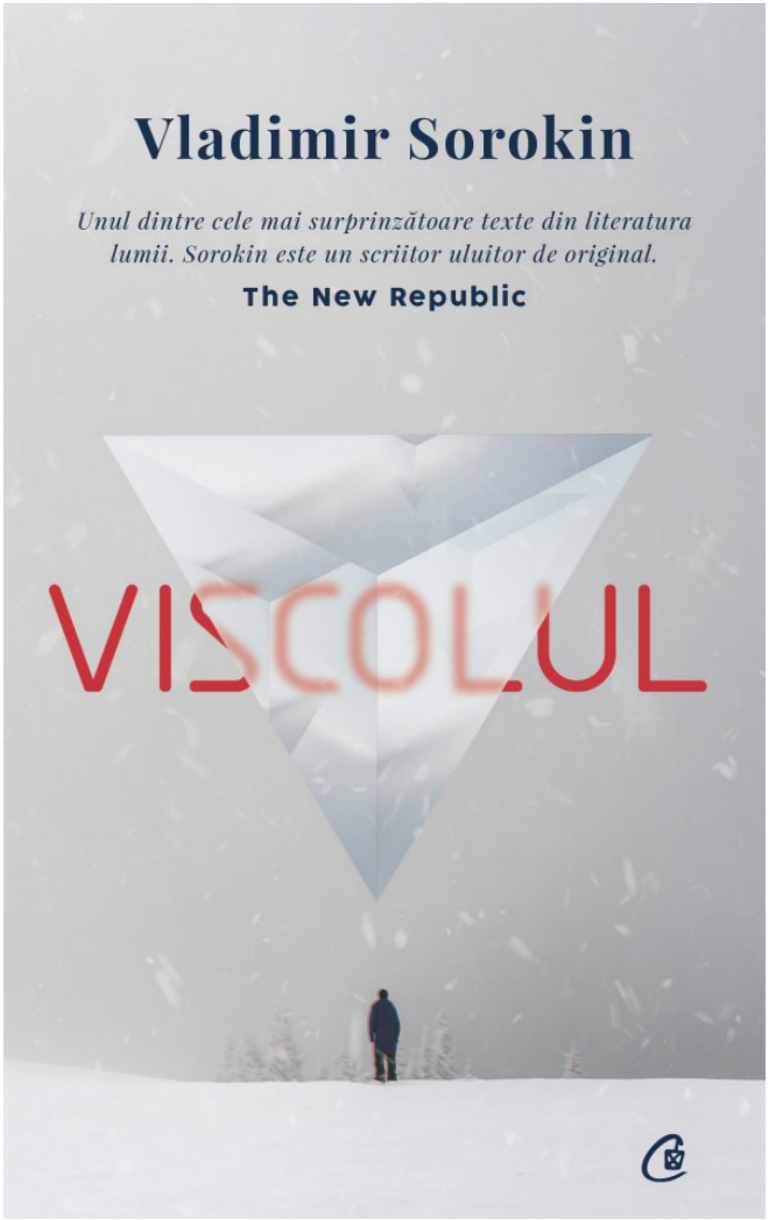

Colecția
Byblos

VLADIMIR SOROKIN (n. 1955) este un scriitor rus de factură postmodernă, unul dintre cei mai populari autori din literatura rusă contemporană. A scris romane, piese de teatru, nuvele și scenarii de teatru și film, precum și libretul pentru *Copiii lui Rosenthal*, de Leonid Desiatnikov, prima operă comandată de Teatrul Bolșoi într-un sfert de secol.

În anii 1980, a făcut parte din scena underground a literaturii moscovite, unde s-a format ca scriitor, după ce vreme de un deceniu, în anii 1970, avusese o activitate de ilustrator de carte și artist vizual. Cărțile sale au fost traduse în peste douăzeci de limbi și sunt prezente în portofoliile unora dintre cele mai importante edituri din întreaga lume. Sorokin este laureat al premiilor „Andrei Belîi" și „Maxim Gorki", iar *Viscolul* a fost distins atât cu Premiul literar NOS, cât și cu Premiul Bolșaia Kniga. În 2013, Vladimir Sorokin a fost finalist la Man Booker Prize.

Dintre cărțile sale, la Curtea Veche Publishing au mai fost traduse *Gheața, Ziua opricinicului* și *Kremlinul de zahăr*.

Vladimir Sorokin

Viscolul

Ediția a II-a

Traducere din rusă și note de
ANTOANETA OLTEANU

CURTEA VECHE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Sorokin, Vladimir
Viscolul / Vladimir Sorokin ;
trad. din lb. rusă și note de Antoaneta Olteanu. - Ed. a 2-a.
- București : Curtea Veche Publishing, 2021

ISBN 978-606-44-1049-8

I. Olteanu, Antoaneta (trad.)

821.161.1

ISBN epub: 978-606-44-1050-4
Carte publicată și în ediție digitală

Corector: Elena Tătaru
Tehnoredactor: Chirachița Dogaru

CURTEA VECHE PUBLISHING

str. Aurel Vlaicu nr. 35, București, 020091
redacție: 0744 55 47 63
distribuție: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21
fax: 021 223 16 88
redactie@curteaveche.ro
comenzi@curteaveche.ro
curteaveche.ro

Vladimir Sorokin
Metel'

Copyright © 2010 by Vladimir Sorokin
All rights reserved.

Carte publicată pentru prima dată în limba română
de Curtea Veche Publishing în anul 2012

© Curtea Veche Publishing, 2021
pentru prezenta versiune în limba română

Răposatul să doarmă se-ntinde
Pe albul catafalc,
Afară în vals ușor se prinde
Viscolul din înalt…

Aleksandr Blok

– Dar înțelegeți odată, trebuie neapărat să plec! își depărtă supărat mâinile Platon Ilici. Mă așteaptă bolnavii! Bol-na-vii! E epidemie! Asta nu înseamnă nimic pentru dumneavoastră?

Șeful de stație își lipi pumnii de cojocul său din blană de bursuc, aplecându-se înainte:

– Dar cum să nu înțelegem, domnul meu? Cum să nu înțelegem, domnul meu? Trebuie neapărat să plecați, domnul meu, înțeleg asta foarte bine. Dar eu nu am cai și până mâine n-o să fie niciunul!

– Păi, cum să nu aveți cai?! exclamă răutăcios Platon Ilici. Și atunci, ce rost mai are stația dumneavoastră de poștă?

– Păi, uite de ce, că au plecat toți caii și nu a mai rămas niciunul, niciunul! repetă mai tare șeful de stație, de parcă ar fi vorbit cu un surd. Poate spre seară să vină aici, printr-o minune, cei de la poștă. Dar cine poate ști când o să vină?!

Platon Ilici își scoase pince-nez-ul și îl fixă pe șeful de stație de parcă l-ar fi văzut pentru prima oară:

– Dar dumneavoastră înțelegeți, nene, că acolo mor oameni?

Șeful de poștă, strângându-și pumnii, își întinse mâinile spre doctor, de parcă ar fi cerșit.

– Dar cum să nu înțelegem, domnul meu? De ce să nu înțelegem și noi? Mor oameni creștini, e nenorocire, cum să nu înțelegem? Dar uitați-vă și dumneavoastră pe ferestruică, vedeți ce se întâmplă!

Platon Ilici își puse pince-nez-ul și-și mută automat privirea din ochii săi umflați spre fereastra acoperită de promoroacă, prin care era imposibil să se vadă ceva. Afară, ca de obicei, era o zi posomorâtă de iarnă.

Doctorul privi pendula gălăgioasă în formă de căsuță a Babei Iaga: arăta ora două și un sfert.

– Acum se face trei! dădu nemulțumit din capul său mare, tuns scurt, cu părul ușor încărunțit pe la tâmple. Ora trei! Și acolo începe deja să se însereze, înțelegi tu oare?

– Dar cum să nu înțeleg, domnul meu, cum să nu înțeleg…, vru să spună din nou șeful de poștă, dar doctorul îl întrerupse ferm:

– Uite ce-i, nene! Fă-mi rost de cai din pământ, din iarbă verde! Dacă n-o să ajung azi acolo, te trimit în judecată. Pentru sabotaj.

Bine-cunoscutul cuvânt acționă asupra șefului de poștă ca un somnifer. Parcă adormi instantaneu, începând să mai bolborosească și să se justifice. Trupul lui, ușor îndoit de mijloc, îmbrăcat în scurta de blană, cu pantalonii de velur și cizmele albe de pâslă, înalte, tivite cu piele galbenă, rămase nemișcat în penumbra camerei mari, bine încălzite. Însă soția lui, care până atunci stătuse liniștită, aplecată asupra andrelelor, într-un colț îndepărtat, după o draperie de stambă, începu să se agite, aruncă o privire de acolo, își arătă fața lătăreață, inexpresivă. I se făcuse lehamite de doctorul acesta în cele două ore de așteptare în care băuse ceai, mâncase dulceață de zmeură și de prune și răsfoise revista *Niva* de anul trecut.

– Mihalîci, oare să-l rugăm pe Perhușa?

Șeful de poștă își veni imediat în fire.

– Putem să-l rugăm pe Perhușa, își scărpină el mâna stângă cu mâna dreaptă, întorcându-se ușor spre soție. Dar dumnealor vor cai de stat.

– Puțin îmi pasă de care! exclamă doctorul. Am nevoie de cai! De cai! De caaai!

Șeful de poștă o porni lipăind spre birou:

– Dacă nu e la unchiul lui, la Hoprov, putem să-l rugăm…

După ce se apropie de birou, ridică receptorul telefonului, învârti manivela de vreo două ori, se îndreptă, punându-și mâna stângă în șold și întinzându-și capul chel în sus, de parcă ar fi dorit să pară mai înalt:

– Mikolai Lukici, Mihalîci te deranjează. Spune-mi, te rog, cărăușul nostru nu a trecut azi pe la dumneavoastră? Nu? Foarte bine. Păi, cum să nu?! Unde să se ducă azi, este exclus, cum să nu. Ei, multe mulțumiri.

Puse cu grijă receptorul în furcă și, dând semne de vioiciune pe fața bărbierită neglijent, fără barbă, a unui bărbat fără vârstă, o porni lipăind spre doctor:

– Prin urmare, azi Perhușa al nostru nu s-a dus după pâine la Hoprov. E aici, stă pe sobă. Că, dacă se duce după pâine, imediat se înființează la unchiul său. Și acolo – pun-te pe băut ceai și trâncănit. Abia spre seară vine la noi să ne aducă pâinea.

– Are cai?

– Are o mașină.

– O mașină? își scoase doctorul portțigaretul, mijind ochii.

– Dacă o să-l rugați, o să vă ducă la Dolgoe cu mașina.

– Și ai mei? se încruntă Platon Ilici, amintindu-și de sania sa, de vizitiu și de cei doi cai ai statului.

– Păi, ai dumneavoastră o să rămână deocamdată aici. O să vă întoarceți mai apoi cu ei.

Doctorul începu să fumeze.

– Și unde este cărăușul ăsta al tău?

– Aici, aproape. Șeful de poștă arătă cu mâna undeva în spate. O să vă conducă Vasiatka. Vasiatka!

Nu veni nimeni la chemarea lui.

– Probabil în casa cea nouă, răspunse de după draperie soția șefului de poștă.

Și se ridică imediat, își foșni fusta pe podea și ieși. Doctorul se apropie de cuier, își luă paltonul greu, lung, dublat cu piele de țigaie, se îmbrăcă, își puse căciula mare, din blană de vulpe, cu urechi, plină de resturi de cereale, își puse fularul alb, lung, își puse mănușile, apucă ambele genți de voiaj și porni hotărât spre tinda întunecoasă, a cărei ușă o ținea deschisă pentru el șeful de poștă.

Doctorul de județ Platon Ilici Garin era un bărbat înalt, solid, de patruzeci și doi de ani, cu o față îngustă, trasă, bărbierită cu mare grijă, pe care se afla un nas mare pe care se citea mereu expresia unei profunde nemulțumiri. „Toți mă împiedicați să-mi îndeplinesc acel lucru important și singurul posibil, pentru care am fost ales de soartă și pe care pot să-l fac mai bine decât voi toți și pentru care am și pierdut deja o mare parte a vieții mele conștiente“, spunea parcă această față hotărâtă, cu un nas mare, încăpățânat și niște ochi aproape îngropați în grăsime. În tindă se ciocni de soția șefului de poștă și de Vasiatka, care îi luă imediat amândouă genții.

– E a șaptea casă de aicea, îi spuse la plecare șeful de poștă, alergând în fața lor și deschizând ușa cerdacului. Vasiatka, condu-l pe domnul doctor.

Platon Ilici ieși la aer, mijind ochii. Era puțin ger, cam înnorat; un vânt slab, dar care nu se potolise acum, la ora trei, aducea în continuare o zăpadă măruntă.

– N-o să vă ia prea mult, bolborosi șeful de poștă, zgribulindu-se în bătaia vântului. E un om căruia nu-i pasă de profit. Numai să meargă.

Vasiatka puse genții de voiaj pe lavița de lângă cerdac, dispăru în tindă și reveni repede cu o scurteică mică, cu cizme de pâslă și căciulă; luă genții, coborî din cerdac în zăpada adusă de vânt și zise:

– Să mergem, boierule.

Doctorul porni după el, trăgând din țigară. O porniră pe ulița pustie a statului, acoperită de zăpadă. Se adunase multă zăpadă, cizmele doctorului, îmblănite, se afundau aproape până la carâmbi în ea.

„Viscolește…" își spuse Platon Ilici, grăbindu-se să termine de fumat țigara ce se stingea din cauza vântului. „Dracu' m-a pus să trec chiar pe la stația asta de poștă, s-o ia dracu'. O văgăună, ce să spun: iarna niciodată n-ai să găsești cai aici. M-am jurat, dar nu, m-am dus, *dumkopf*[2]. Dacă aș fi pornit pe la șleau, aș fi schimbat la Zaprudnîi și aș fi pornit mai departe, ei, măcar numai cu șapte verste[3] mai departe, însă aș fi ajuns până acum la Dolgoe. Și stația de poștă e cuviincioasă, și drumul e mai mare. *Dumkopf!* Acum stau aici și pierd timpul…"

Vasiatka călca cu curaj zăpada din fața lui, tot agitând gențile identice, așa cum face o muiere cu gălețile din cobiliță. Așezarea de lângă stația de poștă, deși era numită „comuna Dolbeșino", era, de fapt, un cătun format din zece case răzlețe, destul de aproape una de alta. Până ajunse, pe drumul acoperit de zăpadă, la casa cărăușului, Platon Ilici asudă ușor în paltonul lui lung. În preajma acestei case vechi, care intrase destul de mult în pământ, zăpada acoperise totul și nu se mai vedea nicio urmă de om, de parcă nu ar fi locuit nimeni acolo. Numai vântul împrăștia vălătucii de fum alb ce ieșeau pe horn.

Drumeții se strecurară cum putură printr-un fel de grădiniță împrejmuită, urcară în cerdacul acoperit de zăpadă, lăsat într-o rână. Vasiatka împinse ușa cu umărul, se dovedi că nu era încuiată. Intrară în tinda întunecată; Vasiatka se împiedică de ceva și spuse:

– Pfui…

Platon Ilici distinse cu greu în întuneric două butoaie mari, o roabă și niște boarfe. Nu se știe de ce, în tinda cărăușului mirosea a prisacă – a stupi, a polen și a ceară. Mirosul acesta drag, de vară, nu se potrivea deloc cu viscolul din februarie. Strecurându-se cu greu pe ușa capitonată cu pânză de sac, Vasiatka o deschise, luă o geantă la subsuoară, păși peste pragul înalt:

– Bună ziua domniilor voastre!

În casă era puțin mai cald, mai luminos și mai aerisit decât în tindă: ardeau lemne în marea sobă rusească, pe masă se aflau o solniță stingheră de lemn, o pâine rotundă sub un ștergar, într-un colț se vedea, înnegrită, o icoană, iar pe un perete atârna singuratică o pendulă ce arăta cinci și jumătate. Doctorul nu remarcă nicio mobilă, numai un cufăr și un pat de fier.

– Nene Kozma! strigă Vasiatka, lăsând gențile jos cu grijă.

Nu răspunse nimeni.

– Să fi ieșit în curte? își întoarse Vasiatka spre doctor fața mare, pistruiată, cu un năsuc amuzant, roz, parcă jupuit.

– Ce-i? se auzi dinspre sobă și apăru un cap roșcovan, ciufulit, cu o bărbuță numai smocuri și niște ochi nedormiți, care abia se mai vedeau.

– Salutare, nene Kozma! strigă bucuros Vasiatka. Uite, doctorul se grăbește să ajungă la Dolgoe, dar la poștă nu-i niciun cal acum.

– Și ce-i cu asta? se scărpină capul.

– Păi, uite, poate-l duci tu acolo cu mașina.

Platon Ilici se apropie de sobă:

– La Dolgoe e epidemie, trebuie neapărat să ajung azi acolo. Neapărat!

– Epidemie? Cărăușul se șterse la ochi cu degetele mari pline de bătături și cu unghii murdare. Am auzit de epidemia asta. Vorbeau ieri la poștă, la Hoprov.

– Mă așteaptă bolnavii acolo. Le duc vaccin.

Capul de după sobă dispăru, se auziră un scrâșnit și scârțâitul unor trepte. Kozma se dădu jos, începu să tușească, ieși din spatele sobei. Era un bărbat scund, slăbuț și îngust în umeri, de vreo treizeci de ani, cu niște picioare strâmbe și niște palme nemaipomenit de mari, așa cum au numai

croitorii. Fața lui, cu un nas ascuțit, umflată de somn, avea o expresie de bonomie și încerca să zâmbească. Stătea desculț în fața doctorului, scărpinându-și părul roșcat, zburlit.

– Vac-cin? rosti el respectuos și precaut, de parcă s-ar fi temut să scape acest cuvânt pe podeaua murdară, tocită și plină de crăpături.

– Vaccin, repetă doctorul și-și scoase căciula de vulpe, din cauza căreia i se făcuse foarte cald.

– Dar e viscol, boierule! Perhușa privi spre fereastra aproape oarbă.

– Știu că e viscol! Dar acolo mă așteaptă oameni bolnavi! ridică doctorul vocea.

După ce se scărpină, Perhușa se apropie de ferestruica izolată pe margini cu un fuior de cânepă.

– Uite, azi nu am ieșit nici după pâine – dădu cu degetul peste suprafața topită din mijlocul florilor de gheață de la fereastră, apărute din cauza focului din sobă, și privi pe geam. Doar omul nu trăiește numai cu pâine, nu?

– Cât vrei? își pierdu răbdarea doctorul.

Perhușa îl privi de parcă ar fi așteptat o lovitură; o porni în tăcere spre colțul din dreapta sobei, unde pe o laviță și pe rafturi se aflau căldări, cănі și oale de foc, puse mâna pe un căuș de aramă, luă cu el apă din căldare și începu să bea repede. Mărul lui Adam i se mișca în sus și-n jos.

– Cinci ruble! propuse doctorul cu un ton așa de amenințător, că Perhușa tremură.

Și imediat începu să râdă, ștergându-se la gură cu mâneca de la cămașă.

– Dar ce să fac eu…

Puse la loc căușul, privi în jur, icnind:

– Păi, asta… Tocmai am făcut focul în sobă.

– Dar acolo mor oameni! strigă doctorul.

Perhușa, fără să se uite la doctor, se scărpină pe piept, miji ochii spre ferestruică. Doctorul îl privi pe cărăuș cu o asemenea expresie a feței sale năsoase, încordate, de parcă ar fi fost gata să-l pocnească sau să înceapă să plângă.

Perhușa oftă, se scărpină pe gât:

– Auzi, piciule, atunci, uite, tu…

– Ce-i? Vasiatka deschise gura, fără să înțeleagă.

– Stai aici. Și cum începe să se stingă, tragi capacul la horn.

– S-a făcut, nene Kozma. Vasiatka își dădu jos scurta, o puse pe laviță și se așeză lângă ea.

– Mașina ta… ce putere are? întrebă doctorul ușurat.

– Cincizeci de cai.

– Bine! Într-o oră și jumătate o să ajungem la Dolgoe. Și o să pleci înapoi cu cinci ruble.

– Da' lasă, boierule…, zâmbind, Perhușa dădu din mâna lui mare, ca un clește și se lovi peste coapse. Biiine, să mergem s-o înhămăm.

Dispăru în spatele sobei și apăru repede îmbrăcat într-o bluză cenușie de lână, tricotată, cu ochiuri mari, cu niște pantaloni vătuiți, strânși cu o curea soldățească sus, aproape de piept, cu o pereche de cizme cenușii de pâslă la subsuoară. După ce se așeză pe laviță lângă Vasiatka și-și aruncă cizmele pe podea, începu să-și pună repede obielele.

Doctorul scoase o țigară și se duse afară. Acolo totul era la fel: cerul cenușiu, viscol, vânt. Satul parcă amuțise – nu se auzeau niciun glas de om, niciun lătrat de câine.

Pe când stătea în cerdac și trăgea fumul revigorant de țigară, Platon Ilici se gândea deja la ziua următoare: „Noaptea, vaccinarea, iar dimineață o să mergem la cimitir să ne uităm la morminte. Numai să nu dispunem carantină pe o asemenea vreme, că o să se furișeze vreunul din încercuire, și atunci mai prinde-l, dacă poți. La Mitino au fost două bariere, și tot nu au fost de folos, s-au smucit, au mușcat… E interesant de știut, oare Sielberstein o fi acolo? Ei, dacă ar fi acolo! La patru mâini, vaccinatul ar merge mai ușor, am reuși să trecem noaptea prin tot satul… Nu, n-o să ajungă de la Usohi mai repede ca mine, de acolo sunt, pe numărate, patruzeci de verste, și pe o vreme ca asta… Uite ce noroc am mai avut cu viscolul…“

Perhușa, care, între timp, se încălțase, își luă un cojoc mic, negru, se strânse cu o curea lată, agăță la brâu mănușile, își trase pe ochi căciula, luă de pe masă pâinea, tăie un colț din ea, îl băgă în sân, mai tăie o felie, mușcă din ea, mestecă, făcându-i cu ochiul lui Vasiatka, ce stătea pe laviță:

– Ce mi-aș mai fi încălzit gura cu un ceișor, dar nu mai am când, uite ce a început să urle. E-pi-de-mie! De unde o fi aterizat oare?

– Cică de la Repișna. Vasiatka se șterse cu pumnul la ochi. Cu cai de poștă. Surugiu de-al statului, s-a dus imediat să se culce.

– Și de ce să nu dormim și noi, ăștia ai statului… Perhușa aruncă o privire de rămas-bun spre sobă, îl plesni peste cap pe Vasiatka și, mestecând, porni așa cu bucata de pâine spre curtea din spate.

Curtea cărăușului era la fel de nearătoasă și de veche ca și casa: magazia cădea într-o rână, lipită de casă, stivele de lemne erau înghesuite neglijent, mai departe se afla fânarul cu acoperișul spart și căptușit în pripă cu prăjini și paie, la doi pași se vedea, negru, și șopronul în care, după toate aparențele, era prea puțin probabil să fi treierat cineva în el în ultimii patru ani. Însă grajdul mic, care semăna cu o baie, era construit nu demult și acoperit cu o draniță mare; avea niște pereți bine călăfătuiți și două ferestruici duble. Lângă el, sub o copertină acoperită de zăpadă, se afla mașina. Scormonind în zăpadă cu cizmele, cu mersul său strâmb și iute, Perhușa se apropie de grajd, își băgă mâna în sân, pipăi sub cămașă după cheia aflată pe un șnur, o scoase și începu să deschidă lacătul care atârna acolo.

În spatele ușii se auzi un sunet întrerupt, ascuțit, de parcă începu să țârâie un greiere uriaș. Și imediat se auziră alte trei sunete asemănătoare, după aceea altele și altele, și deodată parcă un stol întreg de greieri ar fi început să țârâie tare și insistent, pe toate vocile. Și imediat în magazie începu să grohăie un mistreț. În grajd, țârâitul se auzea din ce în ce mai tare.

– Vin, mama voastră… Perhușa desfăcu lacătul, deschise larg ușa și intră în grajd.

Niște miresme familiare, plăcute se năpustiră asupra lui. Fără să tragă ușa după sine, pentru a vedea mai bine, traversă fierăria și magazia de hamuri și se duse drept spre stănoaga cailor. Un țârâit plin de bucurie umplu grajdul. În comparație cu casa amărâtă și curtea lui Perhușa, grajdul era exemplar, nou, curat, îngrijit, fapt care demonstra imediat pasiunea principală a proprietarului. Grajdul avea două părți: chiar de la ușă începeau fierăria și magazia de hamuri, se afla bancul de lucru, pe el, o nicovală mică, aici era și o sobiță de dimensiunile unui samovar, cu niște foale făcute dintr-o afumătoare de la o prisacă, cu un instrumentar aranjat cu grijă pe banc: cuțite, ciocănele, clești, burghie, pile și un borcan cu unsoare, în care se afla o pensulă. În mijlocul bancului de lucru se afla o cană de lut plină cu niște potcoave minuscule, cât o copeică. Alături era o altă cană, cu o grămadă de caiele mici pentru potcoavele acelea. Pe perete, în șiruri, erau agățate hamuri mici, care semănau cu niște ciuperci uscate. Deasupra bancului se afla o lampă mare cu gaz.

Dincolo de fierărie și de magazia de hamuri, într-un coș mare, era fânarul, cu trifoi mărunțit, alături se afla o îngrăditură, iar în spatele ei, boxele cailor. Perhușa, zâmbitor, se aplecă peste îngrăditură și de jos se auzi fornăitul pe mai multe voci, în cascadă, al celor cincizeci de cai *mici*. Fiecare stătea în stănoaga lui, unii câte doi, alții câte cinci, alții câte trei. În fiecare stănoagă se aflau două iesle-jgheaburi, pentru apă și pentru furaje. În ieslele pentru furaje se vedeau resturile albe de ovăz măcinat, pe care Perhușa îl pusese cailor la ora cinci dimineața.

– Ei, ce-i, mama voastră, o pornim la drum? își întrebă Perhușa caii și ei începură să fornăie și mai tare.

Cei mai tineri se ridicară în două picioare, tropăind din picioarele din spate, cei mai mari, de stepă, fornăiau, se scuturau și-și mișcau capetele. Perhușa coborî spre ei mâna lui mare, aspră, cu cealaltă ținându-și felia de pâine, și începu să-i mângâie. Îi atingea cu degetele, le atingea spinările, le mângâia coamele, iar ei fornăiau, întinzând boturile mici în sus, îi mușcau în joacă mâna cu dinții lor mici, se împingeau în degetele lui cu nările calde. Niciunul dintre cai nu era mai mare

decât o potârniche. Cunoștea fiecare cal și putea să povestească în ce fel și de unde a apărut la el în grajd, care e povestea lui, cum era el, de fapt, care erau părinții lui, ce fire și deprinderi avea. Baza herghelie lui Perhușa o constituiau niște mânji roibi cu cozi scurte, roșcate-închis – erau mai mult de jumătate –, după ei urmau roșcovanii, murgii, opt roșii, patru suri, doi suri-rotați și doi tărcați – unul negru-tărcat și altul roșu-tărcat.

Aici erau numai mânji și jugani. În ceea ce privește iepele *mici*, ele valorau literalmente greutatea lor în aur, erau ținute numai de crescătorii de cai.

– Na niște pâinică, rosti Perhușa și începu să fărâmițeze pâinea și s-o arunce în iesle.

Caii se aplecară după ea. După ce fărâmiță toată pâinea și așteptă până o mâncară, bătu din palme și porunci cu voce tare:

– Hai la înhămat!

Și ridică dintr-odată îngrăditura, care deschise deodată toate boxele.

Caii porniră pe ulucul de lemn, măturat frumos, formând acolo o herghelie, salutându-se unul pe altul, mușcându-se, rânjind și dând din copite. Ulucul ducea spre un perete de care era lipită mașina. Perhușa privi herghelia, fața i se lumină și îi întineri. Mereu se bucura de caii săi, chiar și atunci când era obosit, beat sau umilit de oameni. Trăgând la o parte ușa, dădu drumul cailor în pântecele mașinii. Herghelia mergea vioaie, în pofida frigului ce răzbătea din interiorul rece al mașinii.

– Haide, haide, își îndemna el caii. Acușica nu e așa de rece, e un pui de ger de poți să-l duci…

După ce așteptă ca ultimul cal să intre în mașină, trase la loc ușa, ieși repede din grajd, îl încuie, băgă cheia în sân și, după ce ocoli, cu picioarele lui strâmbe, grajdul, deschise capota mașinii. Caii, obișnuiți, își ocupaseră singuri locul, așteptând să fie înhămați. Sub capotă se aflau cinci șiruri a câte zece cai. Perhușa începu să-i înhame repede, băgându-le capetele în niște hamuri mici. Ei se aplecau supuși, numai doi roibi, ca de obicei, începură să se muște și să tulbure ordinea din rândul al treilea.

– Uite, uite, acușica o să trag un biciușor, mama voastră! le promise Perhușa.

Primii zece cai înhămați, niște murgi adevărați, bine făcuți, bocăneau tare cu copitele în oiștea înghețată, cu ramificații, roșcovanii din rândul al treilea își întindeau abătuți capetele spre stăpân, pentru a li se trece hamurile peste ele, caii cei roșii își păstrau demnitatea de rasă superioară și-și ciuliră urechile, surii rumegau indiferenți, bălțații oftau și dădeau din capete, surii-rotați se legănau nerăbdători de pe un picior pe altul, iar roșcovanul bălțat, vioi, fornăia întruna, rânjindu-și dinții tineri.

– Uite-așa. Perhușa puse în capotă un cui de lemn, fixând toți caii la locurile lor, luă niște păcură, unse ambii rulmenți ai oiștii, își puse mănușile, luă un bici mic și se duse să-l cheme pe doctor.

Doctorul termina de fumat a doua țigară, stând în cerdac.

– Putem pleca, boierule, îi dădu raportul Perhușa.

– Slavă Domnului…, aruncă doctorul nemulțumit mucul de țigară. Să mergem, să mergem…

Perhușa îi luă una dintre genți, porniră prin tindă în curte, spre mașină. Perhușa trase la o parte blana de urs, doctorul se urcă și, cât timp Perhușa îi îndesa în spate, pe capră, gențile, fixă cu privirea caii. Văzuse de puține ori, și de și mai puține ori mersese cu niște cai mici și, fără mare interes din cauza așteptării, examină caii de sub capotă, care formau cinci șiruri și se legănau de pe un picior pe altul, bocănind cu copitele lor mici de o parte și de alta a oiștii ramificate.

„Ce ființe mici, dar ne ajută în situații grele, de nedepășit…“ își spuse. „Și cum aș fi plecat eu fără micuții aceștia? Ciudat… numai în ei mi-e speranța. Nimeni altcineva n-o să mă mai ducă la Dolgoe ăsta…“

Își aduse aminte de cei doi cai obișnuiți cu care, deși epuizați complet din cauza viscolului, ajunsese în urmă cu trei ore și jumătate în blestematul ăsta de Dolbeșino și care acum se aflau în

grajdul stației de poștă și probabil rumegau ceva.

„Cu cât e mai mare animalul, cu atât e mai vulnerabil. Iar omul e vulnerabil de nu se poate…“

Doctorul întinse mâna înmănușată, își depărtă degetele și atinse crupele a doi roșcovani din ultimul rând. Căluții îi aruncară o privire indiferentă.

Veni Perhușa, se așeză lângă doctor, se acoperi cu blana, puse mâna pe cârmă, șuieră din biciul cel mic:

– Ei, Doamne-ajută… Diii!

Plescăi din buze. Căluții se încordară, își întinseră picioarele, oiștea se însufleți cu un scârțâit și se puse în mișcare.

– Diii! Diii! agita Perhușa biciul deasupra cailor.

Mușchii lor mici se încordau sub crupe, hamurile începură să scârțâie, copitele scrâșniră pe lângă oiște și, uite, porni, porni, porni. Mașina se puse în mișcare, zăpada scârțâia sub tălpige.

Perhușa băgă biciul în toc și începu să tragă de cârmă. Mașina ieși din curte. Poarta nu mai era, rămăseseră din ea numai doi stâlpi șui. Mașina trecu printre ei, Perhușa o îndreptă spre șleau și, plescăind din buze, îi făcu doctorului cu ochiul:

– Am pornit!

Doctorul își ridică mulțumit gulerul din blană de țigaie al paltonului, își băgă mâinile sub blana care-l acoperea. Șleaul fu traversat imediat și Perhușa o luă spre răspântie: drumul din stânga ducea spre îndepărtatul Zaprudnîi, iar cel din dreapta, spre Dolgoe. Mașina o luă pe drumul din dreapta. Zbura, dar nu așa de tare. Ici, colo se vedeau niște borne rare și niște arbuști legănați de vânt. Zăpada cădea la fel, măruntă, ca o pulbere. Cădea pe spinările cailor.

– De ce la tine nu merg și ei acoperiți? întrebă doctorul.

– Las' să respire puțin, o să avem când să ne acoperim, răspunse Perhușa.

Doctorul remarcă faptul că șoferul zâmbea aproape mereu.

„Ce băiat cu suflet mare…“ își spuse el și începu să vorbească:

– Păi, ce, pentru tine e avantajos să ții din ăștia mici?

– Păi, cum să vă spun, boierule, începu să zâmbească și mai larg Perhușa. Deocamdată ajunge pentru pâine și cvas.

– Cari pâine?

– Cam așa.

– Locuiești singur?

– Singur.

– Păi, de ce așa?

– M-a ajuns neputința.

„Impotența…“ înțelese medicul.

– Dar mai înainte ai fost însurat?

– Am fost, zâmbi Perhușa. Doi ani am stat împreună. Iar după aia, cum m-a ajuns, mi-am dat seama că nu mai fac față trupului muierii. Cine să trăiască așa cum mine?

– A plecat? își îndreptă doctorul pince-nez-ul.

– A plecat. Și slavă Domnului.

Merseră apoi o verstă în tăcere. Caii alergau lângă oiște nu foarte repede, dar nici încet, se simțea că erau îngrijiți și hrăniți bine.

– Dar nu te plictisești singur aici, în cătun? întrebă doctorul.

– N-am când să mă plictisesc. Vara car fân.

– Dar iarna?

– Iarna… pe dumneavoastră! începu să râdă Perhușa.

Platon Ilici începu și el să râdă. Începu cumva să se simtă bine cu Perhușa, era liniștit, iritarea îl părăsi și încetă să se mai zorească și să-i zorească și pe alții. Îi era clar că Perhușa o să-l ducă acolo,

orice s-ar întâmpla, și că o să ajungă la timp la oameni și o să-i salveze de groaznica boală. Pe fața cărăușului, după cum i se părea doctorului, se citea ceva ca de pasăre, ironic și, în același timp, neajutorat, generos și lipsit de răutate; figura aceasta cu nas ascuțit, zâmbitoare, cu bărbuță roșcată și rară, cu micile fante ale ochilor îngropați în grăsime, cu căciula ei mare și veche, cu urechi, îndesată peste ochi, se legăna lângă doctor în ritmul mașinii și, se părea, era mulțumită de toate: și de mașină, și de gerul ușor, și de căișorii ei buni care alergau în același pas, și de acest doctor cu pince-nez și căciulă din blană de vulpe, care picase de undeva cu gențile lui de voiaj importante, și de această câmpie albișoară, nesfârșită, acoperită cu zăpadă, care se întindea în fața lor, înghițită de viforul șuierător.

– Nu faci cărăușie? întrebă doctorul.

– Ce-mi trebuie mie… Îmi ajung banii de la stat. Am muncit numai la Solouhi, dar mai apoi mi-am dat seama, bucata altuia îți stă în gât. Tot car pâine și pâine. Slavă Domnului…

– Dar de ce ți se zice „Perhușa"?

– A…, zâmbi șoferul. Când eram tânăr am lucrat la cordon[4], tăiam acolo un drum. Trăiam în baracă. Și mă apucase o boală a pieptului, începusem să tușesc[5] noaptea. Toată lumea doarme, iar eu tot tușesc, nu-i las să doarmă. S-au supărat și au pus laba pe mine: „Tușești nopțile, ne deranjezi, ia du-te și taie lemne, fă focul, adu apă!" Mi-au pus capac cum se cuvine pentru tusea mea. Chiar așa spuneau: „Perhușka, fă asta!", „Perhușka, fă aialaltă!" Iar eu eram cel mai tânăr din artel. Și așa s-a lipit: Perhușka-n sus, Perhușka-n jos.

– Te cheamă Kozma?

– Kozma.

– Păi, ce, Kozma, acum nu mai tușești noaptea?

– Nu! M-a ferit Dumnezeu. Uite, mă doare spatele, dar când e vreme rea. Altfel, sunt sănătos.

– Și transporți pâine?

– Da.

– Nu ți-e teamă când faci asta singur?

– Nu. E bine singur, boierule. Cărăușii bătrâni spuneau: dacă mergi singur, pe umeri ai câte un înger, dacă mergi în doi, ai numai un înger, iar dacă mergi în trei, îl duci pe Satana în căruță.

– E tare! începu să zâmbească doctorul.

– Și e adevărat, doctore. Când se întorc căruță după căruță, toți se duc în același loc, și mai și trag la măsea.

– Dar tu nu bei?

– Beau, dar îmi cunosc măsura.

– E chiar uimitor! începu să râdă doctorul, foindu-se sub blană și scoțând portțigaretul.

– Păi, ce-i așa de uimitor?

– Burlacii, de regulă, beau.

– Dacă sunt servit cu un țoi, îl beau. Dar eu nu am așa ceva acasă, ce-mi trebuie? Nu mai ai când să bei, boierule, cincizeci de cai înseamnă ceva totuși.

– Văd, încercă doctorul să fumeze, dar chibritul i se stinse.

Se stinse și al doilea. Începu să se vadă că vântul se întețise și zăpada cădea cu fulgi mari. Cădea pe spinările cailor, se învârtejea pe la colțurile capotei, îi gâdila fața doctorului, se lipea de pince-nez.

Începu să fumeze, privind înainte:

– Dar câte verste sunt până la Dolgoe?

– Vreo șaptișpe.

Doctorul își aduse aminte că șeful de poștă îi indicase o altă cifră, cincisprezece.

– Pe o vreme ca asta ajungem cam în două ore? întrebă Platon Ilici.

– Da' cine mai știe? râse Perhușa, trăgându-și pe ochi căciula plină de zăpadă.

– Drumul e drept.

– Aici drumul e bun, dădu din cap Perhușa.

Drumul mergea pe un câmp cu niște tufani, se vedea și fără ajutorul bornelor rare ce ieșeau din zăpadă. Câmpul se transformă într-o pădure rară, bornele se terminară, însă din dreapta se vedea o urmă de sanie, fapt ce marca vizibil drumul în continuare, și asta îl îmbărbătă pe doctor: cineva trecuse pe drumul lor nu demult.

Mașina mergea pe urma de sanie, Perhușa conducea ușor, doctorul fuma.

Curând, pădurea crescu și se îndesi, drumul o luă în jos, mașina intră într-un crâng de mesteceni și Perhușa trase frâul spre el:

– Ptrrr!

Caii se ridicară.

Perhușa coborî, începu să se agite în spate, sub capotă.

– Ce-i asta? întrebă doctorul.

– Acopăr caii, explică șoferul, îndreptând rogojina făcută sul.

– Foarte bine, fu de acord doctorul, mijind ochii spre viscol. S-a pornit să ningă.

– S-a pornit să ningă.

Perhușa acoperi capota cu pânza de cort, o prinse pe la colțuri. Se urcă, plescăi din buze:

– Diii!

Caii se puseră în mișcare.

„În pădure mergi mai liniștit, aici e un singur drum, se vede, n-ai cum să te abați…" își spuse doctorul, scuturându-și zăpada de pe guler.

– Te-ai hotărât demult să te ocupi de cai mici? îl întrebă el pe Perhușa.

– Acum vreo patru ani.

– De ce?

– A murit un frățior de-al meu la Hoprov, Grișa, și au rămas de la el douăzeci și patru de căișori. Iar soția, lucru știut, n-a avut chef să se ocupe de ei. Zice: „O să-i vând." Și atunci, îngerul lui Dumnezeu m-a îndemnat să întreb: „Și cu cât?" „Câte trei ruble bucata." Și eu aveam șaizeci de rublișoare. Zic: „Hai că-i cumpăr eu pentru șaizeci." Și ne-am înțeles. I-am luat într-un coșuleț și i-am adus acasă la mine, la Dolbeșino. Și chiar atunci am și avut noroc: cărăușul nostru, Porfiri, a plecat la oraș cu băiatul. Am cumpărat de la el ieftin și mașina, și am mai și făcut un schimb de niște cai pe un aparat de radio. Și am început să car pâine în locul lui. Treizeci de rublișoare. Din asta și trăim.

– Dar de ce nu ai cumpărat un cal obișnuit?

– Unul obișnuuuit! își țuguie Perhușa buzele, astfel încât profilul începu să-i semene cu al unui graur. Nici nu poți să cosești atâta fân pentru unul obișnuit. Iar eu, boierule, sunt singur cuc, cum să mă mai chinui și cu fânul? Pentru un cal obișnuit tot cosești, tot cosești, și tot nu e de ajuns. Dar pentru niște cai mici, nu trebuie mare lucru: semăn o postată de trifoi, o cosesc, o usuc și le ajunge toată iarna. Le mai macin niște ovăz, le mai torn nițică apă, și asta-i toată grija.

– Azi oamenii țin și cai mari, protestă doctorul. La noi, la Repișna, familia are un cal mare.

– Păi, e vorba de o familie, boierule! dădu din cap Perhușa așa de tare, încât căciula aproape că îi căzu pe ochi.

Și, după ce-și îndreptă căciula, întrebă:

– Dar ce fel de cal este?

– De două ori mai mare decât unul obișnuit.

– De două ori? Asta e puțin. La noi la stația de poștă am văzut și mai mari. N-ați văzut acolo staulul cel nou?

– Nu.

– Au construit în toamnă unul uriaș. Uite, am auzit la radio acum: la Nijni, la iarmaroc, a fost un cal de povară cât un bloc cu trei etaje.

– Sunt și asemenea cai, dădu din cap doctorul cu seriozitate. Se folosesc pentru munci foarte grele.

– Dumneavoastră ați văzut?

– Am văzut de departe, la Tver'. Așa un cal trăgea un tren cu cărbune.

– Iote! plescăi din buze Perhușa. Oare cât ovăz o rumega pe zi un asemenea cal?

– Ei, miji doctorul ochii, trăgându-și nasul, cred că…

Deodată, mașina pârâi, o luă într-o parte, se auzi un trosnet, și doctorul mai că nu zbură în zăpadă. Căluții începură să fornăie sub brezent.

– Pfui…, abia apucă să rostească Perhușa, pierzându-și căciula, ce-i alunecase de pe cap, și aterizând cu pieptul pe cârmă.

Doctorului îi zbură pince-nez-ul de pe nas și se agăță de șnur. Îl prinse imediat și-l puse la loc. Mașina se afla într-un șanț, aplecată spre dreapta.

– Mama ta… Perhușa se dădu jos, frecându-și pieptul, dădu roată mașinii, se așeză pe vine și privi dedesubt.

– Ce-i acolo? întrebă doctorul, fără să iasă de sub blană.

– Ne-am lovit de ceva… Perhușa ieși de pe drum prin dreapta și se prăvăli imediat în zăpadă, începu să se rostogolească, scrâșnind, se băgă sub mașină.

Doctorul aștepta, stând în mașina într-o rână. În cele din urmă, apăru și capul lui Perhușa:

– Acușica…

Dădu la o parte rogojina, pe care se depusese zăpadă, trase de frâu, fără să-și reia locul:

– Hai, hai, hai…

Căluții, după ce fornăiră, începură să se tragă înapoi. Dar mașina abia dacă se mișcă din loc.

– Hai să cobor și eu… Doctorul dădu la o parte blana de urs și coborî.

– Hai, hai, hai! Perhușa se înfipse în mașină, ajutând caii să dea înapoi.

Mașina se trase înapoi, se mai trase puțin, ieși din locul nesigur și se opri de-a curmezișul drumului. Perhușa se duse în fața ei, se așeză pe vine. Se apropie și doctorul, cu paltonul lui negru. Botul tălpigului din dreapta era crăpat.

– Ia te uită, mama ta… Pfui! scuipă Perhușa.

– A plesnit? se uită și doctorul, aplecându-se.

– S-a crăpat, pocni supărat din buze Perhușa.

– Păi, peste ce am dat? căută din priviri doctorul în fața mașinii.

Acolo era numai zăpadă afânată, peste care fulgii mari mai adăugau un strat. Perhușa se apucă să scormonească cu cizma în locul acela, deodată se lovi de ceva tare care sări din amestecul de zăpadă. Șoferul și pasagerul se aplecară, încercând să vadă despre ce este vorba, dar nu vedeau nimic. Doctorul își șterse pince-nez-ul, și-l puse din nou și văzu deodată:

– *Mein Gott*… Întinse cu grijă mâna în jos.

Mâna atinse ceva neted, tare și translucid. Perhușa se așeză în patru labe, pentru a privi mai bine. În zăpadă abia se distingea o piramidă de dimensiunea căciulii lui Perhușa. Pasagerul și șoferul o pipăiau. Era făcută dintr-un material dur, translucid, care semăna cu sticla. Viforul învârtejea fulgii de zăpadă în jurul muchiilor ideal de drepte ale piramidei. Doctorul o împunse – piramida alunecă ușor într-o parte. O luă în mână, se îndreptă. Piramida era extrem de ușoară, se putea spune că nu cântărea nimic. Doctorul o învârti în mână:

– Dracu' mai știe ce…

Perhușa se uită cu atenție, ștergându-și de pe sprâncene zăpada lipită:

– Ce-i asta?

– O piramidă, își trase nasul doctorul. Tare ca oțelul.

– De ea ne-am lovit? pocni din buze Perhușa.

– Probabil de ea. Doctorul învârtea piramida. Ce dracu' o căuta aici?

– Oare a căzut din vreo căruță?

– Păi, de ce să cadă?

– Dar, boierule…, dădu supărat din mână Perhușa, îndepărtându-se de mașină. Azi se fac tot felul de lucruri, și nimeni nu știe pentru ce…

Apucă vârful rupt al tălpigului, trase de el precaut:

– Se pare că nu s-a rupt de tot.

Doctorul, cu un oftat din cauza iritării care îl cuprindea din nou, aruncă piramida, și ea dispăru în zăpadă.

– Boierule, ar trebui să legăm cu ceva tălpigul. Și să ne întoarcem. Perhușa își suflă nasul în mănușă.

– Cum să ne întoarcem? Ce tot spui?

– Păi, pentru că am mers numai vreo patru verste. Și cred că mai departe, în vale, zăpada e mai mare și, cu tălpigul legat, acolo rămânem. Și gata.

– Stai puțin, cum să ne-ntoarcem? își desfăcu mâinile doctorul. Acolo mor oameni, acolo așteaptă sanitarii, acolo e e-pi-de-mie! Cum să ne-ntoarcem?!

– Și la noi e epidemie, începu să râdă Perhușa. Uite cum e.

Doctorul se așeză pe vine, privind tălpigul plesnit.

– Cu așa ceva nu putem merge douăsprezece verste. Uite cum se mai rotește viscolul. Perhușa privi în jur.

Într-adevăr, viscolul se înteți se, zăpada era adusă de vânt și învârtită.

– Acușica o să trecem de pădure și acolo, în vale, o să rămânem blocați, și gata. Și o să pomenească de noi numai racii din râu.

– Dar dacă îl legăm cu ceva? doctorul examină tălpigul, dând la o parte de pe el zăpada care cădea.

– Cu ce? Oare cu o cămașă? De legat, îl legăm, dar n-o să țină multă vreme. O să se rupă. Eu întorc din calea păcatului, boierule.

– Stai puțin, stai puțin…, căzu doctorul pe gânduri. Piramida dracului… Ascultă, dar dacă… Eu am niște bandaj elastic. E rezistent. O să-l legăm bine cu bandajul și o să mergem mai departe.

– Cum cu bandajul? nu înțelese Perhușa. Păi, el e mai slab decât cămașa, o să se rupă într-o clipită.

– Bandajul elastic e puternic, rosti doctorul ferm, îndrep-
tându-se.

Rosti asta așa de convins, că Perhușa tăcu, iritat. Deodată, îl luă cu frig.

Doctorul se apropie hotărât de bagajul său legat în spate, desfăcu o geantă, o deschise, găsi repede un pachet de bandaj elastic, îl luă, văzu borcănelele și flaconașele din geantă și pocni satisfăcut din buze:

– Am o idee! Am o idee… Scoase un borcănel și se duse repede spre tălpig.

Perhușa stătea în genunchi lângă el, începuse să dea la o parte zăpada cu mănușile. Și mai pipăi o piramidă.

– Iote, încă una, i-o arătă doctorului.

– Drace! Doctorul dădu un șut piramidei și ea zbură într-o parte.

Și în momentul acela îi dădu una în spate lui Perhușa:

– Kozma, o să reparăm amândoi acum totul! Dacă ai fi avut un clei instant, ai fi lipit tălpigul ăsta?

– Bineînțeles.

– Păi, uite, acum o să-l ungem cu unsoarea asta, e extrem de densă și de lipicioasă, și mai apoi îl legăm cu bandajul. Unsoarea o să înghețe din cauza gerului și o să lipească tălpigul tău. Cu un asemenea tălpig ajungi și la Dolgoe, și te mai și întorci de cinci ori.

Perhușa privi neîncrezător spre borcănelul cu unguent pe care scria:

Unguent Vișnevski + PROTOGEN 17W

Doctorul deschise capacul și-i întinse lui Perhușa borcănelul:

– Se vede că încă n-a apucat să se întărească… Bagă aici degetul și unge tălpigul.

Perhușa își scoase mănușile, apucă cu grijă sticluța cu mâinile lui mari, dar imediat i-o înapoie doctorului:

– Stai puțin… atunci, trebuie să punem ceva sub tălpig…

Scoase cu grijă de sub banchetă un topor și coborî de pe drum în pădure, alese un mesteacăn tânăr și se apucă de tăiat.

Doctorul, după ce puse borcănelul pe mașină, băgă bandajul în buzunar, scoase portțigaretul și începu să fumeze.

„Ce-a mai căzut…“ își spuse el, mijind ochii spre zăpada ce se învârtejea. „Slavă Domnului că nu e ger puternic. Nu-i e frig deloc…“

Când auziră zgomotul toporului, caii de sub rogojină începură să fornăie, bălțatul roșcovan cel vioi începu să necheze subțirel. Îi mai răspunseră câțiva căluți.

Nici nu apucă doctorul să termine de fumat țigara, că Perhușa doborî mesteacănul, scoase buturuga și începu să-i ascută muchiile pe trunchiul mesteacănului:

– Uite-așa…

După ce-și termină treaba, respirând sacadat, Perhușa se întoarse la mașină și băgă cu agilitate bucata de mesteacăn sub mijlocul tălpigului din dreapta. Vârful abia se ridică. Perhușa scormoni zăpada de sub el:

– Acum putem să ungem.

Doctorul îi dădu borcănelul, iar el desfăcu priceput ambalajul de la bandaj. Perhușa se culcă într-o parte lângă tălpig și începu să ungă cu unsoare partea plesnită.

– Trebuie că așa e, bolborosi el. Am dat peste o buturugă de vreo două ori, nu s-a rupt nimic, și acum, o dată, și parcă am dat cu toporul… Uite ce lucrul dracului…

– Nu-i nimic, o să-l bandajăm și o să ajungem, îl liniștea doctorul, privindu-l.

Abia termină Perhușa, că doctorul îl împinse nerăbdător:

– Ei, hai, ridică-te…

Perhușa se îndepărtă de mașină. Doctorul, scrâșnind, se așeză pe zăpadă, apoi se lăsă greu pe o rână, se aranjă mai bine și începu să bandajeze cu iscusință.

– Uite ce să faci tu, Kozma, strânge crăpătura! spuse el, gemând.

Perhușa apucă de vârf, strângând crăpătura.

– Foarte bine… foarte bine…, bolborosea doctorul, bandajând.

– Trebuie să legați capetele în sus, că jos o să le taie, îl sfătui Perhușa.

– Nu vinde castraveți la grădinar…, pufni doctorul.

Înfășură strâns, uniform tălpigul, legă capetele în sus, băgându-le cu ușurință sub bandaj.

– Ca să vezi! zâmbi Perhușa.

– Păi, cum altfel? mârâi victorios doctorul, așezându-se, respirând greu și bătând cu pumnul în

placajul mașinii. Să mergem!

Caii fornăiră dinăuntru și începură să necheze.

Perhușa scoase clinul de sub tălpig, băgă toporul sub banchetă, își scoase căciula, își șterse fruntea transpirată și privi spre mașina acoperită de zăpadă de parcă ar fi văzut-o pentru prima oară:

– Dar poate ne întoarcem, boierule?

– În niciun caz! Doctorul dădu din cap jignit și amenințător, ridicându-se și scuturându-se. Nici să nu-ți treacă prin gând. Viața unor oameni cinstiți ai muncii e în pericol! Frățioare, asta e o problemă de stat. Noi doi nu avem dreptul să ne întoarcem. Nu e conform spiritului rusesc. Și nici creștinește nu e.

– Păi, se înțelege… Perhușa își trase căciula pe ochi. Cu Dumnezeu înainte! Cum altfel am putea fără El?

– N-am putea deloc, frățioare. Să mergem! Doctorul îl bătu pe umăr.

Perhușa începu să râdă, oftă, dădu din mână:

– Cum doriți!

Trase la o parte blana ninsă, urcă pe banchetă. Doctorul, după ce-și legă singur în spate geanta, se așeză lângă Perhușa, se acoperi, cu o expresie de satisfacție pe chip și cu sentimentul unei munci importante bine făcute.

– Voi cum o duceți aici? Perhușa aruncă o privire sub rogojină.

Ca răspuns se auzi un fornăit prietenos al cailor, care stătuseră destul pe loc.

– Ei, slavă Domnului! Diii!

Căluții începură să calce mărunt cu copitele de-o parte și de alta a oiștii, mașina începu să tremure și se urni. Perhușa o îndreptă, punând-o pe direcția de mers. După ce priviră drumul în față, pasagerii observară imediat că, în timp ce ei se chinuiau cu tălpigul, zăpada acoperise complet urma saniei ce trecuse înainte și drumul se întindea în fața lor alb și curat.

– Uite ce de zăpadă a căzut, nici gâștele n-o pot netezi! pocni din buze Perhușa, trăgând de frâu. Să mergem, să mergem mai repede!

Dar caii, care se plictisiseră în tot acest timp sub rogojina lor, nu trebuiau să fie împinși de la spate: o porniră vioi și alergau de o parte și de alta a oiștii înghețate, păcănind sonor din potcoavele lor mici. Mașina o porni vijelios pe zăpada proaspătă.

– De-am reuși să trecem de talveg, că acolo, de sus, drumul e bun chiar până la moară! strigă Perhușa, mijind ochii din cauza vântului amestecat cu zăpadă.

– O să trecem! îl îmbărbătă doctorul, ascunzându-și fața în guler și lăsându-și descoperit numai nasul mare, care apucase deja să se învinețească ușor.

Vântul aducea fulgi de zăpadă, îi învârtejea în fața lor, îi așeza ca o cuvertură pe drum. Pădurea din jur era destul de rară, cu urme vizibile de tăieturi.

Doctorul văzu un stejar bătrân, uscat, probabil crăpat de trăsnet acum mulți ani și, nu se știe de ce, îi aminti de timp, scoase ceasul, privi: „E deja ora șase. Ce ne-am mai chinuit… Ei, dar nu-i nimic… Pe o zăpadă ca asta, desigur, n-o să ajungem repede, totuși în vreo două ore o să ne târâm noi cumva până acolo. Trebuia să avem ghinionul să trecem peste piramida asta ciudată. Ce-o fi cu ea? Probabil se pune pur și simplu ca un bibelou pe masă. E clar că nu e o piesă a vreunei mașini sau a unui dispozitiv. Vreun car a fost plin cu multe asemenea piramide, iar una a alunecat, a căzut sub mașină…“

Își aduse aminte de inorogul de cristal din casa Nadinei, care se afla pe o etajeră cu partituri, cu partiturile pe care le lua cu degetele ei micuțe, le punea pe pupitrul pianului și cânta, răsfoindu-le cu o mișcare rapidă, cu o mișcare furtunoasă, cu o mișcare ce transmitea imediat firea ei furtunoasă, instabilă, ca gheața din martie. Și acest inorog strălucitor, cu un corn ascuțit, de cristal și cu o codiță scurtă, făcută covrig, de parcă era porc, îl privea mereu pe Platon Ilici oarecum

ironic, parcă provocator: „Nu uita, nu ești singurul care pășește pe gheața asta subțire…“

„Nadina e deja la Berlin“, își spune el. „Acolo, ca de obicei, iarna nu e zăpadă, probabil e ploaie și umezeală, și la ei, la Wannsee, iarna nici lacul nu îngheață, toată iarna plutesc pe el rațe și lebede… Au o casă frumoasă, cu cavalerul ăla de piatră, cu platanul și teii seculari… Ce aiurea ne-am despărțit, nici măcar nu i-am promis că-i scriu… Când o să mă întorc, neapărat o să-i scriu, gata, n-o să mai fac pe ofensatul și pe umilitul… Nu sunt nici umilit, nici ofensat… iar ea e minunată, e foarte frumoasă, chiar și atunci când se comportă ca ultima boarfă…“

– Trebuia să luăm cu noi piramida aia, rosti el deodată și aruncă o privire spre șofer.

Perhușa, care nu-l auzise, avea expresia lui obișnuită, de pasăre, întipărită pe chip. Se bucura că merge bine mașina, de parcă nu s-ar fi rupt nimic, că erau vioi căișorii lui, că viscolul nu-i deranja.

„Da, nici măcar nu trage într-o parte“, își zicea el, mișcând cu mâna dreaptă cârma, iar cu stânga ținând frâul. „Deci, doftorul a legat bine tălpigul. Se vede că e om priceput, cu experiență, serios. Iote ce năsos este: «du-mă» și «du-mă» la Dolgoe! Doftorii ăștia au văzut la viața lor multe lucruri strașnice, știu să și facă multe lucruri. Uite, vara trecută, ăla mic al lui Komagon a fost tăiat de coasă, așa că la oraș i-au cusut la loc piciorușul și s-a lipit la loc, și aleargă mai ceva ca înainte… dar eu, când mi-am făcut praf gura, m-am dus la doftor la Novoseleț, mi-a făcut injecție și mi-a despicat mandibula, și nu mă durea deloc, mi-a scos trei dinți, și se adunase juma' de lighean de sânge…“

Drumul cobora, pădurea se rărea din ce în ce mai tare și, curând, în fața lor, pe mantia albă de zăpadă, viscolită, se iviră contururile neclare ale unei râpe mari.

– Aici, boierule, trebuie să ne grăbim, spuse Perhușa. Pe o asemenea zăpadă, caii mei nu pot trage în sus. Ce să zic, nu sunt din ăia de povară de două etaje…

– Să ne grăbim! răspunse vioi doctorul, răsucindu-se.

Săriră din mașină și intrară imediat în zăpada adâncă până la genunchi. Aici drumul era cu totul acoperit. Perhușa, după ce fixă cârma pe poziția „înainte“, se duse în spatele mașinii, pe care se mai vedeau slab urmele unei desen vechi, și începu s-o împingă. Dar imediat ce mașina trecu de fundul râpei și o luă în sus, începu să-și piardă direcția, după care se ridică de tot. Perhușa dădu la o parte rogojina, îi întrebă pe cai:

– Ce-i cu voi?

Le bătu spinările cu mănușa:

– Dii, toți odată! Dii, dintr-o mișcare!

Și începu să fluiere tare, sălbatic.

Căluții se opintiră în oiște, Perhușa, în spatele mașinii. Și doctorul împingea din spate, ajutând și el.

– Iu-te! Iu-te! începu să strige tare Perhușa.

Mașina se urni și se târî cu greu în sus. Dar curând se ridică din nou. Perhușa o sprijini din spate, pentru a nu aluneca înapoi în râpă. Caii fornăiau. Doctorul vru să împingă și el din nou, dar Perhușa îl opri, scuipă, respirând greu:

– Stai puțin, boierule, să mai prindem putere…

Și doctorul gâfâia.

– Uite, așa stau lucrurile, zâmbi Perhușa, împingându-și căciula spre ceafă. Nu-i nimica, acu' o ridicăm.

Mai stătură puțin, să-și vină în fire.

O ninsoare moale, cu fulgi mari, cădea masiv, dar vântul parcă se mai liniștise puțin și nu le mai arunca în față fulgi de zăpadă.

– Nu m-am gândit că pe-aici e așa pericol…, privi doctorul în jur, sprijinind spatele mașinii, rotindu-și căciula mare, albă de zăpadă.

– Păi, aici-șa e un pârâu, gândea cu voce tare Perhușa. Vara mergi prin vad. Apșoara e bună. Ori de câte ori trec pe-aci, mă dau jos să beau cu sete mare.

– Să nu o luăm în jos.

– N-o luăm.

După ce mai stătu puțin și-și trase sufletul, Perhușa fluieră, le strigă cailor:

– Hai, hai, mama voastră! Hai, iute! Iu-te! Iu-te!

Căluții începură să-și scârțâie copitele de-a lungul oiștii. Șoferul și pasagerul împingeau mașina. Aceasta o luă încet în sus.

– Dii! Dii! striga și fluiera Perhușa.

Dar, după douăzeci de pași, se ridicară din nou.

– Să te ia… Doctorul se agăță neputincios de partea din spate a mașinii.

– Acu', acu', boierule…, bolborosi surd Perhușa, de parcă s-ar fi justificat. După aceea, o să coborâm repede la vale, până la iaz…

– De ce au făcut drum pe-aici… într-o zonă așa de abruptă… proștii…, spunea doctorul nemulțumit, agitându-și căciula.

– Păi, unde să-l facă, boierule?

– Să ocolească.

– Păi, cum să ocolească pe-aici?

Doctorul dădu obosit din mână, arătând că nu are intenția să obiecteze. După ce-și traseră sufletul, împinseră din nou mașina în sus, în acordurile fluierăturilor și strigătelor lui Perhușa. Trebuiră să se mai oprească și să se odihnească de patru ori. Din râpă, oameni și cai reușiră în cele din urmă să iasă la lumină obosiți.

– Slavă ție…, rosti numai atât Perhușa, scuipând în direcția râpei blestemate și ducându-se să privească sub capotă, la cai.

Căluții erau plini de spumă, suflau numai aburi, dar aburii abia se mai vedeau: cât urcaseră din râpă începuse să se întunece. Doctorul, epuizat, își scoase căciula, își șterse capul ud, își șterse sudoarea de pe frunte, scoase o batistă nouă și suflă ca o trompetă. Fularul lui alb, îngust, ieșise din palton și se legăna. Doctorul luă o mână de zăpadă și o înghiți cu sete. Perhușa, după ce acoperi caii, își scoase cizmele de pâslă și se așeză, cu capul și fața îndreptate spre zăpada ce cădea.

– Ei, uite că am ieșit. Perhușa își puse cizmele, se așeză lângă doctor și îi zâmbi obosit. Mergem?

– Mergem! aproape că strigă doctorul, pipăind după portțigaret și chibrituri în buzunarul adânc, de mătase, plăcut la pipăit. Atingerea aceasta familiară a mătăsii netede, plăcute îl liniști imediat și-l făcu să înțeleagă că ceea ce fusese mai greu trecuse, că râpa aceasta, neliniștitoare, periculoasă, rămăsese pentru totdeauna în urmă.

Platon Ilici începu să fumeze o țigară cu satisfacția deosebită a omului care se odihnea după o muncă grea. Fața lui îngustă, aprinsă, radia căldură.

– Vrei o țigară? îl întrebă el pe Perhușa.

– Vă mulțumesc mult, boierule, dar noi nu fumăm. Șoferul trase de frâu, căluții începură să meargă puțin mai repede.

– Cum așa?

– Nu a mers, zâmbi obosit Perhușa cu zâmbetul lui de pasăre. Vodcă beau, dar tutun nu fumez.

– Bravo ție! râse doctorul la fel de obosit, scoțând fumul printre buzele groase.

Căluții trăgeau încet, mașina mergea pe drumul acoperit complet de zăpadă, făcându-și loc cu greu. Pădurea se terminase odată cu râpa; înainte, prin zăpada învârtejită, se vedea slab câmpia în pantă, cu insulele rare de tufe și zăvoaiele de sălcii.

– Au ostenit căișorii mei. Perhușa lovi cu mănușa pe rogojină. Nu-i nimic, acu' o să vă odihniți.

Drumul începu să meargă ușor spre stânga; din fericire, pe el începură să apară din când în când borne.

– Acu' o să trecem de iaz, iar acolo drumul e drept prin Pădurea Nouă, e greu să te rătăcești, explică Perhușa.

– Hai, frate, hai, îl îndemna doctorul.

– Să-și mai tragă puțin sufletul și pornim mai departe.

Căluții își reveniseră încet în fire după urcușul chinuitor și trăgeau încet mașina. Așa se târâră vreo două verste și se înseră aproape de tot. Zăpada continua să cadă, vântul se potolise.

– Uite și iazul. Perhușa arătă în față cu biciul mic și doctorului i se păru că înainte se află un stog mare acoperit cu zăpadă.

Se apropiară mai mult și căpița de fân se dovedi a fi un pod peste pârâu. Mașina începu să-l traverseze, ceva începu să scârțâie dedesubt, Perhușa puse mâna pe cârmă, echilibrând mișcarea, dar mașina începu s-o ia spre dreapta, alunecă de pe pod, se împotmoli într-un nămete și se opri.

– Ah, mama ta…, oftă Perhușa.

– Oare e din nou tălpigul? bolborosi doctorul.

Perhușa sări jos, i se auzi vocea:

– Ei, înapoi, î-na-poi! Î-na-poi!

Caii începură să se tragă ascultători înapoi. Perhușa, împingând partea din față a mașinii, îi ajuta. Mașina ieși cu greu din troian. Perhușa dispăru în pânza de zăpadă, dar se întoarse repede:

– Tălpigul, boierule. S-a dus bandajul dumneavoastră.

Doctorul ieși iritat și obosit de sub blană, se apropie, se aplecă, văzu cu greu vârful crăpat al tălpigului.

– Dracu' să-l ia! înjură el.

– Da… da…, își trase nasul Perhușa.

– Va trebui să-l bandajăm din nou.

– Păi, ce rost mai are? Mai mergem vreo două verste și va fi la fel.

– Păi, trebuie să mergem! Trebuie neapărat! scutură doctorul căciula.

„Ce încăpățânat…" se uită la el Perhușa, se scărpină la tâmplă sub căciulă, privi înainte:

– Uite ce-i, boierule. Aici, aproape, locuiește morarul. Va trebui să mergem la el. Acolo e mai ușor să reparăm tălpigul.

– Morarul? Unde? își întoarse doctorul capul, fără să vadă nimic.

– Uiiite că e lumină la fereastră, dădu din mănușă Perhușa.

Doctorul scrută întunericul de zăpadă și, într-adevăr, distinse o luminiță abia vizibilă.

– Nu m-aș duce la el nici pentru zece ruble. Dar, se vede, n-am ce face. Că n-am chef să stau aici, pe câmp, să mă ia vântul pe sus.

– Dar ce-i cu el? întrebă distrat doctorul.

– E rău de gură. Dar soția lui e bună.

– Atunci, du-te mai repede.

– Numai că trebuie să mergem pe jos, că altfel o să se chinuie caii să tragă.

– Să mergem! Doctorul se îndreptă hotărât spre luminiță și imediat se afundă în zăpadă până la genunchi.

– Uite, pe acolo-i drumul! arătă Perhușa.

Împiedicându-se în paltonul lung și drăcuind, doctorul ieși pe drumul care nu se vedea deloc. Perhușa îndreptă cu greu mașina într-acolo și-și îndemna caii, mergând alături și ținând de cârmă.

Drumul se întindea pe malul râului înghețat și pe acolo venea încet, chinuitor, și mașina. Tot

conducând-o, Perhușa obosise și se sufoca. Doctorul mergea înainte, împingând din când în când mașina de spătarul banchetei. Zăpada cădea întruna. Din când în când era atât de deasă, că doctorului i se părea că parcă merg în cerc, pe malul unui lac. Luminița din față ba dispărea, ba pâlpâia.

„A trebuit să ne lovim de piramida asta", își spuse doctorul, ținându-se de spatele mașinii. „Am fi ajuns de mult la Dolgoe. Are dreptate Kozma ăsta, câte lucruri inutile sunt pe lume… Sunt făcute, sunt transportate cu căruțele prin orașe și prin sate, oamenii sunt rugați să le cumpere, făcându-se avere din lipsa de gust. Și oamenii le cumpără, se bucură fără să observe nimicnicia, stupiditatea vreunui obiect… Tocmai un asemenea obiect mizerabil ne-a făcut rău astăzi…"

Perhușa, tot conducând mașina, ce aluneca în stânga drumului, se gândea la morarul nesuferit, la faptul că de două ori jurase că nu mai dă pe la el, și, uite, va trebui să aibă din nou de-a face cu el.

„Se pare că n-am jurat cum se cuvine", își spuse el. „Am jurat pe Mântuitorul: n-o să mai pun piciorul pe acolo, și acuma dau fuga la el după ajutor. Dacă aș fi jurat mai serios, nu s-ar fi întâmplat nimic, m-ar fi purtat îngerii pe aripile lor pe lângă moara asta. Dar acuma, du-te, bate la ușă, roagă-te… Sau n-ar trebui să mai juri deloc? Cum spunea moșul: nu face rău și nu jura…"

În cele din urmă, înainte, din zăpadă, apărură două răchite abia vizibile, aproape culcate în nămeți, iar în spatele lor se vedea casa morarului, cu două ferestruici luminate, stând dreaptă pe drum, aproape suspendată deasupra râului. Roata morii, înghețată în apă, i se părea doctorului, prin zăpada viscolită, o scară rotundă care ducea de la râu spre casă. Arăta așa de convingător, că nu se îndoi deloc de asta și-și dădu seama că scara cu pricina e folosită în gospodărie pentru ceva important, legat, probabil, de pescuit.

Mașina se târî spre casa morarului.

În spatele porții începu să latre un câine. Perhușa se dădu jos, se apropie de casă și bătu la o fereastră luminată. Portița de lângă poartă se deschise încet, apăru un om care nu se distingea în întuneric:

– Ce-i?

– Salutare, se apropie de el Perhușa.

– A, salutare, îl recunoscu cel care deschisese portița.

Și Perhușa îl recunoscu, deși muncitorul acesta se afla numai de un an la morar.

– Uite, îl duc pe doftor la Dolgoe și ni s-a spart tălpigul, e cam greu să-l reparăm în vâltoarea asta a vântului.

– Aaaa… Ei, stai puțin…

Portița se închise.

Trecură câteva minute lungi și se auzi agitație în spatele porților, zăvorul începu să bubuie, poarta începu să se deschidă cu un scârțâit.

– Intrați în curte! strigă pe un ton poruncitor același muncitor.

Perhușa plescăi puternic din buze, îndreptând mașina spre canaturile porții, mașina se târî în curte. Doctorul veni în urma ei și muncitorul închise imediat poarta și puse zăvorul. Deși era întuneric și ningea, doctorul distinse destul de bine curtea spațioasă și anexele.

– Domnule doftor, poftiți, se auzi din pridvor o voce de femeie.

Doctorul se duse într-acolo.

– Să nu vă împiedicați, îl preveni vocea.

Platon Ilici abia distingea ușa, dar imediat se împiedică de o treaptă și se ținu de femeie.

– Să nu vă împiedicați, repetă ea, sprijinindu-l.

Dinspre femeie venea o căldură acră, ca de țară. Într-o mână avea o lumânare care se stinse imediat din cauza curentului. Femeia era soția muncitorului. Ea îl conduse pe doctor prin tindă, deschise ușa. Doctorul intră într-o cameră spațioasă, frumoasă și bogat mobilată, după normele

țărănești. Două lămpi mari cu gaz luminau încăperea: două sobe, una rusească și una olandeză, două mese, una de bucătărie și una de servit, lavițe, cufere, rafturi cu veselă, un pat într-un colț, un aparat de radio sub o mică acoperitoare, portretul țarului într-o ramă strălucitoare a cărei lumină nu se stingea, portretele fetelor țarului, Anna și Ksenia, în rame irizate asemănătoare, o pușcă cu două țevi și un automat Kalașnikov pe niște coarne de ren, un goblen ce înfățișa niște cerbi la o cascadă și un alambic pus pe un suport de lemn.

La masa de servit stătea morărița, Taisia Markovna, o femeie corpolentă, mare, de vreo treizeci de ani. Masa era pusă, pe ea lucea un samovar mic, rotund, alături de care se afla o sticlă de doi litri de rachiu.

– Poftiți, poftiți, vă rog, rosti morărița ridicându-se ușor și trăgându-și șalul colorat, de la Pavlovski Posad, ce-i aluneca de pe umerii plini. Doamne, dar sunteți plini de zăpadă!

Doctorul era într-adevăr plin de zăpadă, parcă ar fi fost un om de zăpadă făcut de copii la Lăsatul Secului, numai nasul cenușiu îi ieșea de sub căciula plină de zăpadă.

– Avdotia, ce stai așa, ajută-i, porunci morărița.

Avdotia se apucă să-l scuture de zăpadă și să-l ajute pe doctor să se dezbrace.

– Cum de ați pornit așa seara și pe un asemenea viscol? Morărița se ridică de la masă cu fusta foșnindu-i.

– Am plecat noi pe lumină, răspunse doctorul, dând jos, rând pe rând, hainele grele, pline de apă și rămânând într-un costum bleumarin cu vestă și un fular alb. Dar pe drum ni s-a stricat mașina.

– Uite ce nenorocire! zâmbi morărița, apropiindu-se de el și ținându-se cu mâinile de capetele șalului său.

– Taisia Markovna, făcu ea o plecăciune doctorului.

– Doctorul Garin, dădu din cap spre ea Platon Ilici, frecându-și mâinile.

Când intră în cameră, simți imediat că înghețase, obosise și i se făcuse foame.

– Hai să beți cu noi un ceai, să vă încălziți.

– Cu plăcere. După ce-și dădu jos pince-nez-ul, doctorul începu să-l șteargă alene cu fularul, mijind ochii spre samovar.

– Dar de unde veniți? întrebă morărița.

Vocea ei era profundă, plăcută, vorbea ușor tărăgănat, fără accent local.

– Am plecat dimineața de la Repișna, dar la Dolbeșino nu am mai găsit cai. A trebuit să angajez acolo un șofer cu mașina lui.

– Pe cine?

– Pe Kozma.

– Pe Perhușa? piui o voce subțirică de la masă.

Doctorul își puse pince-nez-ul, privi: pe masă, lângă samovar, stătea, cu picioarele atârnate, un omuleț. După dimensiuni, nu era mai mare ca acest samovar nou-nouț, strălucitor. Omulețul era îmbrăcat cu hăinuțe foarte mici, dar corespunzătoare hainelor unui morar *adevărat*: avea un pulover roșu tricotat, pantaloni de lână de culoarea șoarecelui și niște cizmulițe roșii, elegante, pe care le legăna. În mâinile omulețului se afla o țigară artizanală pe care tocmai o răsucise și o lipise cu limba lui mică. Omulețul avea o față ștearsă, fără sprâncene, albișoară; părul rar, de culoare deschisă, îi stătea zburlit pe cap, iar pe obraji i se transforma într-o bărbuță deschisă la culoare.

Doctorul văzuse și tratase adesea omuleți, de aceea, fără să se minuneze deloc, scoase portțigaretul, îl deschise, trase de acolo o țigară și, după ce o înfipse cu o mișcare familiară în colțul buzelor lui cărnoase, îi răspunse micuțului:

– Da, chiar pe el.

– Ați și găsit pe cine să angajați! râse răutăcios omulețul, băgându-și țigara în gura lui mare, neplăcută și scoțând din buzunăraș o brichetă micuță de dimensiunile unei monede de trei copeici. Ăsta o să vă ducă la mama dracului.

Țăcăni din brichetă, se lumină un șuvoi de gaz albastru, omulețul întinse bricheta în sus, spre doctor.

– Perhușa? Dar unde e? Morărița își mută spre servitoare privirea din ochii săi căprui, liniștiți, care străluceau ușor din cauza rachiului.

– În curtea animalelor, răspunse ea. Să-l chem?

– Sigur, cheamă-l, să se încălzească și el puțin.

Doctorul se aplecă spre omuleț, iar acesta se sculă și el respectuos, întinse bricheta în sus cât mai mult, parcă ar fi ținut o torță. Mâna îi tremura ușor și se vedea că omulețul e beat. Doctorul trase un fum, se îndreptă, se întinse și scoase un șuvoi mare de fum deasupra mesei. Și omulețul începu să fumeze, băgă bricheta în buzunar și făcu o plecăciune doctorului:

– Semion, fiul lui Mark. Morar.

– Doctorul Garin. Și dumneavoastră, și soția aveți același patronimic?

– Da! începu să râdă omulețul și se clătină, se sprijini de samovar, dar își îndepărtă imediat mâna. Luați loc, doctore, luați niște ceai. Nici niște vodculiță nu-i păcat să beți dacă veniți din ger.

– Nu-i păcat, recunoscu doctorul, care tare ar mai fi vrut să bea un păhărel.

– Păi, cum să fie! Vodca și ceaiul te fac să nu te plictisești când e ger! piui morarul, legănându-se; se apropie de sticlă, o îmbrățișă și bătu sonor cu palma în ea.

Sticla era exact cât el.

Doctorul se lăsă pe scaun, Avdotia îi puse în față o farfurie, un păhărel, o furculiță cu trei dinți. Morărița luă sticla, împingându-l ușor pe morar, care se așeză imediat pe masă, sprijinindu-se cu spatele de un colț al pâinii albe; îi turnă doctorului un păhărel:

– Beți sănătos!

– Dar mie? întrebă morarul, pufăind din țigară.

– Dar ție îți ajunge deja. Stai cuminte și fumează.

Morarul nu se apucă să se certe cu nevasta. Stătea sprijinit de colțul de pâine și fuma.

Doctorul luă păhărelul, îl bău în tăcere, repede, fără să-și lase țigara din mâna stângă, luă cu furculița niște varză acră, mâncă. Morărița îi mai puse în farfurie o bucată de șuncă de casă și niște cartofi prăjiți în untură.

– Markovna, mai trebuie ceva? întrebă Avdotia.

– Nu mai trebuie. Du-te la tine. Dar să-l chemi pe Perhușa la noi.

Avdotia ieși.

Doctorul, care mai trăsese de vreo două ori din țigară, o stinse repede în scrumiera mică de granit plină de mucuri la fel de mărunțele și se apucă să mănânce cu lăcomie.

– Perhușaaa! strigă lung, disprețuitor morarul, strâmbându-și și mai mult gura urâtă, de broscoi. Ia uite ce musafir drag! Perhușa! Lepădătură! Căcăciosule!

– De fiecare dată suntem bucuroși de oaspeți, spuse calm morărița, turnându-și rachiu și privind cu un zâmbet ușor spre doctor, fără a-i acorda atenție soțului. Să fiți sănătos, doctore!

Platon Ilici dădu din cap în tăcere cu gura plină.

– Păi, toarnă-mi și mie! strigă plângăreț morarul.

Taisia Markovna puse jos păhărelul pe care îl ridicase, oftă, luă sticla și turnă niște rachiu într-un degetar de oțel ce se afla pe o măsuță mică de plastic. Doctorul nu observase imediat această măsuță standard pentru omuleți. Se afla între vasul cu șuncă și cana cu castraveți murați. Pe

măsuță strălucea degetarul, se aflau păhărele, farfuriuțe cu aceleași gustări de pe masa mare, pentru oamenii obișnuiți, numai că erau tăiate în bucățele mai mici: o bucățică de șuncă, o bucățică de slănină, o bucățică de castravete murat, niște miez de pâine, un hrib murat, varză.

După ce trase repede din țigară și eliberă fumul cu șuierat de șarpe, morarul aruncă țigara pe jos, se ridică, strivi cu putere mucul cu cizma. Doctorul observă că cizmulițele lui roșii aveau blacheuri de aramă. Morarul luă degetarul, stând în picioare și clătinându-se, îl întinse spre doctor:

– Beau pentru dumneavoastră, domnule doctor! Pentru un oaspete drag. Și beau împotriva oricărei lepădături.

Doctorul mesteca, privindu-l tăcut pe morar. Morărița îi umplu din nou păhărelul. Doctorul îl luă, ciocni cu degetarul și cu păhărelul gazdei. Le dădură peste cap: doctorul, la fel de repede și fără zgomot, Taisia Markovna, încet, cu un oftat, cu pieptul mare fremătând, morarul, cumva chinuit, lăsându-se pe spate.

– Oh, răsuflă morărița și își țuguie buzele mici, răsuflă și, după ce-și îndreptă șalul pe umeri, își încrucișă mâinile pe pieptul mare și începu să-l privească pe doctor.

– Uaah! icni morarul, trântind cu putere degetarul gol pe măsuță; luă niște miez de pâine, și-l băgă în nas și inspiră tare.

– Cum de vi s-a stricat mașina? întrebă morărița. Nu cumva v-ați lovit de vreo buturugă?

– Ne-am lovit noi, admise doctorul, băgând în gură o bucată de șuncă și neavând nicio dorință să povestească istoria absurdă cu piramida.

– Păi, cum să nu facă una ca asta Perhușa? Doar e un fătălău! începu să piuie morarul.

– Pentru tine toți sunt fătălăi. Lasă-l pe om să vorbească. Și unde s-a întâmplat asta?

– La vreo trei verste de-aici.

– Adică în râpă? Morarul luă un cuțitaș, legănându-se, se apropie de cana cu castraveți acri, înfipse cuțitul într-un castravete, tăie o bucățică așa cum ai tăia un dop la pepene, o băgă în gură și începu să rontăie.

– Nu, asta s-a întâmplat înainte de râpă.

– Înainte? oftă Taisia Markovna. Păi, acolo drumul este larg, chiar dacă e prin pădure.

– Păi, a ieșit de pe drum… prostul ăsta… mmm… și a intrat într-un mesteacăn…, dădu din cap morarul rontăind castravetele.

– Am dat peste ceva tare. Am avut ghinion. Iar șoferul meu e bun.

– E bun, fu de acord morărița. Markîci nu-l are pur și simplu la inimă. El nu iubește pe nimeni.

– Iubesc… nu e o lepădătură…, rontăia morarul.

Și deodată scuipă zgomotos castravetele mestecat, bătu din picior:

– Pe tine te iubesc, proasto! Nu mă contrazice!

– Păi, cine te contrazice? începu să râdă morărița privindu-l pe doctor. Și unde vă duceți de la Repișna?

– La Dolgoe.

– La Dolgoe? se minună ea și încetă să zâmbească.

– La Dolgoe?! piui morarul încetând să se legene.

– La Dolgoe, repetă doctorul.

Morarul și morărița schimbară o privire.

– E molimă acolo, am văzut la radio, își arcui uimită sprâncenele negre Taisia Markovna.

– Am văzut dimineață la radio! dădu din cap morarul. E molimă acolo!

– Da. Acolo e molimă, dădu din cap doctorul terminând de rumegat și lăsându-se pe spătarul scaunului.

Nasul lui mare transpiră de la vodcă și de la mâncare și se făcu roz. Doctorul scoase batista, își

suflă nasul cu zgomot.

– Dar acolo… asta… e armată la barieră. Păi, unde vă duceți? se clătină morarul poticnindu-se.

– Duc un vaccin.

– Un vaccin? Faceți injecție? întrebă morărița.

– Da. Fac injecție celor care au rămas.

– Celor care încă nnnu au fost atinși? Morarul, împiedicându-se, se sprijini de castravete. Se vedea că ultimul degetar îl doborâse.

– Da. Cui nu a fost atins.

Doctorul luă portțigaretul, scoase o țigară și, cu un oftat al unui om care-și potolise foamea, începu să fumeze.

– Păi, cum de nu vă e frică să vă duceți acolo? palpită pieptul morăriței.

– Ăsta e serviciul meu. Și de ce să mă tem, acolo e armată.

– Dar ei, ăștia… sunt foarte abili, roti ea pahărelul gol cu mâna ei plinuță, îngrijorată.

– Ei! Eeei! Ei sunt așa de abiiili! dădu din cap supărat morarul, ținându-se de protuberanțele castravetelui murat.

– Doar ei sapă pe sub pământ. Ea își linse buzele.

– Sapă! Saaapă pe sub pământ!

– Și pot să iasă pe unde vrei.

– Și pooot… pooot! Lepădătura asta…

– Pot, desigur, aprobă doctorul. Până și iarna pot să dea la o parte pământul înghețat.

– Doamne, voia Ta…, își făcu cruce morărița. Aveți la dumneavoastră o armă?

– Desigur, scoase un fum doctorul.

Îi plăcea morărița. Avea ceva matern, bun, inspira grijă și confort, încât asupra lui năvăliră amintiri din copilărie, de când mama încă îi trăia. Morărița nu era frumoasă, dar feminitatea ei îl cucerise. Era plăcut să stai de vorbă cu ea.

„A avut noroc bețivul ăsta", își spuse doctorul, privind mâinile plinuțe ale morăriței, degetele ei netede, umflate, cu unghii mici, ce roteau pahărelul.

Ușa se deschise, intră Perhușa.

– Bună seara! După ce-și scoase căciula, făcu o plecăciune, se închină la icoane și începu să se dezbrace.

– A, Ivaaan Susanin[7]! începu să râdă morarul ținându-se de castravete. De ce ai intrat în mesteacăn, cap de coțofană?

„Chiar așa, cap de coțofană…" admise doctorul în sinea sa, privind spre Perhușa.

– Și cine ți-a per-mis asta? Fă-tă-lă-u-le!

– Gata cu ocările, Senia! Morărița bătu cu palma grea în masă.

– Ești duș-man al staaatului, ai înțeles, nu? Tu ai făcut răăău! Morarul, clătinându-se și îndoind castravetele, porni pe masă înspre Perhușa. Pentru asta trebuie să fii băgat la închisoare!

Se lăsă în jos și se așeză pe slănină.

– Ei, acuma stai! zâmbi morărița. Vino, Kozma, așază-te.

Netezindu-și părul roșcat, ud de transpirație, Perhușa se apropie de masă.

– Toate lepădăturile și toți căcăcioșii trebuie băgați la închisoaaaare! Tu, fătălău-bulău! piui morarul privindu-l răutăcios pe Perhușa.

– Ei… Morărița, pierzându-și răbdarea, îl înșfăcă pe soț și-l puse pe piept, lipindu-l de sâni. Stai acolo!

Cu o mână ținându-l lipit pe soț, îi turnă cu cealaltă și lui Perhușa rachiu în paharul de ceai:

– Bea, încălzește-te.

– Vă mulțumesc, Taisia Markovna. Perhușa se așeză la masă, luă paharul cu mâna sa ca un

cleşte, făcu o plecăciune spre el, îşi deschise larg pliscul de coţofană şi începu să înghită încet rachiul, îndreptându-se treptat.

După ce bău, răsuflă, se încruntă, luă o bucăţică de pâine, o mirosi, o puse pe masă.

– Ia o gustare, Kozma, nu te ruşina.

– Bagă-n tine şi umple-ţi gura! începu să râdă morarul. Şi imediat începu să cânte cu o voce spartă:

Spune baba către moşuc:
– În America mă duc!
– Pizdă bătrână, ce tot spui,
Acolo nu-s trenuri hai-hui!

– Da' încetează odată! îl scutură nevasta pe morar.

El râdea, beat.

Perhuşa luă o bucată de slănină, o băgă în gură, muşcă puţină pâine şi începu să mestece repede. Imediat ce termină de înghiţit, doctorul îl întrebă:

– Ce se întâmplă cu maşina?

– Am pus o şipcă şi am bătut-o în cuie.

– Putem merge?

– Putem.

– Atunci, să mergem.

– Vă pregătiţi să mergeţi? La Dolgoe? zâmbi morăriţa.

– Mă aşteaptă oamenii acolo.

– Las' să meargă ăsta, lepădătura asta, dar doctorul să rămână! îl ameninţă morarul cu pumnul pe Perhuşa.

– Stai puţin! îl lipi de piept Taisia Markovna. Dar unde să plecaţi aşa, noaptea, pe viscol? Doar o să pierdeţi pe dată drumul.

– Pe dată! Pe daaată! scutură din cap morarul.

– Trebuie să ajung chiar azi la Dolgoe, repetă încăpăţânat doctorul.

Morăriţa oftă profund, legănându-l pe soţ ca pe un bebeluş:

– Să o luaţi prin crâng, prin Starîi Posad, că acolo încep câmpiile, dar nu sunt borne. Dacă vă împotmoliţi în zăpadă, va trebui să petreceţi noaptea acolo.

– Dar nu poate nimeni să ne conducă? De exemplu, muncitorul dumneavoastră?

– Păi, ce să facă muncitorul? zâmbi morăriţa. Ce, are ochi de pisică? El nu vede noaptea. Şi nici nu e din partea locului.

– E băiatul care-ţi trebe… Morarul se sprijini cu cizma de sânul nevestei, urcă pe el în sus, o apucă de gât pe soţie privind spre Perhuşa. Dar tu, uite… uite!

Morarul îi făcu lui Perhuşa un semn obscen, cu degetul. Perhuşa mânca varză acră fără să-i dea atenţie.

– Staţi aici până dimineaţă. Morăriţa, cu mâna liberă, puse un pahar sub robinetul samovarului, îl deschise. În pahar începu să curgă apă clocotită.

– Mă aşteaptă astăzi. Doctorul stinse chiştocul de ţigară.

– Chiar dacă mergeţi pe drumul bun, oricum nu ajungeţi acolo mai devreme de dimineaţă. Dacă plecaţi acum, mergeţi numai la pas.

– Dar poate ar fi bine să rămânem, boierule? întrebă sfios Perhuşa.

– Duuu-te dracu' de aici! Tu ai scăpat caii din mână la iarmaroc! Tâlharule! începu să strige

morarul răsucindu-și cizmele pe sânii soției.

– Rămâneți, nu vă mai prostiți. Morărița puse în pahar esență din ceainicul chinezesc. Dimineață viscolul se va potoli, o să mergeți repede.

– Și dacă nu se va potoli? Doctorul se uită la Perhușa, de parcă de el depindea starea vremii.

– Și dacă nu se va potoli, oricum e mai ușor pe lumină, răspunse Perhușa și, după ce hârâi puțin, începu să tușească.

– A pierdut calul, l-a scăpaaaat din mâââână! nu se potolea morarul. Trebuie să te baaage la închisoare pentru că ai furat calul!

– Rămâneți. Morărița puse paharul cu ceai în fața doctorului și începu să-i toarne și lui Perhușa.

– Și căișorii o să-și tragă sufletul.

– O să-și tragă sufletul căișorii tăi, sau n-o să-și tragă sufletul! strigă morarul.

Morărița începu să râdă, pieptul începu să-i tresalte și soțul începu să se legene ca pe valuri.

„Poate ar fi bine să rămânem?“ își spuse doctorul.

Căută din priviri un ceas pe pereții bine călăfătuiți, dar nu găsi, vru să bage mâna după ceasul său, dar deodată văzu niște cifre mici, gălbui, ce luminau în aer, deasupra unui cerc metalic ce se afla deasupra mașinii de cusut: 19:42.

„Am putea încerca să pornim într-acolo pe la miezul nopții… Dar dacă ne rătăcim, cum spune ea?“

Luă o gură de ceai.

„Să rămânem și să ne sculăm în zori. Dacă viscolul se va opri, o să ajungem într-o oră și jumătate. Ei, o să le fac vaccinul 2 cu opt ore mai târziu. Suntem în limite. Nu se va întâmpla nimic îngrozitor. O să scriu o explicație…“

– Nu se va întâmpla nimic îngrozitor dacă o să plecați acolo mâine, rosti morărița de parcă i-ar fi ghicit gândurile. Mai beți puțină vodculiță.

După ce-și mușcă buza de jos, doctorul, încă privind cifrele luminoase, medită.

– Deci, rămânem? încetă Perhușa să mestece.

– Bine, oftă necăjit Platon Ilici, să rămânem.

– Slavă Domnului, dădu din cap Perhușa.

– Chiar slavă Domnului, spuse aproape cântător morărița, umplând păhărelele.

– Și mie? Și mie? se foi pe pieptul ei morarul.

Ea picură din sticlă în degetar, i-l dădu morarului.

– Fiți sănătoși! își ridică ea păhărelul.

Doctorul, Perhușa și morarul băură.

Mâncând puțină șuncă, doctorul examină camera, de-acum nu numai ca loc de popas, ci de mas: „Și unde o să ne facă patul? Într-o altă cameră. A trebuit să rămânem peste noapte, cum să nu. Dracu' să-l ia de viscol…“

Perhușa se liniștise și se moleșise. Dintr-odată i se făcu cald, era bucuros că nu mai trebuie să plece acum pe întuneric, să bâjbâie în căutarea drumului, să se chinuie singur și să chinuie și caii, că noaptea caii o vor petrece și ei la căldură, în grajdul morarului, că o să le dea ovăz măcinat din săculețul pe care îl avea mereu la el, sub banchetă, și că și el va dormi bine aici, cel mai probabil pe sobă, la căldură, că morarul nesuferit n-o să se ia de el, că o să plece dimineață devreme, că el, după ce-l va duce pe doctor la Dolgoe, o să primească cinci ruble și o să plece acasă.

– Bine, poate că e mai bine așa, rosti doctorul, liniștindu-se.

– Mai bine, îi zâmbi morărița. O să vă fac patul sus, iar lui Kozma, pe sobă. Sus e mai liniște, e cald.

– Of, nu-ș' ce mi-a amorțit piciorul așa…, piui morarul încruntându-și fețișoara beată, ținându-se de piciorul drept.

– E timpul să te duci la culcare. Morărița puse mâna pe el să-l scoată din sân, dar, în momentul acela, morarul își vărsă degetarul, care, după ce se rostogoli pe trupul mare al morăriței, căzu pe masă.

– Ei, uite, Semion Markîci, ți-ai pierdut și paharul. Cu dragoste, de parcă era un copil, morărița i-l puse în față, pe marginea mesei.

– Ce?… Ce zice? bâigui morarul beat de tot.

– Așa, oftă ea. Se ridică după ce-l apucă pe soț cu amândouă mâinile, îl duse în pat, îl puse acolo și trase draperia.

– Culcă-te, culcă-te…, tot foșnea ea perna și plapuma când îi așternea soțului.

– Să mă trezești mai devreme mâine, îi spuse doctorul lui Perhușa.

– Imediat ce se luminează, dădu el din capul lui roșcat de coțofană.

Se vedea că se cherchelise de la vodcă, de la căldură, de la mâncare și voia și el să doarmă.

– Pe toți… pe toți… pe toți…, se auzi din spatele draperiei piuitul beat al morarului.

„Parcă e un greiere care țârâie…“ își spuse Perhușa și începu să zâmbească cu zâmbetul lui păsăresc.

– Ta-isia… Tais'… hai să ne dedăm plăcerilor…, piui morarul.

– O să ne dedăm. Culcă-te.

Taisia Markovna ieși de după draperie, se apropie de musafiri, se așeză și se uită sub masă:

– Unde oare…

„Ce muiere bună“, își spuse deodată doctorul.

Îi stârnise dorința când se așezase și începuse să se uite sub masă cu ochii ei strălucitori, ușor închiși. Nu era frumoasă, asta se vedea mai ales acum, când doctorul îi zărea fața de sus: avea fruntea cam îngustă, bărbia cam grea și trasă în jos, în general fața era grosolană, de un fason țărănesc. Dar felul ei de a fi, pielea albă, pieptul plin, tremurător îl stârniră pe doctor.

– Uite… Ea întinsese mâna pe sub masă, își aplecase capul.

Părul ei era împletit într-o coadă neagră, iar coada era petrecută pe deasupra capului.

„Ce muiere dulce are morarul…“ își spuse doctorul și deodată, rușinat de propriul gând, oftă obosit și începu să râdă.

Morărița se îndreptă și arătă zâmbind degetul mic, pe care pusese degetarul:

– Uite-l!

Ea se așeză la masă:

– Îi place să bea din degetarul meu. Deși avem și pahărele.

Și, într-adevăr, pe măsuța morarului, printre farfurioare se afla și un pahărel.

– M-aș duce la culcare, rosti Perhușa cu glas rugător, întorcându-și cu fundul în sus paharul de ceai.

– Du-te, dragule. Morărița își scoase degetarul și-și puse și ea paharul cu fundul în sus. Acolo, pe sobă, găsești pernă și plapumă.

– Vă mulțumesc, Tais' Markovna, făcu o plecăciune spre ea Perhușa și se urcă pe sobă.

Doctorul și morărița rămaseră la masă.

– Dumneavoastră probabil tratați la Repișna? întrebă ea.

– La Repișna. Doctorul luă o gură de ceai.

– Și asta e greu?

– Depinde. Când sunt mulți oameni bolnavi, e greu.

– Și când se îmbolnăvesc mai des oamenii? Oare iarna?

– Vara au loc epidemii.

– Epidemii…, repetă ea, dând din cap. Și la noi a fost una, acum doi ani.

– Dizenterie?

– Da, da… A fost ceva în râu. Copilașii s-au îmbolnăvit, cei care s-au scăldat.

Doctorul dădu din cap. În femeia care stătea în fața lui era ceva care-l tulbura în mod clar. O tot privea pe sub sprâncene. Ea însă stătea liniștită, cu un zâmbet ușor, și-l privea pe doctor de parcă ar fi fost o rudă îndepărtată care venise aici după foc. Nu manifesta un interes deosebit față de doctor, vorbea cu el ca și cu Perhușa, ca și cu Avdotia.

– Vă plictisiți aici iarna? întrebă Platon Ilici.

– Cam.

– Dar vara e mai vesel?

– Oooo, vara… Ea dădu din mână. Vara e agitație mare, peste tot.

– Vin la dumneavoastră să macine?

– Păi, cum să nu!

– Dar celelalte mori sunt departe de aici?

– La douăsprezece verste, la Dergaci.

– Aveți de muncă.

– Avem de muncă, repetă ea.

Tăcură puțin. Doctorul bea ceai, morărița freca în mână un colț al șalului.

– Poate ne uităm la radio? propuse ea.

– De ce nu? zâmbi doctorul.

În mod clar nu voia să se despartă de femeia aceasta și să se ducă să doarmă sus. Morărița se apropie de receptor, luă de deasupra lui acoperitoarea tricotată, luă cutiuța neagră de comandă, reveni la masă, coborî fitilul lămpii, se așeză la loc și apăsă butonul roșu de pe cutiuță. În receptor păcăni ceva și deasupra lui apăru o hologramă rotundă cu cifra „1“ groasă în colțul drept. Pe primul canal erau știri, se vorbea despre reconstrucția fabricii de automobile de la Jiguli, despre noile autoturisme cu un singur loc și cu motor pe bază de cartofi. Morărița trecu pe canalul al doilea. Acolo era o liturghie cotidiană. Morărița se închină, aruncă o privire spre doctor. El stătea uitându-se indiferent la preotul în vârstă, în rasă și la diaconii cei tineri. Comută receptorul pe ultimul canal, al treilea, cel de divertisment. Aici, ca de obicei, era veșnicul concert. Mai întâi cântară, în duet, două fete frumoase, cu kokoșnik[8] strălucitor, despre un crâng aurit, după aceea un individ vesel, cu față lătăreață, care clipea și plescăia, povestea despre poznele neobositei sale mătuși *atomice*, făcând-o pe morăriță să râdă de vreo două ori, iar pe doctor, să zâmbească obosit. După aceea începu un dans lung al unor fete și băieți, pe puntea vaporului *Ermak*, ce plutea pe Enisei.

Doctorul începu să moțăie.

Morărița închise receptorul.

– Văd că ați obosit, rosti ea îndreptându-și șalul, care-i aluneca de pe umeri.

– Eu… nu sunt deloc obosit…, începu să bolborosească doctorul, scuturându-se din amorțeală.

– Ați obosit, ați obosit. Ea se ridică. Vi se lipesc de tot ochii. Și eu trebuie să mă duc la culcare.

Doctorul se ridică. În ciuda toropelii, nu voia să se despartă de morăriță.

– Duceți-vă. O să aranjez eu totul acolo.

Morărița ieși, foșnindu-și fusta.

„O să fie sus…“ își spuse doctorul și inima începu să-i bată mai tare.

Auzi două sforăituri, una mai puțin puternică, a lui Perhușa, de pe sobă, și cealaltă, de după draperie, care amintea de cântecul unui cosaș.

„Soțul ei doarme… buștean de baltă… nu, de apă… de apă! De iaz!“

Râzând, doctorul scoase o țigară, o aprinse și ieși din cameră. Trecând prin tinda rece, se împiedică de ceva în întuneric, găsi cu dificultate ușa spre curte, trase zăvorul și ieși.

Ninsoarea încetase, bătea vântul, cerul se înseninase și luna lumina printre norii întunecați și zdrențuiți.

– Uite că s-a liniștit, rosti doctorul trăgând din țigară.

„Am fi putut să plecăm și acum." Ieși în mijlocul curții, zăpada îi scârțâia sub picioare.

Dar inima îi bătea cu putere, trimițând impulsuri ale sângelui fierbinte, însetat.

„Nu, nu plec nicăieri de aici…"

– Mâine! rosti el hotărât și, cu țigara în gură, se duse spre stiva de lemne și se ușură.

În coșar începu să latre un câine.

Doctorul termină repede țigara și o aruncă în zăpadă.

„De regulă, ea doarme în patul de după draperie. Păi, unde să doarmă? Doarme ea, mare, albă, și el alături, ca o păpușă…"

Stătea în curte trăgând în piept vântul geros, revigorant și proaspăt, privind în sus spre stelele ce se vedeau printre norii alunecoși. Luna apăru și lumină curtea: stiva de lemne, coșarul, fânarul cu o cușmă de zăpadă deasupra. Aruncă o lumină strălucitoare asupra zăpezii proaspete, abia căzute, ce licărea printre miile de fulgi. Și această curte acoperită de zăpadă, prin liniștea lemnului rece, cândva geluit de oameni și îmbinat în această construcție, intensifică dorința lui Platon Ilici. Stiva nemișcată, cu sutele de bucăți de mesteacăn înghețat, condamnate la o moarte strălucitoare în sobă, ca și cum prin înfățișarea ei i-ar fi spus: „În casă te așteaptă ceva cald, viu, fremătător, pe care se bazează și de care depinde toată această lume omenească, cu toate stivele ei de lemne, cu toate satele, mașinile, orașele, epidemiile, avioanele și trenurile, și acest ceva cald, feminin, așteaptă dorința ta, atingerea ta."

Un fior trecu pe spinarea doctorului, care tresări, ridică din umeri, răsuflă și porni spre casă. Când trecu prin tindă, pipăi ușa camerei de jos, o deschise și imediat se trezi în semiîntuneric: lampa nu mai ardea, dar pe masa de bucătărie era aprinsă o lumânare.

– V-am făcut patul sus, se auzi vocea morăriței. Noapte bună.

Și, judecând după voce, ea se băgase deja în pat, după draperie. Perhușa și morarul sforăiau înainte. La acest sforăit se mai adăugase acum și țârâitul unui greiere adevărat, care conversa amuzant cu morarul.

Doctorul oftă, fără să știe ce să facă. Voia s-o întrebe ceva pe morăriță, să găsească un motiv pentru a rămâne, dar deodată înțelese că asta o să arate aiurea și, în general, ce aiurea și josnic e deodată tot ce gândise. Doctorului i se făcu rușine.

„Sunt un idiot!" se ocărî el și spuse:

– Noapte bună.

– Să nu vă loviți pe scară, luminați drumul, se auzi încet din întunericul camerei.

Doctorul luă în tăcere lumânarea de pe masă și urcă. Scara pornea spre cămăruță chiar din tindă, era îngustă și scârțâia sub cizmele doctorului.

„Ce idiot… un idiot obișnuit…" se ocăra el.

Sus erau două camere: în prima se aflau coșuri împletite, cufere, cutii, erau atârnate pe pereți ceapă, căpățâni de usturoi și ciuperci uscate, înșirate pe ață. Mirosul de grădină care persista aici era liniștitor. Doctorul trecu pe lângă această cameră, merse mai departe, intrând pe ușa întredeschisă, și se trezi într-o cămăruță cu o fereastră întunecată, un pat, o măsuță, un scaun și o comodă mică. Patul era făcut.

Doctorul puse lumânarea pe măsuță, închise ușa și începu să se dezbrace.

„E timpul să mă culc, a adormit tăurașul…" își aminti el, după ce observă pe pervaz o vacă de lut. „Ce familie ciudată… dar poate nici nu e ciudată, ci una complet obișnuită pentru timpurile

noastre. Și trăiesc în belșug, îndestulat… Oare de mult? E interesant, câți ani are ea… treizeci?“

Își aduse aminte de mâinile ei liniștite, de degetarul de pe degetul mic, de privirea ochilor căprui.

– *Guten Abend, schöne Müllerin*[9]…, spuse el, aducându-și aminte de Schubertul preferat al Nadinei pe când își dădea jos cămașa.

„Niciodată nu trebuie să renunți la principii. Și nu trebuie să te cobori mai jos de plintă, să faci mișcări forțate, ca la șah. Nu trebuie să trăiești constrâns, sunt suficiente paleativele funcției. Viața îți oferă posibilitatea de a alege. Și să alegi ceea este organic pentru tine și nu te va face mai apoi să te chinui de rușine pentru propria înrobire. Numai epidemia nu-ți lasă de ales.“

Rămas în lenjerie, își dădu jos pince-nez-ul, îl puse pe măsuță, stinse lumânarea și se băgă în patul rece. Aici, sus, cum se și cuvenea, era răcoare.

„Să dorm bine…“ trase doctorul plapuma până la nas. „Iar mâine să plecăm devreme. Cât se poate de devreme.“

Se auzi o bătaie domoală în ușă.

– Da? se ridică doctorul în capul oaselor.

Ușa se deschise, apăru o lumânare aprinsă. Doctorul luă pince-nez-ul de pe masă, îl duse la ochi. În cameră, pășind pe neauzite cu picioarele goale, intră morărița într-o cămașă de noapte albă și lungă, cu șalul ei colorat pe umeri. În mâini ținea lumânarea aprinsă și o cană.

– Vă rog să mă iertați, am uitat să vă pun niște apșoară pentru seară. Șunca noastră este foarte sărată, noaptea o să vi se facă sete.

Aplecându-se, puse cana pe măsuță. Părul ei despletit îi alunecă în acest moment de pe umeri pe piept. Privirea ei se întâlni cu privirea doctorului. Fața ei era la fel de liniștită. Ea stinse lumânarea, se îndreptă. Și rămase în picioare.

Doctorul puse pince-nez-ul pe masă, aruncă dintr-o mișcare plapuma, se ridică și-i îmbrățișă trupul cald, moale și mare.

– Ei, uite…, oftă ea, punându-i mâna pe umeri.

O trase spre pat.

– Să închid ușa…, îi șopti ea astfel la ureche, încât inima începu să-i bată ca un ciocan.

Dar nu voia în ruptul capului să-i dea drumul. Lipindu-se de trupul ei, își puse buzele pe gâtul femeii. Ea mirosea a sudoare, a vodcă și a ulei de lavandă. Îi dădu jos dintr-o mișcare cămașa de noapte și o apucă de fese. Erau netede, mari și răcoroase.

– Oh…, șopti ea.

Doctorul o culcă pe pat și, tremurând, începu să-și dea jos lenjeria. Dar nici lenjeria, nici mâinile nu-l ascultau.

– Drace… O smulse, un nasture zbură, se rostogoli pe podea.

După ce-și scoase un picior din indispensabilii nesuferiți, se prăvăli peste femeie, începu să depărteze cu picioarele picioarele ei pline, netede. Ele se desfăcură ascultătoare și-și îndoiră genunchii. Și, peste o clipă, tremurând și sufocându-se, pătrunse în trupul acesta mare, care i se oferea.

– Oh…, răsuflă ea gemând și-l îmbrățișă.

El o apucă de umerii plini, coborâți, pe care îi admirase la masă, făcu câteva mișcări febrile și nu mai putu să se abțină: sperma irupse în trupul acesta mare.

– Bunul meu… Ea îi trase capul spre sine ca pentru a-l calma.

Dar el nu putea și nu voia să se liniștească, o strângea, se tot mișca, parcă voia să prindă din urmă acest trup dorit care aluneca. Picioarele ei se desfăcură și mai mult, lăsându-l să intre, o mână caldă alunecă pe spinarea doctorului și i se puse pe fese. Doctorul se mișca brutal, cuprinzând-o pe femeie cu mâinile, înfigându-și degetele în ea. Fesele îi tremurau și se contractau

în ritmul mișcării. Mâna femeii începu să i le strângă moale, ușor, parcă voia să-l calmeze. Doctorul îi răsufla cu zgomot pe gât, capul îi tremura.

– Bunul meu…

Mâna îi strângea fesele, simțind furia mușchilor ce se contractau.

– Bunul meu…

Mâna îl calma, parcă ar fi vorbit cu fiecare mișcare a sa: „Nu te grăbi, acum nu plec nicăieri, sunt a ta în seara asta."

Și el pricepu limba acestei mâini, spasmul îi părăsi trupul, începu să se miște mai încet, mai domol. Cu mâna stângă femeia îi ridică capul fierbinte și-și lipi buzele de buzele lui uscate, deschise. Dar el nu mai putea să-i răspundă la sărut. Gura respira cu aviditate și sacadat.

– Bunul meu, răsuflă ea în gura asta.

Doctorul o poseda, încercând să prelungească plăcerea, supunându-se mâinii delicate a femeii. Trupul îi răspundea, coapsele ei late îi strângeau picioarele în ritmul mișcării și se desfăceau, se strângeau și se desfăceau. Pieptul ei mare îl legăna.

– Bunul meu, răsuflă ea din nou în gura lui.

Și această răsuflare parcă îl trezi. Îi răspunse la sărut, limbile li se întâlniră în întunericul fierbinte al trupului.

Se sărutau.

Mâna ei îl mângâia și-l calma. După ce înțelese că bărbatul e gata s-o satisfacă multă vreme, femeia i se dădu în totalitate. Un geamăt prinse viață în pieptul ei mare, fremătător. Și își permise să devină neajutorată. Pieptul și coapsele tremurau.

– Love**ș**te-mă, bunul meu…, îi șopti ea pe obraz și-l îmbrățișă.

El plutea pe trupul ei, valul acesta îl ducea și îl tot ducea și i se părea că nu se mai termină.

Dar valul începu deodată să prindă puteri, ridicându-se, el își înțelese neputința, trupul lui începu să tremure la anticiparea plăcerii. Mâna ei se afla din nou pe fese și de data asta nu mai era delicată, ci îl strângea posesiv și tare, apăsa, cu degetele înfipte. Și i se păru că pe degetele acestea sunt cinci degetare.

Se smulse urlând din valul acesta.

Femeia începu să geamă și țipă sub el. El se afla deasupra ei, respirând chinuitor spre gâtul ei.

– Fierbinte…, șopti ea și-i mângâie capul.

După ce-și trase sufletul, doctorul începu să se miște, își ridică capul.

– Puternic…, spuse ea.

El se așeză pe marginea patului, o privi pe morăriță în întuneric. Trupul ei ocupa tot patul. Doctorul îi puse mâna pe piept. Ea i-o acoperi imediat cu palmele:

– Beți puțină apșoară.

Doctorul își aduse aminte de cană, o luă, bău cu sete toată apa. Luna privi din spatele norilor și își revărsă lumina pe ferestruică. Doctorul începu să vadă mai bine, își puse pince-nez-ul. Morărița stătea culcată, cu mâinile pline sub cap. Doctorul se ridică, pipăi în buzunarul pantalonilor după portțigaret și chibrituri, începu să fumeze, se așeză din nou pe pat.

– Nu m-am așteptat să vii, spuse el cu o voce răgușită.

– Dar ai vrut, nu? zâmbi ea.

– Am vrut, dădu el din cap de parcă era condamnat.

– Și eu am vrut.

Se priviră în tăcere. Doctorul fuma, luminița țigării i se reflecta în pince-nez.

– Dați-mi și mie să fumez puțin, îl rugă ea.

Îi dădu țigara. Ea trase, ținu fumul și începu să-i dea drumul ușor. Doctorul o privea. Și deodată înțelese că nu vrea deloc să vorbească cu ea.

– Nu sunteți căsătorit? întrebă ea dându-i înapoi țigara.

– Se vede?
– Da.
El se scărpină pe piept:
– Ne-am despărțit acum trei ani.
– Ați părăsit-o?

– Ea pe mine.
– Ca să vezi, rosti ea cu respect în glas și oftă.
Tăcură puțin.
– Și copii ați avut?
– Nu.
– Cum așa?
– Ea nu putea face.
– Ca să vezi. Eu am făcut, da' a murit.
Tăcură din nou.
Și tăcerea asta se întinse mult.
Morărița oftă, se ridică, se așeză pe pat. Îi puse doctorului o mână pe umăr:
– Mă duc.
Doctorul tăcea.
Ea se întoarse în pat, doctorul se înghesui. Ea își puse jos picioarele pline, se ridică, își puse cămașa de noapte.
Doctorul stătea cu țigara stinsă în gură.
Morărița păși spre ușă. El o luă de mână:
– Stai puțin.
Ea mai stătu puțin lângă el, apoi se așeză pe pat.
– Mai stai puțin.
Ea își dădu într-o parte o șuviță de păr. Luna se ascunse, camera fu învăluită în întuneric. Doctorul o îmbrățișă. Ea începu să-i mângâie obrazul:
– E greu fără soție?
– M-am obișnuit.
– Să dea Dumnezeu să întâlniți o femeie bună.
El dădu din cap. Ea îi mângâia obrazul. Doctorul îi luă mâna și-i sărută palma.
– Să mai treceți pe la noi pe drumul de întoarcere, șopti ea.
– Nu se poate.
– Plecați în altă parte?
El dădu din cap. Ea se apropie de el, împingându-i ușor pieptul, și-l sărută pe obraz:
– Plec. O să se supere soțul.
– Păi, el doarme.
– Dacă nu sunt acolo, o să se răcească patul. O să înghețe; dacă o să se trezească, o să înceapă să plângă.
Ea se ridică.
Doctorul n-o mai reținu. Cămașa foșni în întuneric, ușa scârțâi și se închise, începură să scârțâie și treptele scării sub picioarele ei goale. Doctorul scoase o țigară, începu să fumeze, se ridică, se apropie de fereastră.
– *Guten Abend, schöne Müllerin*…, spuse el, privind cerul întunecat care atârna deasupra câmpiei acoperite de zăpadă.
După ce termină de fumat țigara, o stinse pe pervaz, se întinse în pat și adormi profund, fără vise.

În acest timp, Perhușa dormea și el dus. Adormise repede, imediat ce se urcase pe soba caldă, își pusese un lemn sub cap și se acoperise cu o plapumă făcută din petice. Pe când adormea și auzea vocea puternică a doctorului năsos, care discuta cu morărița, își adusese aminte de elefantul de jucărie pe care răposatul tată i-l adusese de la târg pe când avea șase ani. Elefantul acesta putea să meargă, să-și miște trompa, să dea din urechi și să cânte un cântecel englezesc:

Lov mi tendă lov mi suit
Nevă let mi gou
Iu hev meid mai laif complit
End ai lov iu sou.

Și, după elefant, își aduse aminte chiar de calul despre care tot bodogănea morarul cel beat. Calul îi fusese încredințat de Vavila, răposatul grăjdar al negustorului Riumin. Se întâmplase la iarmarocul de la Pokrovskoe, Kozma încă nu era însurat, dar era deja cunoscut ca „Perhușa". Vavila voia să vândă un mânz de un an, tot umbla cu el de dimineață prin iarmaroc și nu-l vânduse, era negru de supărare, deși se târguiseră cu el niște chinezi și niște țigani. Și îl rugă pe Kozma să-i țină puțin mânzul, spunând că se duce „să mănânce și să se cace". Îi dădu un pitac lui Kozma. Kozma se instală cu mânzul lângă niște răchite, unde începeau corturile șelarilor, stătea și spărgea semințe. Și, în momentul acela, niște cineaști din Hliupino montară două receptoare și între ele proiectară un tablou viu: delfini. Dar se dovedi că nu era vorba numai de un tablou viu, ci de unul *palpabil*: delfinii săreau dintr-un receptor în altul și puteai să-i pipăi. Mai întâi, copilandrii, apoi și bărbații, și femeile se întinseră să atingă delfinii. Perhușa legă mânzul de o răchită, se înghesui în mulțime, întinse și el mâna, atinse un delfin. Îi plăcu foarte mult. Delfinul era neted, rece și piuia prietenos. Și marea era plăcută, caldă. Când se strecură în față, Perhușa intră în mare până la piept și începu să tot pipăie. Iar delfinii, sărind dintr-un receptor, intrau în celălalt. Perhușa le atingea spinările și burțile, îi apuca cu mâinile, încercând să-i rețină. Dar ei erau ageri și-i alunecau din mână. Îi plăcea foarte mult, imediat îndrăgi delfinii. Și, când cineastul închise tabloul și porni prin mulțime cu căciula, Perhușa, fără să mai stea pe gânduri, aruncă în căciulă pitacul. Apoi își aduse aminte de mânz, se întoarse la răchite, dar nu mai era nici urmă de el. Atunci Vavila începu să alerge după Perhușa prin iarmaroc și de vreo două ori îl pocni serios. Negustorul Riumin îl alungă pe Vavila. Dar mânzul nu fu găsit.

Doctorul se trezi când auzi vocea lui Perhușa:
– Boierule, e timpul.
– Ce-i? bâigui doctorul fără să deschidă ochii.
– Păi, s-a crăpat de ziuă.
– Lasă-mă să dorm.
– Păi, dumneavoastră mi-ați spus să vă trezesc.
– Pleacă.
Perhușa plecă.
Dar, peste două ore, la doctor urcă morărița, îl zgâlțâi de umăr:
– E timpul, doctore.
– Ce? bolborosi doctorul fără să deschidă ochii.
– E deja unsprezece.
– Unsprezece? întredeschise el ochii, se întoarse.
– E timpul să vă treziți. Ea îl privi zâmbind.
Doctorul pipăi pe masă după pince-nez, și-l puse pe fața boțită, privi. Morărița era aplecată deasupra lui, mare, îmbrăcată frumos, cu o cațaveică de blană, cu un șirag de perle vii la gât, cu

părul împletit, strâns în jurul capului, cu o față destul de zâmbitoare.

– Cum, unsprezece? Doctorul întrebă cu o voce mai liniștită, deja amintindu-și de cele întâmplate noaptea.

– Să mergem să bem niște ceai. Ea îi strânse încheietura mâinii și dispăru după ușă, cu aceeași fustă albastră lungă, foșnitoare.

– Drace… Doctorul se ridică, își găsi ceasul, se uită. Exact…

Privi pe fereastră. Prin ea se strecura lumina zilei.

– Prostul, nu m-a trezit. Doctorul își aduse aminte de Perhușa, cu capul lui de coțofană.

Se îmbrăcă repede și coborî. În camera de jos era deja animație: Avdotia tot agita o oală mare cu furca în soba rusească abia aprinsă, soțul ei meșterea ceva într-un colț, pe laviță, în colțul cel mai îndepărtat stătea singură morărița. Doctorul se apropie de lavoarul din colțul din dreapta sobei, își clăti fața cu apa rece, se șterse cu un prosop curat pus de morăriță special pentru el. Își șterse pince-nez-ul, se privi într-o oglinjoară rotundă, își pipăi firele de păr ce începuseră să-i crească pe obraz…

– Mda…

– Doctore, să beți niște ceai, se auzi în cameră vocea puternică a morăriței.

Platon Ilici se apropie de ea:

– Dimineața bună.

– Vă zic și eu „bună dimineața“, zâmbi ea.

Doctorul se închină la iconostas, se așeză la masă. Pe masă se afla același mic samovar, iar în vas era aceeași șuncă.

Morărița îi puse ceai într-o cană mare cu portretul lui Petru I, îi puse, fără să întrebe, două bucăți de zahăr.

– Unde este șoferul meu? întrebă doctorul, privindu-i mâinile.

– În jumătatea aceea. S-a sculat de mult.

– Și de ce nu m-a trezit?

– Nu știu, zâmbi ea mulțumită. Nu vreți să mâncați niște blinele proaspete?

Doctorul observă pe masă un morman de blinele proaspăt făcute.

– Cu plăcere.

– Cu dulceață, cu miere sau cu smântână?

– Cu… miere.

El se încruntă. Se simțea acum stingher în fața acestei femei.

„Ce teatru…“ își spuse el, luând o gură de ceai.

– Dar ce e cu vremea? Aruncă o privire spre fereastră.

– E mai bine ca ieri, răspunse morărița, privindu-l în ochi.

„Ce muiere puternică…“ își spuse el și-și aduse aminte de soțul ei mic, căutându-l cu privirea prin cameră.

– Încă doarme, răspunse ea, parcă citindu-i gândurile. E mahmur. Mâncați.

Îi puse blinele, împinse spre el o cană cu miere. Doctorul începu să mănânce blinelele calde, gustoase. În cameră intră Perhușa și se opri în ușă. Era îmbrăcat pentru drum, avea în mână căciula cu urechi.

– Uite, eroul…, bolborosi nemulțumit doctorul, înghițind o bucată de blinea și aproape strigă:

– De ce nu m-ai trezit?

Perhușa zâmbi cu zâmbetul lui păsăresc:

– Cum nu v-am trezit? Cum s-a crăpat de ziuă am venit la dumneavoastră.

– Și?

– V-am zis: „Doctore, e timpul să plecăm.“ Dar dumneavoastră mi-ați zis: „Lasă-mă să dorm.“

Morărița începu să râdă, punându-și în farfurioară.

– Nu se poate așa ceva! doctorul bătu cu pumnul în masă.

– Domnul mi-e martor. Perhușa arătă cu căciula spre icoană.

– Probabil dormeați dulce. Morărița suflă peste farfurioară.

Doctorul întâlni privirea ei mulțumită și se uită la ceilalți oameni din cameră, parcă în căutare de ajutor din partea lor. Dar Avdotia se agita în jurul sobei cu o înfățișare care spunea că știe tot ce se întâmplase noaptea, iar soțul ei stătea în colț tot cu un zâmbet ambiguu, după cum i se păru doctorului.

„Ce-i cu ei, știu?" își spuse doctorul. „Ei, dracu' să-i ia…"

– Să mă fi zgâlțâit, ce naiba! îi spuse el lui Perhușa mai moale, dându-și seama că va trebui să meargă cu omul acesta până la Dolgoe.

– Eu nu pot să-i deranjez pe cei ce dorm. Tare rău îmi pare de ei. Perhușa stătea în picioare, ținându-și căciula pe burtă cu amândouă mâinile.

– Desigur, îți pare rău, sorbea morărița din ceai cu ochii râzând.

– Ce-i cu mașina? întrerupse doctorul discuția.

– Am reparat-o. Ajungem.

– Nu aveți telefon? o întrebă doctorul pe morăriță.

– Avem. Dar iarna nu funcționează. Își înmuie în farfurioară o bucățică de zahăr și o bagă în gură.

– Bine, termin de băut ceaiul și ies, îi spuse doctorul lui Perhușa, de parcă l-ar fi alungat din cameră.

Perhușa ieși în tăcere.

Doctorul termină de mâncat blinelele, asortându-le cu ceai.

– Fiți bun, spuneți-mi, uite, molima asta, de unde a venit? începu morărița, rostogolind în gură bucățica de zahăr și sorbind cu zgomot ceaiul.

– Din Bolivia, bâigui fără chef doctorul.

– De așa departe? De ce? A adus-o cineva?

– A adus-o.

Ea dădu din cap:

– Cum să nu. Dar cum se ridică ei iarna din morminte? Că doar pământul e înghețat!

– Virusul transformă trupul omenesc, făcând mușchii considerabil mai puternici, bolborosi doctorul ferindu-și privirile.

– Markovna, le cresc unghiile ca la urși! începu deodată cu voce tare muncitorul. Am văzut la radio: ies chiar prin pământ, chiar prin podea, ca niște cârtițe. Ies și-i fac praf pe oameni!

Avdotia își făcu cruce.

Morărița puse farfurioara pe masă, oftă și se închină și ea. Fața i se făcu serioasă și imediat își pierdu farmecul.

– Dumneavoastră, doctore, să fiți mai atent acolo, spuse ea.

Platon Ilici dădu din cap. Nasul i se înroșise de la ceaiul băut. Își scoase batista, își șterse buzele.

– Sunt tare răi, dădu din cap muncitorul.

– Dumnezeu e milostiv, își legănă pieptul morărița.

– E timpul să plec, spuse doctorul strângându-și pumnii și ridicându-se. Vă mulțumesc pentru găzduire.

Își aplecă ușor capul.

– Sunteți bine-venit mereu. Morărița se ridică și îi făcu o plecăciune.

Doctorul se duse la cuier. Avdotia, cam stângace, începu să-l ajute să se îmbrace. Morărița se apropie și stătea lângă el, cu mâinile încrucișate pe piept.

– Rămâneți cu bine, dădu din cap doctorul spre ea, punându-și căciula.

– La revedere, își plecă ea capul.

El ieși în curte. Acolo se afla deja mașina, Perhușa se urcase, ținând frâul. Cineva se agita în coșarul deschis, poarta era larg deschisă.

Doctorul aruncă o privire spre cer: era înnorat, vânt, dar nu ningea.

– Slavă Domnului… Doctorul își scoase portțigaretul, începu să fumeze și să urce în mașină.

Perhușa aștepta până ce el se acoperi cu blana de urs, pocni din buze, trase de frâu. În capota închisă se auziră păcănitul deja familiar doctorului al micilor copite, fornăitul. Mașina o luă din loc, Perhușa puse mâna pe cârmă.

– Știi drumul? întrebă doctorul, inspirând cu sete fumul reconfortant de țigară.

– Păi, pe aici e unul singur.

Mașina ieși din curte cu tălpigele șuierând.

– Cât ne-a mai rămas? încercă să-și reamintească doctorul.

– Vreo nouă verste. O să trecem de Pădurea Nouă, iar acolo e Starîi Posad, și acolo e și câmpul. Pe el și un copil ajunge.

– Drum bun! se auzi o voce cunoscută de femeie.

În pridvor se afla morărița.

Doctorul dădu din cap în tăcere mișcându-și căciula, lucru ce ieși cumva aiurea, dar Perhușa începu să zâmbească, își agită mănușa:

– Rămâi cu bine, Markovna!

Morărița privi în urma lor pe sub sprâncene.

„Totuși, ce interesant trăiesc aici…“ își spuse doctorul. „Ce repede a trecut totul… Dar oare eu am vrut asta? Da, am vrut. Și nu-mi pare rău de nimic…“

– Bună femeie are morarul, zâmbi Perhușa.

Doctorul dădu din cap.

– A avut noroc, medita Perhușa, împingându-și cu pricepere căciula de pe frunte. Cine are noroc, cum se spune, ăluia și cocoșul îi face ouă. Uite, boierule, cum se întâmplă: un om e bun, afectuos, dar nu are noroc cu muierea. Iar un altul e bețivan și certăreț, dar are o soție de aur.

– Păi, cum de a reușit el, un bețiv, să-și facă moara?

– Păi, iar a avut noroc.

– Cum, i-a căzut moara așa, din cer?

– Din cer sau nu, dar tăticul lui, și el mărunțel, a strâns avere din concesiuni. Și a cumpărat, uite, moara asta. Și l-a pus aici pe fiu. Asta e tot.

Doctorul nu avu cum să dea o replică la așa ceva, dar nici nu avea chef să stea la taclale de dimineață cu Perhușa.

– Toate treburile le face Markovna, el numai strigă la toți.

– Ei, dracu' să-l ia…, încheie doctorul discuția.

Trecură de răchite, de stog, o luară pe malul râului, acolo de unde cu o seară în urmă merseseră pe jos în spatele mașinii stricate. Se înainta bine și ușor, zăpada proaspătă, neatinsă, foșnea slab sub tălpig. În curând apăru chiar podul acela. Perhușa o luă la stânga, cotind pe drum. Deși era acoperit de zăpadă, drumul se vedea foarte bine.

– Iote, n-a mai trecut nimeni după noi! arătă Perhușa spre drum. S-au dat la fund din cauza viscolului!

– Poate că a mai trecut cineva, dar a acoperit zăpada urmele.

– Nu pare.

Mașina aluneca vioi pe drum. În jur erau numai și numai tufani. Vântul bătea din spate, ajutând mașina.

„Cred că Sielberstein mă blestemă acum. Dar ce să fac? Aici nici telefon n-am. Iarna nu funcționează! Aiureli! Mai sunt nouă, ba nu, opt verste. E aproape la doi pași… O să le fac imediat injecția, nu-i nimic că am întârziat puțin…“

În față apăru crângul de mesteceni.

– Hai, dii, mai iute! pocni din buze Perhușa și fluieră. Iu-te! Iu-te!

Căluții măriră ascultători pasul.

Intrară în mare viteză în crâng. Trunchiurile mestecenilor mărgineau drumul.

– Frumos crâng, bâigui doctorul.

– Ă? se întoarse spre el Perhușa.

– Crângul – e frumos, zic.

– Frumos. Numai bun de tăiat.

Doctorul zâmbi:

– Păi, de ce să-l tai? E frumos și așa.

– Frumos, conchise Perhușa. Dar nu o să rămână mult așa. Oricum o să-l taie.

Începu să ningă. Mai întâi rar, dar, cum ieșiră din crâng, începu să ningă des, cu fulgi mari.

– Ei, în sfârșit! începu să râdă Perhușa.

Drumul mergea pe câmp, dar nu se vedea nicio bornă. Nu erau nici urme de tălpig. Câmpia se întindea în fața lor, se pierdea în furtuna de zăpadă, din când în când ieșea din omăt niște iarbă mai mare sau tufe rare.

Merseră așa o jumătate de verstă și ieșiră de pe drum, mașina intră în zăpada adâncă.

– Prrr! Perhușa trase de frâu.

Caii se opriră.

– Mă duc să arunc o privire la drum… Perhușa se dădu jos, luă biciul și porni în urmă.

Doctorul rămase singur în mașină. Ningea cu fulgi mari, de parcă nu ar fi făcut nicio pauză înainte. Caii de sub capotă fornăiau din când în când, bătând din copite.

Trecură vreo zece minute și Perhușa se întoarse:

– L-am găsit!

Întoarse mașina, trăgând-o pe propriile urme, iar el mergea alături, făcând pași mari în zăpada adâncă.

Ieșiră în drum. Dar doctorul n-ar fi spus niciodată că ăsta e drumul, numai Perhușa putea să-l distingă în câmpia de zăpadă.

– Boierule, n-o să mergem prea repede, că altfel iar o să ne abatem! strigă Perhușa ștergându-și fața de zăpadă.

– Mergi cum trebuie, răspunse doctorul. Dar ce-i cu tălpigul?

– Deocamdată se ține. Doar l-am fixat în cuie.

Doctorul încuviință din cap.

Porniră încet pe drum. Perhușa conducea, privind cu atenție înainte. Ningea în continuare cu toptanul și vântul se înteți se, sufla din față, făcându-i și pe călător, și pe cărăuș să se ferească din calea lui.

Doctorul stătea cu gulerul ridicat, acoperindu-se până sub ochi. Dar zăpada intra și în ochi, sub pince-nez, voia să intre și în nas.

„Blestemații…“ își spuse doctorul. „Să nu pună borne pe drum… Ăsta e caz penal, dacă stai să te gândești… Nimeni nu se îngrijește… nici administrația drumurilor, nici pădurarii, nici brigadierii silvici… Nimic mai simplu, să umpli o căruță cu borne pentru toamnă, să le pui măcar la o jumătate de verstă, mai bine și mai des, desigur, pentru ca iarna oamenii să meargă liniștiți… E o căcănărie… O căcănărie instituțională…“

Iar în față tot venea și venea câmpia nemărginită, nesfârșită, de parcă în afara ei nu mai rămăsese nimic pe pământ, ci doar aceste tufe amărâte și vârfurile de buruieni.

– O să ajungem până la Starîi Posad, iar de acolo o să fie mai ușor! strigă Perhușa.

„Cum de mai vede ăsta drumul?“ se minună doctorul, ferindu-se de viscol. „Probabil are un simț profesionist…“

Dar în curând iar se abătură.

– Ah, mama ta…, se dădu jos Perhușa.

Și iar porni înapoi, împungând zăpada cu biciul său mic. Doctorul stătea ca un om de zăpadă învăluit de viscol, scuturându-și numai zăpada de pe pince-nez și de pe nas.

Perhușa lipsi multă vreme, doctorul se gândi deja de vreo trei ori dacă nu ar trebui să tragă un foc în aer din revolverul pe care îl avea într-una dintre genți.

Perhușa reveni extenuat, scurta îi era deschisă la piept, fața i se înroșise.

– Ei, cum e, l-ai găsit? întrebă doctorul foindu-se și scuturându-și bucățile mari de zăpadă de pe haine.

– L-am găsit, respiră greu Perhușa. Era cât pe ce să mă rătăcesc și eu: nu se vede nimic…

Luă niște zăpadă de pe mașină, o băgă în gură, mestecă.

– Și cum o să mergem?

– Încetișor, boierule. Dacă dă Dumnezeu, o să ajungem până la Posad. Iar de acolo drumul e mare, umblat.

Perhușa pocni din buze. Caii păcăniră fără chef din copite, de-a lungul osiei. Mașina nu se mișcă.

– Ei, ce-i? V-ați umplut gușile la morar? îi dojeni Perhușa.

Mașina abia se mișcă.

Doctorul coborî, dădu supărat cu pumnul în capotă:

– Hai!

Caii fornăiră, bălțatul necheză cu glăsciorul lui pătrunzător. Și începură și alții să necheze.

– Nu trebuie să-i speriați, spuse nemulțumit Perhușa. Eu nu îi sperii, slavă Domnului.

Trase de frâu, pocni din buze:

– Dii, dii, dii…

Mașina porni cu greutate. Perhușa, ținând cârma, își opinti mâna cealaltă în capotă, împinse.

Doctorul se opinti și el în partea din spate a mașinii.

Mașina porni. Perhușa o conducea, dar în curând se opri, își șterse fața:

– Nu se vede nimic… Boierule, mai bine ați merge în față, pe urmele mele, că altfel nu văd pe unde s-o iau.

Doctorul porni înainte pe urmele lăsate de Perhușa. Zăpada le acoperea repede, vântul îi bătea doctorului în față. Urmele mergeau drept, apoi începură s-o ia la dreapta și o luară, după cum i se păru doctorului, în cerc.

– Kozma! Urma o ia înapoi! strigă doctorul ferindu-se de vânt.

– Eu m-am rătăcit pe aici! strigă Perhușa. Luați-o la stânga, mergeți drept înainte!

Doctorul o luă la stânga și deodată se prăvăli până la brâu în zăpadă. Se răsuci, drăcuind și oftând, în groapa plină de zăpadă. Mașina era cât pe ce să dea peste el. Perhușa opri caii, îl ajută pe doctor să iasă.

– Ce noroc… Blestemații… bolborosi doctorul.

Vântul, parcă râzând de ei, începu să bată și mai tare, împroșcând zăpada.

– Cum să nu… Doctorul se ridică, sprijinindu-se de Perhușa.

– Ne-a împins dracul în vâlcea! îi strigă în ureche Perhușa. Mergeți mai repede, până nu se acoperă urmele! Sunt acolo, în față!

Doctorul porni hotărât înainte, ridicând cât mai sus picioarele și scoțându-le din zăpadă. Mașina venea după el.

Doctorul mergea holbându-se prin pince-nez-ul plin de zăpadă. În cele din urmă, când începu

într-adevăr să obosească și paltonul lung i se păru greu de peste un pud[10], abia mai distingea urmele din fața sa, acoperite de zăpadă.

– Aici e urma! strigă el, dar zăpada îi intră în gură și începu să tușească, aplecându-se în fața viscolului. Perhușa înțelese și conduse mașina pe urme. Și în curând ieșiră pe drum.

– Slavă Domnului! se închină Perhușa când mașina porni pe zăpada întărită. Urcați-vă, boierule!

Doctorul, respirând greu, se trânti pe banchetă, se lăsă pe spate, fără a mai putea să se acopere cu blana. În cizme îi intrase zăpadă, simțea că picioarele îi sunt ude, dar nu avea putere să se aplece, să-și dea jos cizmele și să scuture zăpada. Perhușa îl acoperi cu blana:

– Mai stăm puțin să-și tragă sufletul caii.

Se opriră.

Viscolul urla în jur. Vântul avea o asemenea putere, că împingea mașina, care se legăna, se opintea de parcă ar fi fost vie. Însă vântul împrăștia zăpada de pe drum și acesta începu să se vadă, circulabil, acoperit de un strat de gheață bătătorită.

Doctorul vru să fumeze, dar nu avea putere să-și scoată din buzunar portțigaretul familiar, drag inimii lui. Stătea înțepenit, cu nasul învinețit la vedere, între căciula cu urechi și gulerul paltonului, dorindu-și cu toată ființa să iasă mai repede din spațiul acela sălbatic, ostil, amenințător, alb din jur, care voia un singur lucru de la el – să se facă un nămete și să înceteze pentru totdeauna să dorească ceva. Își aduse aminte de vizitele sale medicale iarna la bolnavi, dar nu-și amintea să fi trăit un asemenea viscol, ca stihia să i se împotrivească așa de tare. Acum vreo trei ani se rătăcise cu caii de poștă și, împreună cu surugiul, făcuse noaptea un foc, iar mai apoi fură observați de un car și ajutați; altă dată, tot iarna, ajunsese în cu totul alt sat, mergând în plus aproape șase verste. Dar pentru prima dată în viață întâlnea un asemenea viscol.

Perhușa, nu mai puțin obosit ca doctorul, moțăia. Își aduse aminte că, înainte de a pleca, îl lăsase pe băiatul de la poștă să tragă capacul hornului pentru a fi casa caldă când se va înapoia el. De încălzit, casa se încălzise, dar stăpânul înnoptase prin străini. Își imagină casa neîncălzită de dimineață, pe Hromka, vierul, flămând și se gândi că, dacă azi vierul ar fi urlat de foame dimineață, atunci vecinului, lui Fiodor Kirpatii, i-ar fi trecut prin cap să intre și să-i toarne niște pesmet, cum se întâmplase nu o dată. Cu Hromka treburile se aranjau, ca de obicei. Dar lui Perhușa îi era necaz cel mai tare că rămânea casa neîncălzită. Și în casa aceasta neîncălzită, întunecoasă, numai pendula se mai aude singuratică. Sau s-o fi oprit… da, s-a oprit, cum să nu se oprească, din moment ce nu o întorsese atunci… I se făcu frig și se simți rău.

– Hei! îl împinse doctorul. Ce faci, ai adormit? Nu poți să dormi, o să înghețI.

Perhușa se răsuci după ce se trezi. I se făcu frig.

– Nu, asta așa… mi-am tras puțin sufletul… Apucă iar cârma, trase de frâu.

Caii porniră fără să se poticnească, se vedea că simțiseră drumul neted. Mașina se urni.

Drumul mergea drept și, în mod miraculos, vântul puternic îl descoperise, măturând nămeții în șanțuri. Așa că traversară câmpia destul de repede și de ușor, drumul o luă în jos și dispăru în zăpadă. Perhușa se dădu jos, porni pe lângă mașină. Nu mai era niciun semn care să amintească de drum: în vale era peste tot zăpadă, iar deasupra ei se rotea și urla viscolul.

– Să te ia… Perhușa se lăsă jos din cauza vântului, ținându-se de cârmă.

În vale viscolul era așa de puternic, că mașina începu să se legene. Ieșiră imediat de pe drum și mașina se opri într-un morman de zăpadă. Doctorul se dădu jos fără să spună și să întrebe nimic și o luă înainte. Găsi imediat drumul și, încercându-l cu piciorul, îl urmă. Perhușa începu să se ghideze după el.

Așa, încet, pas cu pas, începură să înainteze. Doctorul mergea împiedicându-se, prăbușindu-se în zăpadă, legănându-se în bătaia vântului, dar fără a pierde drumul. Valea se tot întindea.

Deodată, doctorul văzu în față o movilă ce înainta, dar apoi își dădu seama că nu este o movilă, ci un nor de zăpadă ce se rotea și se îndrepta spre ei. Se lăsă jos. Pe deasupra capului trecu un vârtej dens de zăpadă, îi dădu jos pince-nez-ul, care începu să i se bălăngănească agățat de șnur.

– Doamne, miluiește-mă pe mine, păcătosul…, începu să bâiguie doctorul, lăsându-se în patru labe.

Vârtejul trecu și doctorului i se păru că pe deasupra lui trecuse un elicopter uriaș, de dimensiuni impresionante. Caii începură să necheze speriați sub capotă. Perhușa se lăsase și el la pământ, dar nu dăduse drumul cârmei.

Chestia asta înfricoșătoare trecu pe deasupra lor și dispăru.

Doctorul, după ce-și puse pince-nez-ul, distinse în față un urcuș, ieșirea din vale. Și pe această pantă văzu drumul.

– Drumul e acolo! îi strigă el lui Perhușa.

Dar Perhușa văzuse și el drumul și-i făcu semn mulțumit doctorului cu mănușa:

– Aha!

Ajunseră amândoi la drum, urcară în mașină și porniră mai departe. Mașina ieși din vale spre un delușor mic, drept și Perhușa opri brusc: în față era o răscruce. Perhușa nu-și aducea aminte de răscrucea asta. Dacă era vreme bună nu ar fi băgat-o în seamă, ci ar fi luat-o pe acolo pe unde o luau toți. Dar acum trebuia să decidă încotro s-o ia, la dreapta sau la stânga.

„Starîi Posad e la două verste de crâng", își spunea Perhușa, împingându-și căciula de pe fruntea udă de transpirație și de zăpadă. „Prin urmare, Posad este la doi pași, probabil în stânga, iar drumul acesta din dreapta, probabil ocolitor, este spre pajiște. Aici ei au pajiștile – o frumusețe, drepte… Deci, trebuie s-o luăm la stânga."

Doctorul aștepta în tăcere decizia șoferului.

– La stânga! strigă Perhușa întorcând cârma la stânga și trăgând de frâu.

Mașina o luă la stânga.

– Unde ne aflăm? strigă doctorul.

– La Starîi Posad! Aici ne tragem puțin sufletul, iar după aceea drumul merge drept!

Doctorul dădu din cap bucuros.

La Starîi Posad, Perhușa fusese numai de două ori: la nuntă la Matriona Hapilova și cu frățiorul care cumpărase aici doi purcei de la un bătrân, Avdei Semionîci, poreclit Jopnik. Dar asta se întâmplase toamna și primăvara, nu iarna, pe viscol. Starîi Posad îi plăcuse: erau numai nouă gospodării, dar toate bine făcute, îndestulate. Locuitorii de aici se ocupau cu sculptura, bătătoritul și nivelatul. Aveau și pajiști minunate, Perhușa cu frățiorul și purceii se întorseseră prin pajiști, pentru că primăvara drumul mare era desfundat. Atunci luncile din Starîi Posad îl uimiră pe Perhușa cu netezimea și mărimea lor.

Dar acum erau sub zăpadă.

Mașina luneca pe câmpie. Perhușa își aduse aminte că, înainte de Posad, era un crâng de tei sau de stejari.

„Cum apare, atunci vine imediat și Posad. Acolo o să ciocănim la cineva să ne încălzim. Stăm vreo oră și pornim. De-aici nu mai e mult…" își spuse Perhușa.

Caii, simțind satul, porniră mai vioi, în pofida faptului că drumul începuse să fie acoperit cu zăpadă și în curând dispăru sub nămeți.

„Va trebui să-mi schimb neapărat încălțările…" își mișcă doctorul în cizme degetele ude, care începuseră să înghețe.

– Acușica e crângul, iar după aia vine și Posad, îl îmbărbătă Perhușa pe doctor privind spre el.

Doctorul arăta extrem de obosit: nasul cu pince-nez-ul se contura amuzant pe silueta lui acoperită de zăpadă, cocoșată pe banchetă.

„Ca un om de zăpadă…" zâmbi obosit în sinea sa Perhușa. „A cam obosit elefantul. Iote ce

ghinion a avut cu vremea…“

Se târau, se târau prin pustiul alb, învârtejit, dar crângul tot nu se vedea.

„Oare să fi greșit și aici?“ își spuse Perhușa, căscând ochii, ce se lipeau de oboseală, și cercetând viscolul.

În cele din urmă, în față apăru crângul.

– Slavă Domnului, începu să râdă Perhușa.

Se apropiau. Copacii din crâng erau mari, bătrâni. Perhușa își amintea de un crâng foarte tânăr, cu primele frunzulițe de mai.

„Doar nu puteau să crească așa de repede…“ se frecă la ochi Perhușa.

Și deodată văzu sub copaci o cruce. Apoi a doua, a treia. Se apropiară și mai mult. Erau din ce în ce mai multe cruci. Ieșeau din zăpadă.

– Doamne, ăsta e cimitirul…, izbucni Perhușa trăgând de frâu.

– Cimitirul? începu doctorul să-și frece furios pince-nez-ul.

– Cimitirul, repetă Perhușa dându-se jos.

– Dar unde e satul? bolborosi doctorul uitându-se spre crucile strâmbe în jurul cărora dansa și se învârtea viscolul, parcă pentru a râde de ei,.

– Ce? se îndoi Perhușa din cauza vântului.

– Unde e satul?! începu să strige doctorul cu ură spre viscol, spre cimitir, spre prostul gură-cască de Perhușa, care-l adusese cine știe unde, spre degetele sale ude, înghețate în cizme, spre paltonul greu, plin de zăpadă, spre mașina aceea idioată, pe spatele căreia se afla o inscripție idioată și care era trasă de niște idioți de cai pitici sub o capotă idioată de placaj, spre epidemia blestemată adusă în Rusia de niște porci dintr-o Bolivie îndepărtată, uitată de Dumnezeu și total inutilă, mama ei, pentru oricare rus, spre savantul pungaș, moralist, de Sielberstein, care venise mai devreme cu caii de poștă și care nu se gândea la colegul său, doctorul Garin, ci era îngrijorat numai de cariera sa, spre drumul ăsta nesfârșit, înconjurat de nămeți adormiți, cu viscolul ăsta ce se încolăcea amenințător deasupra lui ca un șarpe, spre cerul cenușiu și întunecat, uscat ca o sită stupidă a unei muieri care rânjește cu mutra ei unsuroasă, spărgând semințe pe prispă, spre cerul care cernea mereu, neobosit și necontenit, care cernea și cernea fulgii ăștia blestemați de zăpadă.

– Păi, e pe undeva pe-aici… Perhușa își roti capul în jur, năucit.

– Ce naiba ai venit aici, la cimitir? strigă cu răutate doctorul.

– Păi, uite, boierule, am ajuns așa, aici…, se încruntă șoferul.

– Păi, ai mai fost până acum pe-aici, prostule? strigă doctorul și începu să tușească.

– Am fost! strigă Perhușa fără să se supere. Dar numai vara.

– Atunci, ce mama naibii…, vru să spună doctorul, dar viscolul îi intră în gură.

– Am fost, am fost…, își rotea Perhușa capul ca o coțofană. Da, numai că nu mai țin minte unde era cimitirul lor, nu mai țin minte… deloc nu mai țin minte…

– Hai, mergi! Ce te-ai oprit? strigă doctorul tușind.

– Păi, nu știu încotro s-o iau…

– Cimitirul nu e niciodată departe de sat!!! începu deodată doctorul să urle așa de tare, că se sperie și el.

Însă Perhușa nu luă deloc în seamă strigătul acesta. Se mai gândi puțin, tot întorcându-și capul, după care cârmi cu hotărâre mașina în stânga cimitirului, pe câmp.

„Dacă răspântia aia a fost spre Posad și spre pajiști, iar cimitirul e lângă Posad, am pornit bine. Da, probabil, și aici a fost o răspântie, spre Posad și spre cimitir, dar nu am observat-o noi. De-acuma trebuie să mergem în stânga, acolo e Posad, iar dincolo de el sunt și pajiștile.“

După ce se liniști și-și mai veni în fire, doctorul nici nu-l întrebă pe Perhușa de ce nu pornise înapoi pe drum, ci o cotise și o luase chiar pe câmp.

„Nu-i nimic, nu-i nimic…“ se îmbărbătă el cu răutate. „Sunt mulți proști. Dar fătălăi sunt și mai mulți…“

Pășind cu greu prin zăpada adâncă, Perhușa conducea mașina pe câmp. Era așa de convins că Posad e în față, încât nici nu se mai uita cu atenție prin pâcla de zăpadă învârtejită care se retrăgea fără chef din fața lui. Mașina se târa cu greutate, caii trăgeau din greu, dar Perhușa tot mergea alături, lăsând cârma și împingând uneori mașina, mergea cu o asemenea convingere, că treptat îl molipsi și pe doctor.

– Acușica ajungem… bolborosi Perhușa încetișor, fără să înceteze să zâmbească.

Și, într-adevăr, în curând, în față, prin vârtejul de zăpadă se zăriră contururile unei case.

– Am ajuns, doftore! îi făcu șoferul cu ochiul pasagerului.

După ce văzu casa ce se apropia, doctorul simți că dorește îngrozitor de tare să fumeze. Ar mai fi vrut să-și dea jos paltonul îngreunat și căciula ca de plumb, să-și scoată cizmele ude și să se așeze lângă foc.

Și Perhușa ar fi vrut să bea niște cvas. Își suflă nasul în mănușă și porni mai liniștit, lăsând mașina să meargă înainte.

„Oare cine trăiește la ei la marginea satului?“ încerca inutil să-și aducă aminte Perhușa, deși, dintre locuitorii din Starîi Posad, îi cunoștea numai pe Matriona, pe soțul ei, Mikolai, și pe bătrânul Jopnik. „Casa Matrionei e a treia din dreapta, iar a lui Jopnik e lângă a Matrionei…“

Privi pe sub căciula lăsată în jos spre casa care se apropiase și înțepeni: nu era o casă. Și nici măcar o șură sau un fânar. Și nici cu baia nu semăna.

Mașina se apropie de cortul de un cenușiu închis, cu vârf ascuțit. Pe cort se vedea o reprezentare *vie* a unui ochi ce clipea alene, cunoscută și șoferului, și pasagerului.

– Mitaminderii! gemu Perhușa.

– Vitaminderii[11], rosti doctorul.

Mașina se apropie de cort și se opri.

Perhușa veni după ea. Doctorul se dădu jos scuturându-se. Vântul aduse un miros slab de gaze de eșapament. Și din cort se auzea un generator scump, pe benzină.

– Și unde e Posadul tău? întrebă doctorul, de data aceasta fără răutate, pentru că era bucuros că întinderea albă, lipsită de viață, îi dăruise în cele din urmă întâlnirea cu civilizația.

– Pe undeva pe alături…, bolborosi Perhușa privind pâsla dreaptă, bine întinsă a cortului viu.

Observă o ușă din pâslă, bătu în ea cu mănușa. De dincolo de ea veni imediat un semnal tremolat. În ușă se deschise o ferestruică de pâslă, apăru o față cu un ochi îngust, care rumega ceva:

– Ce doriți?

– Ne-am rătăcit, căutăm Posad.

– Cine sunteți?

– Doftorul și eu. Mergem la Dolgoe.

Fața dispăru, ferestruica se închise.

– Vitaminderii, dădu din cap doctorul și râse obosit. Uite peste cine am avut noroc să dăm!

Dar era mulțumit: dinspre cortul neted, rezistent, care nu se mișca în bătaia vântului, emana victoria omului asupra stihiei oarbe.

Trecură minute lungi, în cele din urmă ușa se deschise:

– Poftiți, vă rog.

Un kazah vânjos făcu un gest de invitație cu mâna. Se vedea că fusese întrerupt de la masă și că nu era foarte mulțumit din cauza asta.

Doctorul și Perhușa intrară într-o încăpere slab luminată cu curent electric, dar bine încălzită. Imediat veniră spre ei, mârâind, de pe sobă doi dogi uriași, de culoare violetă, cu niște clopoței luminoși prinși de zgardă. Ochii violeți ai câinilor se fixară asupra nou-veniților, mârâind cu

boturile roz în care străluceau dinții albi.

– Marș! strigă kazahul la câini, închizând ușa.

Câinii se întoarseră pe sobă mârâind. Tot acolo se aflau și două mașini mari, pe benzină, mai erau haine, șiruri ordonate, numeroase, de încălțăminte. Era un cort-antreu. Mirosul de benzină scumpă, prețioasă, cele două mașini și cei doi dogi îngrijiți îl liniștiră pe doctor, însă pe Perhușa îl copleșiră.

– Dezbrăcați-vă, simțiți-vă ca acasă, făcu kazahul o plecăciune ușoară spre doctor.

Doctorul începu să se dezbrace, kazahul îi veni în ajutor.

– Aș avea nevoie să-i țin puțin la căldură și pe căluții mei. Perhușa își scoase sfios căciula, își netezi părul ud de tot.

– Acușica o să-i întreb pe stăpâni, rosti imperturbabil kazahul dezbrăcându-l pe doctor.

Îl ajută pe doctor să-și scoată cizmele, îi dădu niște cipici de pâslă. În antreu intră o kazahă într-o rochie lungă, țipătoare, cu o tiubeteică[12] pe cap, trase la o parte o draperie grea, îl invită pe doctor printr-un gest cu mâna ei subțire:

– Poftiți, vă rog.

Doctorul păși spre deschizătură. Perhușa rămase în picioare lângă ușă, cu căciula în mână.

În cort era mai multă lumină și mai cald. Încăperea rotundă, spațioasă, cu aceiași pereți cenușii din pâslă vie emana confortul unor nomazi și aroma dură a miresmelor orientale. În mijlocul cortului, la o masă tradițională, neagră, pătrată și joasă, se aflau trei persoane. Cea de-a patra latură a mesei era liberă. Puțin mai departe, de-a lungul pereților, se aflau șapte servitoare. A opta, care-l invitase pe doctor în cort, se așeză încet la locul ei lângă perete.

Cei trei se uitau la doctor.

– Doctorul de județ Garin, dădu din cap spre ei Platon Ilici.

– Zaden', Baiu Bai, Skajem[13], se prezentară vitaminderii, plecându-și și ei pe rând capetele rase.

Zaden' și Skajem aveau chipuri europene, Baiu Bai avea o expresie clar asiatică.

– Ați venit la noi, doctore, ca un înger din cer, zâmbi Zaden', slăbuț, cu fața îngustă.

– În ce sens? zâmbi doctorul, care-și freca pince-nez-ul transpirat.

– În sensul că avem mare nevoie de ajutorul dumneavoastră, continuă Zaden'.

– E cineva bolnav? Platon Ilici privi în jur.

– E bolnav, dădu din cap Skajem, corpolent, cu un trup solid și o față simplută, aproape de țăran.

– Și cine e?

– Uite acolo, dădu din cap Zaden'. Prietenul nostru, Drioma[14].

Doctorul se întoarse. Între două fete care stăteau pe jos se afla ceva întins și înfășurat într-un covor. Fetele desfăcură covorul și doctorul îl văzu pe al patrulea vitaminder: cu zgardă de aur și cu inserții luminoase din supraconductori, având capul ras. Capul lui Drioma era plin de vânătăi mari și hematoame, fața i se umflase ușor.

Doctorul se apropie precaut, îl privi fără să se aplece:

– Ce e cu el?

– A fost bătut, răspunse Zaden'.

– Cine l-a bătut?

– Noi.

Doctorul își întoarse privirea spre fața inteligentă a lui Zaden'.

– De ce?

– A pierdut niște obiecte de preț.

Doctorul trase nemulțumit aer în piept, se așeză pe vine, luă mâna vitaminderului bătut. Avea puls.

– Păi, e viu, își mângâie Baiu Bai bărbuța rară.

– E viu, atinse doctorul fața vitaminderului, dar are febră.

– Febră, dădu din cap Skajem.

– Păi, tocmai de-aia e vai și-amar, își linse buzele înguste Zaden'. Noi nu avem niciun fel de medicament.

– Dar ăsta e un caz penal, domnilor, își răsfrânse doctorul buza de jos, privindu-l pe cel bătut.

– Este caz penal, dădu din cap Zaden' și cei doi vitaminderi încuviințară și ei din capetele lor rase. Dar ne bazăm pe înțelegerea dumneavoastră.

– Va trebui să declar, rosti nu foarte hotărât Platon Ilici, înțelegând că, pentru aceste cuvinte, s-ar putea afla într-o clipă din nou în viscolul neplăcut, șuierător.

– O să vă fim recunoscători, rosti Baiu Bai, rostind cu grijă cuvintele rusești.

– Nu iau mită.

– Nu cu bani o să vă fim recunoscători, explică Zaden'. O să vă lăsăm să luați o mostră.

Doctorul îl privi în tăcere pe Zaden'.

– Să luați o mostră din noul produs.

Sprâncenele lui Platon Ilici se ridicară în sus, își dădu jos pince-nez-ul, îl șterse. Nasul i se făcuse roz de la căldură.

– Ei… Își puse pince-nez-ul pe nas, dădu încet din cap.

Vitaminderii așteptau, stând nemișcați.

– Desigur, așa ceva… mi-e greu să refuz, răsuflă neajutorat doctorul.

Și băgă mâna, ca un condamnat, în buzunar după batistă.

– Iar nouă ne era teamă că o să refuzați, zâmbi Zaden'.

Vitaminderii începură să râdă. Râdeau încet și slujnicele.

Doctorul își suflă nasul ca o trompetă. Și râse și el.

De după draperie se iți fața sătulă a unui kazah:

– Stăpânilor, surugiul cere să-i lăsăm caii aici să se încălzească.

– Câți sunt? întrebă Skajem.

– Nu știu. Sunt mici.

– A, mici… Skajem se uită la Zaden'.

– Fă-le un adăpost, porunci Zaden'. Și să-i dai și lui să mănânce.

Kazahul dispăru.

– Eu… atunci… am nevoie de genții mele…, începu să bolborosească doctorul, aplecându-se din nou peste Drioma cel bătut. Și trebuie să mă spăl pe mâini cu săpun.

Se simțea rușinat pentru slăbiciunea sa, dar nu avea cum să se stăpânească: avusese ocazia să încerce produsele vitaminderilor când îi permiteau veniturile. Asta ușura considerabil viața unui medic de provincie. Își permitea așa ceva cam o dată la două luni. Dar, în ultimii ani, îi era din ce în ce mai greu cu banii, mult mai greu: îi reduseseră salariul, și așa mic, cu 18%. Trebuia să se conformeze, și uite, de un an deja doctorul Garin nu mai *strălucea*.

Rușinându-se de slăbiciunea sa, se rușină și de propria rușine, iar apoi, rușinându-se de această dublă rușine, în sinea lui începu să fie iritat, se năpusti asupra sa mânios și dur: „Idiotule… porcule… curățel blestemat…"

Mâinile începură să-i tremure, trebuia să facă ceva cu ele. Se apucă să desfacă covorul, descoperindu-l în întregime pe cel culcat. Vitaminderul începu să geamă.

Între timp, două fete îi aduseră genții, le șterseră de zăpadă, le puseră lângă doctor. Alte două fete îi aduseră un ulcior, un lighean și un ștergar.

– Dar săpun? întrebă Platon Ilici dându-și jos sacoul și răsucind manșetele cămășii.

– Nu avem săpun, răspunse Zaden'.

– Nu? Dar vodcă aveți?

– Nu ținem mizerie din asta, zâmbi Skajem.

– A, dar am eu spirt, își aduse aminte doctorul.

După ce deschise o geantă, scoase din ea o sticluță pântecoasă, își clăti mâinile, se șterse cu ștergarul, după care turnă spirt pe ele.

– Ei, hai… Doctorul desfăcu la piept bluza lui Drioma, lipi de el stetoscopul, începu să asculte ridicându-și sprâncenele.

– Nu i-am dat peste inimă, rosti Baiu Bai.

– Inima e în ordine, conchise doctorul.

Și începu să pipăie extremitățile vitaminderului. Acesta începu din nou să geamă.

– Mâinile și picioarele sunt întregi.

– I-am dat peste burtă și peste cap, spuse Skajem.

Doctorul ridică bluza vitaminderului, dezgolindu-i pântecele. Începu să-l palpeze, apropiindu-și concentrat nasul rozaliu de cel întins. Acesta gemea mereu.

– Nu văd umflături și nu-s traumatisme interne, lăsă doctorul bluza jos și se aplecă deasupra capului. Dar aici, uite, parcă e vorba de comoție cerebrală. Și-a pierdut de mult cunoștința?

– De aseară.

– A vomat?

– Nu.

Doctorul apropie niște amoniac de nasul celui culcat:

– Ei, hai, frățioare.

Cel culcat se încruntă ușor.

– Mă auzi?

Drioma, ca răspuns, gemu ușor.

– Acum. Mai rabdă puțin, promise doctorul.

Scoase seringa, o fiolă, șterse cu spirt umărul tatuat al vitaminderului și-i făcu o injecție.

– Acum o să se calmeze. Își puse seringa la loc. Dar de ce l-ați înfășurat în covor?

Vitaminderii se uitară unul la altul.

– Păi, așa se simte mai liniștit, răspunse Skajem.

– E ca în leagăn, căscă Zaden'.

– I-am frecat tălpile cu untură de berbec, spuse Baiu Bai.

Doctorul lăsă acest mesaj fără comentariu.

După injecție, obrajii celui bătut se făcură roz.

– Poți să-ți miști mâinile, picioarele? întrebă cu voce tare doctorul.

Drioma își mișcă mâinile și picioarele.

– Minunat. Prin urmare, coloana vertebrală e întreagă… Ce te doare?

Buzele uscate, pline de sânge, se deschiseră:

– A… ul…

– Ce?

– Ca… pul.

– Te doare capul?

– Uhu.

– Tare?

– Uhu.

– Te ia cu amețeală?

– Uhu.

– Îți vine să vomiți?

– Uhu.

– Minte! strigă Skajem. Până acum n-a borât nimic.

Doctorul examină capul celui bătut:

– Nu sunt fracturi. Numai hematoame. Vertebrele cervicale sunt în ordine.

Scoase iod, începu să șteargă vânătăile de pe fața celui bătut. Apoi le unse cu alifie de gălbenele.

– Metalgin-plus și liniște, se îndreptă doctorul de spinare. Și mâncare lichidă caldă.

Zaden' dădu din cap cu înțelegere.

– Ne temeam că o să dea colțul, rosti Baiu Bai.

– Nu e pericol de moarte.

Vitaminderii începură să zâmbească ușurați.

– Ei, uite, doar v-am spus eu! zâmbi Zaden'. Dar dumneavoastră aveți Metalgin?

– Vă las cinci tablete.

– Vă mulțumim, doctore, plecă Skajem capul.

Doctorul scoase Metalgin-plus, luă o tabletă, îi făcu semn unei fete:

– Un pahar cu apă.

Fata turnă, doctorul băgă tableta în gura bolnavului, îi dădu să bea. Acesta începu să tușească.

– Liniștește-te… ce-a fost rău a trecut…, îl calmă doctorul.

Și întinse mâna deasupra ligheanului. Fata îi turnă apă, doctorul își frecă mâinile și începu să-și lase jos mânecile cămășii.

– Asta-i tot.

Inima începu să-i bată în anticiparea plăcerii. Dar încerca din toate puterile să pară liniștit.

– Luați loc, îi arătă Zaden' din cap locul liber de la masa pătrată.

Doctorul se așeză, strângându-și picioarele.

– Produsul! porunci Zaden'.

Două fete care stăteau lângă peretele de pâslă deschiseră un cufăr plat și scoaseră din el o piramidă translucidă. Exact ca aceea de care se împiedicaseră ieri pe drumul plin de zăpadă, când se stricase tălpigul mașinii lui Perhușa.

„Ei, ca să vezi!" rămase siderat doctorul.

Își dădu seama *ce* pierduse vitaminderul înfășurat în covor și pentru ce îl bătuseră.

„Și a pierdut nu una… probabil tot pachetul… Este pur și simplu o avere întreagă…"

Doctorul privea piramida pe care fata o puse cu atenție în mijlocul mesei. Încercase două dintre produsele anterioare ale vitaminderilor, o sferă și un cub. Nu erau translucide și erau de două ori mai mici decât piramida.

„De ce nu mi-am dat seama atunci că este un produs? Ce prost… Dar era mult prea rezistentă. Asta m-a tulburat… asta m-a tulburat. Iar acolo, pe drum, a căzut probabil o cutie întreagă. Salariul meu pe un an. Ce porcărie!"

Doctorul zâmbi.

– Ați încercat-o deja? Skajem nu înțelesese de ce zâmbește doctorul.

– Nu, ce spuneți! Eu, așa… Am încercat numai cubul și sfera.

– Ei, cine nu le-a încercat…, dădu din umerii umflați Baiu Bai.

– Este un produs foarte nou, proaspăt, făcu Zaden' cu ochiul spre piramidă. Deocamdată l-am încercat numai noi. Vrem să-i aflăm *limitele*. Ne pregătim pentru primăvară.

Doctorul dădu din cap nervos și înțelegător.

„Trebuie să ne întoarcem înapoi de la Dolgoe pe același drum…" își spuse el precaut.

Zaden' apăsă un buton în tăblia mesei. Sub piramidă se aprinse un arzător cu gaz.

– Nu se evaporă instantaneu, explică Skajem.

– Nu este ca sfera și cubul? trase excitat aer pe nas doctorul, lingându-și buzele.

– Nu. Trebuie să se încălzească toată, în egală măsură. Vreo patru minute.
– Să aşteptăm nițel! râse nervos doctorul, pierzându-şi pince-nez-ul.
– Să aşteptăm nițel, zâmbi Zaden'.
– Fără țel…, afişă un zâmbet larg Baiu Bai.

Între timp, Perhuşa începuse deja să mănânce tăiței fierbinți cu carne de pasăre, stând în adăpostul făcut special pentru el. Nu mai văzuse niciodată cum se construieşte ceva din pâslă vie. Servitorul vitaminderului, kazahul Bahtiar, cu sentimentul superiorității personale, îi demonstră lui Perhuşa întregul proces al construcției adăpostului. Mai întâi îi porunci să aducă maşina cât mai aproape de peretele cortului, după aceea înfipse în zăpadă trei *piepteni*, stabilind perimetrul adăpostului, după aceea puse pe piepteni nişte pastă de pâslă vie dintr-un tub, pulverizâ deasupra ei nişte spray „Apă vie" şi privi victorios spre Perhuşa. El stătea cu zâmbetul lui păsăresc, cu mâinile pe maşină, parcă s-ar fi temut să n-o piardă. Pasta cenuşie începu să se mişte, din ea începu să crească pâsla, firişor cu firişor. Trei pereți de pâslă crescură, fără să țină cont de viscolul înverşunat, învăluiră maşina şi pe stăpânul ei. Bahtiar rămase afară.
– Ei? întrebă mulțumit de sine Bahtiar.
– Iscusință, nu glumă! deschise şi mai tare gura Perhuşa, fermecat.
– Tehnologie.
– Tehnologie, rosti cu precauție şi respect Perhuşa.
Imediat ce pereții de pâslă crescură până la capul lui Bahtiar, el luă spray-ul „Apă moartă" şi stropi muchiile pereților. Pâsla se opri din crescut. Kazahul înfipse un pieptăn în capătul celui mai mare perete, îl stropi cu „Apă vie" şi începu să facă acoperişul adăpostului. Aflându-se în interiorul încăperii, Perhuşa se aplecă, se aşeză pe bancheta maşinii şi, privind acoperişul care se târa pe deasupra capului, se apucă, nu se ştie de ce, de cârmă şi de frâu. Acoperişul alunecă, acoperi etanş adăpostul, separându-i pe Perhuşa şi pe cai de viscol, ger şi lumina zilei. Se făcuse întuneric şi neobişnuit de linişte.
Perhuşa abia mai auzea cum kazahul stropea cu „Apă moartă", oprind creşterea acoperişului. După aceea, totul amuți. Căluții, simțind că în jur se întâmplă ceva deosebit, înghețară şi nu se mai mişcau nici ei.
– Cum e acolo? lovi Perhuşa capota.
Bălțatul începu să necheze precaut. După el începură să necheze cei trei maronii, după aceea murgii, roşcovanii, iar, în cele din urmă, cei roşii, mai înceți.
Mai trecură vreo cinci minute şi întunericul fu spart de un sunet tăios de cuțit electric. Kazahul tăie abil în adăpost o uşă scundă, o trase într-o parte, făcu lumină şi căldură în adăpost:
– Te-ai speriat?
– Ei, nu, începu să se foiască pe banchetă Perhuşa.
– Stai jos. Acuşica o să-ți aduc să îmbuci ceva.
Perhuşa rămase jos.
Bahtiar reveni cu o strachină de tăiței şi cu o lingură:
– Mi s-a spus să-ți dau de mâncare.
– Vă mulțumesc, făcu o plecăciune Perhuşa, luând mâncarea.
Deşi în adăpost nu prea era lumină, remarcă în tăiței o aripioară de găină. Şi, cu plăcere, se apucă să mănânce. Caii de sub capotă, simțind că stăpânul mănâncă, începură să fornăie şi să necheze.
– Ei, ei! le strigă Perhuşa, bătând cu lingura în capotă. Trebuie să mai mergeți, nu e vremea de mâncare…
Caii se potoliră. Şi numai bălțatul cel gălăgios necheză nemulțumit.
– O să vezi tu, tâlharule…, bolborosi blând Perhuşa, mâncând carnea gustoasă de pui.

Roase cu plăcere, iar apoi chiar supse aripioara de pui.

„Oameni buni“, își spuse el, transpirând repede de la mâncarea fierbinte. „Deși sunt vitaminderi…“

Piramida translucidă scoase un sunet subțire, șuierător și se evaporă. Arzătorul se stinse. Și, în aceeași clipă, deasupra mesei, delimitându-i pe cei patru care stăteau jos de restul spațiului și al lumii, se formă imediat o emisferă transparentă dintr-un plastic viu dintre cele mai fine, așa de fin, că îl dădu de gol numai acest sunet al îmbinării, care semăna cu zgomotul făcut de un balon de săpun neobișnuit de mare ce se sparge sau de niște semințe de floarea-soarelui sparte de buzele umede ale unui uriaș.

– Madagascar, rosti Zaden' cu buzele slăbite salutul tradițional al vitaminderilor consumatori.

Doctorul vru să răspundă: „Racsagadam“, dar imediat se prăvăli într-un alt spațiu.

Un cer fumuriu, întunecat. Fulgi de zăpadă rari. Cad din norii aceștia fumurii. Cad și cad. Miroase a pământ reavăn. Se dezgheață? Sau e iarnă timpurie? Un vânt slab aduce miros de fum. Nu. Așa miroase baia când e încălzită la negru[15]. E un miros plăcut. Miros de mesteacăn aprins. El dă din cap. Se aude un plescăit surd. Lângă ceafă. Își coboară privirile. Lângă fața lui e un lichid. Nu e apă. E mai gros și miroase familiar. E un miros cunoscut, cunoscut. Dar e mult prea gros. Ulei de floarea-soarelui! Este până la gât în ulei de floarea-soarelui. Stă într-un recipient plin de ulei de floarea-soarelui. Este un cazan negru, un cazan mare, cu o margine groasă. În jurul cazanului este o piață mare. O piață plină de oameni. Ce mulți sunt! Sunt sute, sute. Stau înghesuiți. Ce piață mare, uriașă. E înconjurată de case. Sunt case europene. Și o catedrală uriașă. A mai văzut undeva catedrala asta. Parcă e Praga. Seamănă foarte mult. Dar poate că nu e Praga? Varșovia? Sau București. Cracovia? Probabil e totuși Varșovia. Piața ei principală. Și în piața aceasta sunt sute, sute de oameni. Stau în picioare și se uită la el. El vrea să se miște. Dar nu poate. E legat. E legat cu o sfoară groasă. E legat de parcă s-ar afla în pântecele mamei. Are picioarele îndoite din genunchi, legate la piept, înfășurate cu sfoară. Iar mâinile sunt legate de glezne. Își mișcă degetele. Sunt libere. Își atinge tălpile. Încheieturile sunt legate strâns de glezne. Stă jos pe fundul cazanului. Atinge fundul cazanului. E legat ca o plută. Așa a învățat să înoate. Când era copil făcea pluta. Asta a fost demult. Pe un râu mare. Era soare și cald. Tata stătea pe mal, avea o pălărie mare de pai. Tata râdea. Ochelarii lui străluceau în soare. Iar el făcea pluta și se uita la tata. Pe mal se aflau doi cai care beau apă din râu. Pe unul dintre cai se afla un băiat gol care îl privea cu dispreț. Iar el făcea pluta. Dar asta a fost demult. Tare demult. Iar acum e legat. Și în cazanul ăsta. Cazanul se află pe un loc înalt. Este o estradă. Marginile lui erau fixate cu scoabe din bârne groase. Le vede. Marginea neagră groasă a cazanului acoperă aproape toată estrada. Cazanul stă pe ceva. Și două lanțuri groase pornesc în sus, de la urechile cazanului, spre doi stâlpi proaspăt geluiți. Lanțurile sunt înfășurate în jurul acestor stâlpi. Sunt înfășurate de patru ori. Și sunt fixate cu cuie mari ferecate. Și stâlpii se află tot pe estradă. Iar dincolo de estradă începe mulțimea. Ea se uită la el. Mulți zâmbesc. În depărtare, lângă catedrală, cineva citește solemn, cântător. Latină? Nu. Polonă. Nu, nu e polonă. Este o altă limbă. Sârbă? Sau bulgară? Română! Mai degrabă română. Citesc ceva. Citesc solemn. Chiar cântă ușor. Citesc ceva pe un ton cântător! Citesc ceva despre el. Citesc multă vreme. El încearcă să se miște spre marginea cazanului, măcar pentru a se sprijini de ea cu bărbia și a se întinde. Dar deodată descoperă că funia aceea care îi strânge gleznele și încheieturile este fixată pe fundul cazanului și îi menține trupul la jumătatea acestuia. Mai este fixată pe o altă ureche, ce se află la fundul cazanului, chiar sub el. El atinge cu degetele urechea aceasta. E netedă, semicirculară. Prin ea e trecută sfoara groasă. Își dă seama că nu are cum să iasă din cazanul acesta. Cu mâinile și picioarele legate. Urechea aceasta nu-i permite. Strigă de groază. Mulțimea râde tare, huiduie. Oamenii se strâmbă la el, scot limba. Femeile au copii în brațe.

Copiii râd și-și bat joc de el. El se smucește din toate puterile. Și, pentru o clipă, de groază își pierde cunoștința. Dar imediat își vine în fire, începând să înghită uleiul puturos, respingător. Uleiul îi intră în gură și în nas, el tușește, tușește chinuitor. Un ulei de post mizerabil! Ce mai pute. Ce mult este. El înghite ușor. Uleiul vălurește în jurul trupului său. Ulei din ăsta punea bunica peste varză acră. Acum e așa de mult! Se sufocă din cauza mirosului. Numai o adiere slabă îl ajută să nu-și dea duhul. Din cauza mirosului acestuia îl ia cu amețeală. Fulgi de zăpadă rari și mari cad în ulei și dispar. Cad și dispar. Cad și dispar. Ce bine e de ei. Ei nu sunt legați de nimic. Și nu au nicio datorie față de nimeni. Dar uite, cel ce citea rostește acum solemn și tare ultimul cuvânt. Și mulțimea urlă. Ea urlă, își ridică mâinile. Urlă astfel încât urletul ei rezonează în cazan și lângă marginile lui de fontă apar niște vălurele vizibile. Și în clipa aceasta cineva vine pe estradă. Este un adolescent cu o torță. E îmbrăcat într-o scurtă din piele de căprioară cu niște nasturi de aramă, pantaloni roșii și pantofiori roșii cu vârfurile îndoite în sus. Are o față frumoasă. O față ca de înger. Părul lung castaniu îi cade ușor pe umeri. Pe capul adolescentului se află o beretă roșie cu o pană de șoim. Adolescentul ridică torța. Mulțimea urlă. El coboară torța sub cazan, se apleacă și el. Se vede numai bereta adolescentului. Pana de șoim tremură. Se aude un trosnet slab, apoi mai puternic. Judecând după toate acestea, se aprind vreascurile date cu smoală. Trosnetul devine mai puternic. Un fum de culoare închisă iese de sub cazan. Adolescentul coboară de pe estradă. Bereta lui cu pană se vede deja în mulțime. Mulțimea urlă, huiduie. El mai face o încercare disperată de a se elibera, încordându-se așa de tare, că scoate gaze. Gazele se ridică sub forma unor bule mici în jurul lui. Dar funia nu cedează. El se zbate, înghițind ulei, tușind și luând câte o gură de aer. Uleiul plescăie în jurul lui. E un ulei puturos, gros. Dar cazanul e nemișcat. Nici măcar nu poate să-l clatine. Strigă așa de tare, că ecoul vocii lui, reflectat de catedrală, revine la el de trei ori. Mulțimea îl ascultă cum strigă. După aceea urlă și hohotește. El începe să plângă și să bolborosească că e nevinovat. Povestește mulțimii despre sine. Își spune numele. Numele mamei. Al tatălui. Vorbește despre o greșeală monstruoasă. Nu a făcut nimic rău oamenilor. Povestește despre profesia lui nobilă de medic. Enumeră numele bolnavilor pe care i-a salvat. Îl ia pe Dumnezeu ca martor. Mulțimea ascultă și hohotește. El vorbește despre Hristos, despre iubire, despre porunci. Și deodată simte cu tălpile că fundul cazanului s-a încălzit. Urlă de groază. Și, din nou, pentru câteva secunde, își pierde cunoștința. Și, din nou, uleiul, uleiul puturos îl readuce în simțiri. Își vine în fire din cauza uleiului înghițit. Se îneacă cu ulei. Regurgitează în ulei uleiul pe care l-a înghițit. Mulțimea hohotește. Vrea să le spună despre nevinovăția sa, dar nu poate. I se taie răsuflarea. Tușește. Tușește chinuitor. Aproape țipând. Fundul mare al cazanului se încălzește. Numai urechea centrală, urechea de pe fund, e încă rece. E groasă, iese din fundul cazanului. Degetele lui se țin de urechea aceasta. Tușește mult. Își adună gândurile. Se liniștește. Și ține mulțimii un discurs. Vorbește despre credință. Despre faptul că nu-i e frică să moară. Pentru că e un om credincios. Își povestește viața. Nu-i e rușine de viața sa. A încercat să trăiască demn. A încercat să facă bine și să aducă folos oamenilor. Desigur, au fost și greșeli. Își aduce aminte de o fată pe care a făcut-o femeie și care a trebuit mai apoi să avorteze din cauza lui. Și, după cum a aflat, apoi n-a mai putut să aibă copii. Își aduce aminte cum, când era student, la o serată studențească, la cămin, după ce s-a îmbătat, a aruncat o sticlă pe fereastră, care i-a căzut în cap unui trecător. Povestește cum odată nu s-a dus la un bolnav și bolnavul a murit. A mințit mult în viața sa. I-a bârfit pe prieteni și pe colegi. A spus măgării despre femeia cu care a trăit. Uneori îi părea rău să le dea bani părinților. Nu prea voia să aibă copii. Voia să trăiască și el nițel liber, să se bucure de viață. În mare, tocmai din cauza acestui lucru s-a despărțit de soție. Se căiește de cele făcute. A vorbit de rău Puterea. I-a dorit Rusiei să se ducă dracului. A râs de ruși. A râs de țar. Dar niciodată nu a fost infractor. A fost un cetățean ascultător. Și-a plătit mereu impozitele cum se cuvine. Fundul cazanului se făcu fierbinte. După ce se încordă, se sprijini cu picioarele de urechea aceea. E puțin caldă. Își susține cu mâinile picioarele pe ureche. Spune că lucrul cel mai îngrozitor

în lume este atunci când e executat un om nevinovat. Execuția aceasta este mult mai îngrozitoare decât crima. Căci crima e făcută de un criminal. Dar până și criminalul, după ce face crima, îi dă victimei o șansă de salvare. Victima poate fugi, poate smulge cuțitul din mâna criminalului, poate striga după ajutor. Criminalul poate rata, poate renunța. Sau, pur și simplu, poate răni victima. Însă când un om este executat, nu i se mai lasă nicio șansă de salvare. În groaza aceasta constă caracterul implacabil al pedepsei cu moartea. Mereu a fost și va rămâne un adversar al pedepsei cu moartea. Dar ceea ce se întâmplă acum în piața mare a acestui oraș este mult mai îngrozitor decât pedeapsa cu moartea. Căci este o pedepsire cu moartea a unui nevinovat. Dacă toți s-au adunat aici pentru a-l executa pe el, un nevinovat, atunci fac un mare păcat. Și păcatul acesta va plana ca o rușine eternă asupra orașului, asupra copiilor și a nepoților lor. El simte că uleiul, încălzindu-se la fund, se ridică la suprafață în șuvoaie calde, dând la o parte uleiul rece. Uleiul cald dă la o parte uleiul rece. Iar uleiul rece se lasă la fund. Pentru a se încălzi la fund și a deveni ulei cald. Și a se ridica la suprafață. Vorbește despre copiii care se află aici, care stau pe umerii taților. Copiii văd cum este executat. Ei o să crească și o să afle că el a fost nevinovat. O să le fie rușine de părinții lor. O să le fie rușine de orașul lor. Este un oraș minunat, frumos. Nu e făcut pentru execuții, ci pentru o viață frumoasă, perfectă. Călcâiele lui alunecă de pe ureche și ating fundul cazanului. Fundul e fierbinte. Își ridică repede călcâiele de la fund și le pune în jurul urechii cu funia, se ține de funie. Vorbește despre credință. Credința trebuie să-i facă pe oameni mai buni. Oamenii trebuie să-i iubească pe oameni. Au trecut două mii de ani de la moartea lui Hristos, dar oamenii încă n-au învățat să se iubească unii pe alții. Nu și-au simțit înrudirea. Nu au încetat să se urască unii pe alții, să înșele, să jefuiască. Oamenii nu au încetat să se omoare unii pe alții. Oare pot oamenii să nu omoare alți oameni? Dacă asta se poate într-o familie, într-un sat, într-un orășel, atunci de ce nu se poate măcar într-o țară? Urechea se încălzește. Călcâiele îi frig. Le ridică, dar cad imediat la fund. Fundul cazanului este foarte fierbinte. Călcâiele se ridică. Dar nu pot sta așa suspendate în ulei. Trebuie să se sprijine pe ceva. Atinge fundul cazanului cu fesele și și le frige. Își pune degetele sub fese și sub călcâie. Se sprijină cu degetele de fundul fierbinte al cazanului. Apoi de urechea lui. Fumul rugului învăluie cazanul, îi intră în ochi. Își închide ochii și strigă că toți sunt niște criminali. Că orașul lor va fi judecat de tribunalul internațional. Că fac o crimă împotriva umanității. Că, potrivit sentinței tribunalului internațional, toți o să fie băgați la închisoare. Că asupra orașului lor o să arunce o bombă atomică. Mulțimea râde și huiduie. Uleiul devine fierbinte. Șuvoaie fierbinți se ridică la suprafață. Ca niște limbi de foc, îi ling spinarea. Îi ling pieptul. Nu are cum să se ferească de ele. Devin din ce în ce mai fierbinți. Urechea de la fundul cazanului s-a înfierbântat și ea. El trage aer în piept. Și strigă din toate puterile. Blestemă orașul ăsta. Îi blestemă pe oamenii din piață. Îi blestemă pe părinții lor și pe copiii lor. Îi blestemă pe nepoții lor. Le blestemă țara. Începe să plângă în hohote. Dă drumul tuturor ocărilor pe care le știe. Spune ocările astea plângând și scuipând. Uleiul clocotește în jurul capului lui. Nu se mai poate sprijini de acea ureche a cazanului. E fierbinte. E foarte fierbinte. Iar fundul cazanului e deja îngrozitor de fierbinte. Nici nu mai poate să se atingă puțin de el. Se îndepărtează de urechea cazanului și stă suspendat în ulei. Se îndepărtează și stă suspendat. Se îndepărtează și stă suspendat. Se îndepărtează și stă suspendat. Se îndepărtează și stă suspendat. Dansează în ulei. Un dans în ulei! Începe să urle. Un dans în ulei! Urlă, adresându-se nu mulțimii, ci acoperișurilor caselor ce împrejmuiesc piața. Un dans în ulei! Aceste acoperișuri vechi cu olane. Un dans! Sub ele locuiesc oameni. Un dans! Familii. Dansează! Acolo femeile pregătesc un mic dejun. Dansează! Se cârpește lenjerie. Dansează! Copiii plâng și se joacă. Dansează! Copiii se lipesc de mame. Dansează! Și dorm în pătuțurile lor. Dansează! Copiii dorm, dorm, dorm. În pătuțurile lor. Pernuțe, pernuțe brodate. Mamele brodează flori pe pernuțe. Pe pernuțe dorm copii. Dorm, dorm, dorm. Și nu se trezesc. Dorm cu zilele. Pot dormi cu zilele. Și nu se trezesc. Nimeni nu te omoară pentru asta. Dacă nu te trezești. Dacă o să dormi. El strigă și imploră să fie trezit. Are

încredere în copii. Are încredere în porumbeii de pe acoperișul cu olane. Îi plac porumbeii. Porumbeii pot să-l ierte. Porumbeii îi iartă pe toți oamenii. Porumbeii nu omoară oameni. O să mor? Porumbeii iubesc oamenii. O să mor? Porumbeii o să-l salveze. O să mor? El o să se transforme într-un porumbel. O să mor? O să zboare. O să mor! Mulțimea începe să cânte și să se legene. Osmor. Ce-i asta? Osmor! Un cântec popular? Osmor! E cântecul acestui popor? Osmor! Al acestui popor minunat. Osmor! Al acestui popor blestemat. Osmor! Al acestui popor rău! Osmor! Poporul cântă. Osmor! Poporul cântă și se leagănă. Osmor! Ei doresc moartea lui frumoasă. Osmr! Dar el o să se transforme într-un porumbel și o să zboare. Osmr! Nu, este corul din *Nabucco*. Osmr! Ei cântă. Osmr! *Va, pensiero, sull'ali dorate!*[16] Osmr! Și se leagănă. Osmr! Cântă. Osmr! Se leagănă. Osmr! Cântă. Osmr! Se leagănă. Osmr!

Doctorul deschise ochii. Se zbătea în mâinile a două servitoare. Trupul îi era zguduit de convulsii, de parcă ar fi fost epileptic. Alături de el se zbăteau, în convulsii, trupurile celor trei vitaminderi. Fetele îi țineau cu precauție. Convulsiile începură să scadă. Toți patru începură treptat să-și vină în fire.

Fetele kazahe le ștergeau fețele, îi mângâiau și bâiguiau cuvinte liniștitoare în limba lor.

– E un super produs, rosti Zaden' bând niște apă și liniștindu-se.

– Nouă puncte…, bolborosi Skajem, ștergându-și fața udă și trăgându-și nasul. Chiar nouă și jumătate.

Baiu Bai nu spunea nimic, numai dădea din capul său rotund ca un pepene galben și-și ștergea fantele înguste ale ochilor.

Doctorul, venindu-și în fire, stătu înțepenit câteva minute lungi. Pince-nez-ul i se balansa pe piept, părea că nasul îi crescuse și mai mult și atârna impunător deasupra buzelor. Deodată doctorul se ridică, se închină cu un gest amplu și spuse tare:

– Slavă Ție, Doamne!

Și imediat începu să plângă ca un copil, căzu în genunchi, cu fața în palme. Două fete se apropiară de el, îl îmbrățișară. Dar Zaden' le făcu un semn prevenitor. Fetele se îndepărtară.

După ce plânse în voie, doctorul își scoase batista, își suflă zgomotos nasul, se șterse la ochi, își puse pince-nez-ul și se ridică.

– Ce fericire că trăim! rosti el.

Și deodată începu să râdă, își desfăcu mâinile, își scutură capul. Râsul i se transformă într-un hohot. Hohotea, hohotea aproape cuprins de isterie.

Vitaminderii începură să râdă și ei. Și ei începură să hohotească, căzură de pe scaune, în brațele servitoarelor. Hohotul îi chinui multă vreme. Își încetară hohotul, se liniștiră, dădeau din capete, apoi începură să râdă încetișor și din nou izbucniră în hohote. Cel mai tare suferea de accesul de râs doctorul: doar el încercase pentru prima dată noul produs piramidal. Se contorsiona pe pâsla de pe podea, șuiera și scâncea, împroșcând salivă, plesnindu-și mâinile, plângea epuizat, dând din cap, amenința pe cineva cu degetul, ofta, bocea și hohotea, hohotea, hohotea. Nasul i se înroșise ca unui bețiv, sângele i se urcase în obrajii tremurători.

Zaden' îi făcu semn unei fete, ea îl stropi pe doctor cu apă pe fața purpurie.

Treptat, el se liniști, stând culcat pe spate și icnind. După ce-și trase sufletul, se așeză. Fata îi dădu apă. El bău, oftă adânc. Scoase din nou batista, își suflă din nou nasul și se șterse pe față. Își puse pince-nez-ul. Și spuse, privindu-i cu seriozitate pe vitaminderii ce stăteau la masă:

– Măreț!

Ei dădură din cap cu înțeles.

– Cât e una? întrebă doctorul ridicându-se de la masă și aranjându-și hainele.

– Zece.

– Iau două. Băgă mâna în buzunar după portofel, scoase tot ce avea, două de zece, una de trei și una de cinci, pe care i-o promisese lui Perhușa.

– Fără întrebări, doctore, zâmbi Zaden'. Zamira!

Fata deschise cufărul, scoase două piramide mici. Doctorul puse cele două hârtii de zece pe masa neagră. Zaden' le luă cu mâna lui uscățivă, cu degete sensibile, subțiri. Fata puse piramidele într-o pungă, i-o întinse doctorului. El luă pachetul, dădu vioi din cap:

– E timpul să plec, domnilor.

– Plecați? întrebă Skajem.

– Neapărat!

– Poate rămâneți la noi peste noapte? Zaden' își atinse umărul stâng și imediat o fată se apropie și începu să-l maseze.

– Nu! Plec, plec neapărat, își răsuci doctorul capul. E timpul s-o iau la picior!

– Cum doriți. Dar aici la noi e cald și confortabil. Zaden' le făcu cu ochiul fetelor. Mai ales noaptea.

Fetele începură să râdă și deodată începură să cânte în cor:

– Zaden', taaare am mai obosit! Skajem, noaaapte bună tuturooor!

Vitaminderii începură să zâmbească.

– Închide ochișorii, Baiu Bai! strigă cu un glăscior subțirel cea mai subtilă dintre fete.

Fața rotundă a lui Baiu Bai se întinse într-un zâmbet larg. Dar zâmbetele vitaminderilor parcă îl înghiontiră pe doctor: tare mai voia să iasă la lumina zilei din confortul acesta din pâslă.

– Vă mulțumesc, domnilor! rosti el cu voce tare, dând din cap și îndreptându-se spre ușa de pâslă pe care i-o ținea prevenitor una dintre fete.

– Când vă întoarceți, intrați și pe-aici, rosti Skajem.

– Neapărat, neapărat…, bolborosi hotărât doctorul, dispărând prin deschizătură.

O fată luă gențile de voiaj ale doctorului și porni după el cu pași mici.

În tindă, fetele îl ajutau pe doctor să se îmbrace. Intră și Bahtiar.

– Așa, dar unde e șoferul meu? își întoarse doctorul capul, trăgându-și căciula pe frunte.

– În adăpost, dădu din cap Bahtiar spre deschizătura tăiată în pâslă.

Doctorul aruncă o privire acolo.

Perhușa moțăia, stând în mașină cu cizmele băgate prin capota deschisă. Între picioarele lui se aflau căluții, care rumegau.

– Kozma! Dragul meu prieten! exclamă bucuros doctorul.

Era fericit să-l vadă pe Perhușa, să vadă mașina, caii.

Perhușa se trezi imediat, se întoarse, își scoase picioarele de sub capotă. Doctorul se apropie de el, aruncă pachetul cu micile piramide, îl îmbrățișă pe Perhușa și-l strânse la piept.

– Dar eu…, vru să zică Perhușa, însă doctorul îl îmbrățișă și mai tare.

Perhușa amuți, fără să înțeleagă. Doctorul se îndepărtă, îl privi fix în ochi pe Perhușa.

– Toți oamenii sunt frați, Kozma, rosti doctorul serios și cumva solemn și râse bucuros. Mi-a fost dor de tine, prietene!

– Dar eu am dormit puțin aici. Perhușa își coborî privirea, începând să zâmbească tulburat.

Bahtiar îi privea zâmbind.

– Ți-ai adus aminte de mine? scutură doctorul trupul uscățiv al șoferului.

– Eu… am crezut că v-ați dus la culcare.

– Nu, frate! Nu avem când să dormim. Trebuie să trăim, Kozma! Să trăim!

Îl scutură pe Perhușa:

– Mergem?

– Acum? întrebă sfios Perhușa.

– Acum! Mergem! Mergem! îl zgâlțâia doctorul.

– Putem să și mergem…

– Să mergem, prietene!

Căluții, care rumegau tărâțele de ovăz turnate de Perhușa, își ridicară boturile și, fornăind ușor, priviră cu interes ce se întâmpla.

– Dacă spuneți așa, mergem…

– Așa spun, prietene! Să mergem! Trebuie să ne grăbim să facem bine oamenilor! Mă înțelegi? îl zgâlțâi doctorul.

– Cum să nu înțeleg?

– Atunci, să mergem!

Îi dădu drumul lui Perhușa. Acesta începu să se agite în jurul mașinii, să îndese genții de voiaj.

– Asta s-o bagi mai în spate! dădu doctorul din cap spre punga cu micile piramide.

Perhușa le puse sub banchetă.

Bahtiar își luă de la brâu un cuțit cu laser, îl trecu pe deasupra peretelui de pâslă. Flacăra rece țâșni ca o săgeată, se auzi un trosnet strident, neplăcut, țâșni un fum urât mirositor. Bahtiar tăie abil o poartă în perete, o lovi cu piciorul. Bucata tăiată căzu în exterior. Și imediat viscolul pătrunse în adăpost. Doctorul ieși în fugă spre libertate. În jurul lui șuiera și se învârtejea viscolul.

Doctorul își scoase căciula, se închină și făcu o plecăciune în fața acestui spațiu familiar, rece, alb și șuierător.

– Diii! se auzi surd în adăpost vocea lui Perhușa.

Mașina se strecură prin deschizătură, părăsi căldura de pâslă a adăpostului.

Doctorul își puse căciula și începu să strige, desfăcându-și mâinile, de parcă ar fi vrut să îmbrățișeze viscolul acesta așa cum făcuse și cu Perhușa și să-l strângă la piept:

– Ohohohooo!

Viscolul începu să urle ca răspuns.

– Nu s-a potolit, boierule, râse Perhușa. Uite ce mai chefuiește!

– Să mergem! Să mergem! Să mergeeem! începu să strige doctorul.

– Dacă mergi drept, o să ajungi drept în sat! strigă Bahtiar dispărând în adăpost.

– Minunat! dădu din cap doctorul spre el.

– Hai, dii, puturoșilooor! strigă Perhușa cu un glas subțire și începu să fluiere.

Căluții, care se încălziseră și mâncaseră puțin, o porniră vioi și mașina o luă pe câmp. Între timp, viscolul nici nu sporise, nici nu slăbise: tot așa ningea, tot așa erau vânturați fulgii de zăpadă, tot așa de rău se vedea înainte și în lateral. Perhușa, încălzit și el, mâncat și chiar odihnit după ce dormise puțin, nu știa deloc unde să meargă, dar nu simțea nicio neliniște. Mai ales că dinspre doctor venea un val așa de puternic de siguranță și de justețe, că imediat Perhușa își pierdu și ultimele îndoieli și orice responsabilitate.

El conducea, privind din când în când spre nasul încălzit al doctorului.

Nasul acesta mare, care nu demult fusese ascuns, disperat, înghețat, învinețit, cu mucii curgând, speriat, în gulerul de astrahan, emana acum atâta siguranță și vioiciune, tăind victorios, ca o chilă de corabie, spațiul învârtejit, încât Perhușa se simți cumva ghiduș și vesel.

„Ne scoate elefantul!“ își spunea el.

Doctorul îl tot bătea pe umăr, fără să-și ferească de vânt fața mulțumită. Doctorul se simțea foarte bine. De mult nu se mai simțise așa de bine.

„Ce minune e și viața asta!“ își spuse el privind cu atenție viscolul de parcă îl vedea pentru prima dată. „Creatorul ne-a dăruit toate astea, ni le-a dăruit total dezinteresat, ni le-a dăruit pentru a trăi. Și nu cere nimic de la noi în schimb pentru acest cer, pentru acești fulgi de zăpadă,

pentru această câmpie! Noi putem să trăim aici, în lumea asta, pur și simplu să trăim, noi intrăm în ea ca într-o casă nouă construită pentru noi și ea își deschide primitor ușile în fața noastră, ne deschide acest cer și aceste câmpii! Asta e o minune! Asta e dovada existenței lui Dumnezeu!"

Inspira cu plăcere aerul geros, bucurându-se de atingerea fiecărui fulg de zăpadă. Își dădea seama pe deplin, cu toată ființa sa, de puterea noului produs, a piramidei. Sfera și cubul dădeau fericirea a ceva imposibil, intangibil, care nu există și nu va exista niciodată pe pământ, ceea ce visează omul în visele sale cele mai ascunse, mai neobișnuite: branhii, aripi, un falus de foc, putere trupească, teleportarea într-un spațiu uimitor, iubirea pentru ființe nepământești, acuplări cu vrăjitoare înaripate. Este bucuria unor dorințe sacre. Dar, după sferă și cub, viața pământească ți se părea săracă, cenușie, banală, parcă lipsită de încă un grad al libertății. Era greu să revii în lumea omenească după sferă și cub…

Însă piramida parcă descoperea din nou viața terestră. După piramidă voiai nu numai să trăiești, ci să trăiești ca pentru prima și ultima oară, să cânți un imn plin de bucurie vieții. Și în asta consta măreția autentică a acestui produs uimitor.

Doctorul atinse cu piciorul pachetul cu piramidele aflat sub banchetă: „Un cervonеț[17] bucata. Cam scump, desigur. Dar merită, merită banii ăștia… Și parcă țin minte locul. Oare câte piramide o fi pierdut gură-cască ăsta de Drioma? Cinci, șase? Poate un cufăr întreg? Doar ei au cufere *de producție*, fiecare e construit special pentru produsul său, unul pentru sfere, altul pentru cuburi, iar ăsta pentru piramide. Ce bine sunt puse acolo în cufăr, fără niciun spațiu liber, ca un monolit… Producție de înaltă tehnologie. Oare o fi scăpat un cufăr întreg? Oare câte or fi acolo? Douăzeci? Patruzeci? Și stau acum sub zăpadă… O avere întreagă…"

– Uite, boierule, și Posad! strigă Perhușa.

Din mijlocul viscolului se apropiau casele rare din Starîi Posad.

– Acușica întrebăm de drum!

– Să întrebăm, frățioare, să întrebăm! îl lovi doctorul cu putere pe Perhușa peste genunchiul îmbrăcat în pantaloni vătuiți.

Mașina intră de pe câmpia ninsă pe ulița satului, acoperită și ea de zăpadă. În curți începură să latre câinii. Traseră la o casă. Perhușa se dădu jos, bătu la poartă. Doctorul, stând la locul său, începu să fumeze, trăgând cu sete fumul în piept.

Nu răspunse nimeni la ciocănit. Apoi ieși o femeie acoperită cu un cojoc. După ce vorbi puțin cu ea, Perhușa înțelese tot și, mulțumit, reveni la doctor:

– Știam eu, boierule! Ajungem până la crâng, iar acolo e o răscruce, noi o luăm la dreapta! Și e drumul mare, drept, merge direct la Dolgoe al dumneavoastră, n-o mai cotește nicăieri! Sunt numai patru verste!

– Minunat, frățioare! Extraordinar!

– Până în amurg o să dăm de răspântie, iar de acolo ajungem și orbește!

– Să mergem! Să mergem!

Se urcară, se acoperiră și porniră. Starîi Posad se termină repede, drumul o luă prin tufani, se vedeau ici și colo din zăpadă mugurii întunecați ai stufului.

„Ca să vezi!" dădu din cap Perhușa. „Ăștia din Posad nici măcar stuful nu-l taie. Ce bine o mai duc!"

Își aduse aminte cum el și răposatul său tată se duceau toamna să taie stuf, iar apoi îl legau și acopereau cu el casa. În fiecare an puneau stuf pe casă. Și acoperișul era gros și cald. Dar apoi a ars.

– Kozma, spune-mi, frățioare, care e pentru tine cel mai important lucru în viață? întrebă deodată doctorul.

– Cel mai important? începu să zâmbească Perhușa păsărește și-și împinse spre ceafă căciula. Păi, nu știu, boierule… Lucrul cel mai important este să fie totul bine.

– Ce înseamnă „bine“?

– Ei, să fie căluții sănătoși, să am cu ce să-mi iau pâine… și să fiu ferit de boleșnițe.

– Ei, bine, să admitem că sunt sănătoși căluții tăi, că și tu ești sănătos, ai bani. Ce mai vrei?

Perhușa începu să se gândească:

– Păi, chiar că nu știu… Mă gândeam să-mi fac o prisacă. Măcar vreo trei stupi.

– Să zicem că ai și prisacă. Ce mai vrei?

– Păi, ce să-mi mai trebuiască? râse Perhușa.

– Oare, în afară de asta, nu te mai interesează nimic?

Perhușa ridică din umeri:

– Nu știu, boierule.

– Ei, ce-ai vrea să schimbi în viața ta?

– În viața mea? Păi, nimic. Noi suntem mulțumiți de viața noastră.

– Ei, dar poate în general, în viață?

– În general? Perhușa își scărpină fruntea cu mănușa. Să fie mai puțini oameni răi. Uite ce.

– Asta e bine! dădu din cap, serios, doctorul. Nu-ți plac ăștia răi?

– Nu-mi plac, boierule. Omul rău îl ocolesc de la o verstă. Cum mă întâlnesc cu o răutate, parcă mă îmbolnăvesc. Începe să tragă de mine, de parcă a dat de un hoit. Uite, morarul ăsta. Cum îl văd, cum îl aud, îmi vine să vărs – nici nu trebuie să-mi bag două degete pe gât. Nu înțeleg, boierule, ce le trebuie oamenilor răul.

– Nu există oameni răi. Omul e bun la origini, căci e creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Răul este o greșeală a omului.

– O greșeală? Da' tare multe greșeli mai sunt. Uite, eu, pe când eram mic, nu puteam să văd cum era bătut cineva. Dacă mă bătea pe mine, mă rog, plângeam puțin, și asta era tot. Dar când îl puneau pe unul pe laviță, mi se făcea imediat rău, mai că nu cădeam din picioare. Iar după ce am crescut, cum văd o încăierare, tot așa, mi se face rău, parcă trag bușteni după mine. Grea greșeală mai e asta, boierule.

– Grea, frățioare, grea. Dar în lume e mai mult bine decât rău.

– Parcă e mai mult.

– Binele, binele e important!

– Binele e important, cum să nu. Bine faci, bine găsești.

– Că bine ai spus! Uite, noi doi mergem peste mări și țări să facem oamenilor bine! Și ce bine e ăsta!

– Bine, boierule. Numai să ajungem.

Trecură de crâng și ajunseră la răspântie. Ambele drumuri, și cel care mergea la stânga, în câmp, și celălalt, care o lua la dreapta, într-o tufă, erau acoperite de zăpadă, nimeni nu trecuse pe ele.

– Uite și drumul nostru! Perhușa coti hotărât volanul spre dreapta, mașina se întoarse cu un scrâșnet ușor și o luă pe drumul acoperit.

Doctorul abia acum remarcă faptul că deja se lăsa seara. Își scoase ceasul. Era șase fix.

„Cum așa?“ își spuse. „Cât am stat oare la vitaminderi? Oare aproape șase ore? Câte ore acționează produsul? Trebuia să-i întreb…“

Drumul o luă prin tufăriș. Era destul de bun, nici mai lat și nici mai îngust decât alte drumuri, și bătătorit, vizibil chiar în întunericul ce se lăsa. Viscolul tot cernea zăpada, fără a se domoli.

După cotitură, zăpada începu să le vină în față. Mașina mergea mai încet.

Perhușa cârmea, caii trăgeau, foșnind sub capotă. Doctorul privea atent înainte.

În curând se întunecă de tot. Nu era lună. Dar asta nu-i tulbură nici pe doctor, nici pe Perhușa. Își continuau drumul la fel de liniștiți și de încrezători. Doctorului i se păru că însuși viscolul le arată drumul, făcându-l pe Perhușa să conducă exact împotriva vântului. Din întuneric se năpusteau asupra lor fulgi de zăpadă, zburau chiar spre călători și trebuia pur și simplu să păstrezi direcția asta, fără să te abați deloc.

„Să mergi împotriva vântului, să înduri toate greutățile, toate absurdițățile și idioțeniile, să mergi drept înainte, fără să te temi de nimeni și de nimic, să mergi și să mergi pe drumul tău, pe drumul libertății tale, să mergi neabătut, să mergi drept înainte. Ăsta este sensul vieții noastre!“ își spuse doctorul.

Mașina o luă spre stânga, intră cu botul în zăpadă și se opri. Caii fornăiră și nechezară.

– Uite că am ieșit de pe drum. Perhușa se dădu jos, o luă prin zăpadă și intră imediat în ea aproape până la brâu. Pfui, e o prăpastie…

Și doctorul se dădu jos, se scutură de zăpadă.

– O râpă! îi strigă Perhușa din groapă. Slavă Domnului că n-am căzut aici! Ajutați-mă, boierule, să ies…

Doctorul se apropie de el, dar căzu la rândul lui, scrâșnind, apucă mâna șoferului și trase. Se rostogoliră în zăpadă, ajutându-se unul pe altul. Mai întâi doctorul îl trase pe Perhușa din groapă, apoi Perhușa, după ce ieși, începu să-l ajute pe doctor, care se împiedicase. Rostogolindu-se în zăpadă, scrâșneau și drăcuiau, doctorul își pierdu căciula, Perhușa i-o găsi.

După ce ieșiră din râpă, se așezară pe zăpadă sprijinindu-se de mașină, își traseră sufletul.

– Ar trebui să împingem mașina, îl rugă Perhușa.

– O împingem! dădu vioi din cap doctorul, ridicându-se. Arată cum!

Perhușa se împinse în spătarul banchetei, comandând cailor din buze s-o ia înapoi:

– Prrr! Prrr!

Doctorul împingea și el de partea cealaltă.

Cu greutate, după patru încercări, scoaseră mașina din groapă. După ce-și traseră sufletul, urcară și porniră mai departe. Drumul mergea tot printre tufe, apoi o lua la vale și dispărea în întunericul de zăpadă. Era imposibil să-l mai vezi. Perhușa se dădu jos, porni, începu să pipăie drumul cu picioarele. Doctorul, trecând la cârmă, conducea încet în spatele lui. Așa au trecut prin vale, au luat-o în sus. Și aici Perhușa a pierdut drumul. Mergea în cerc, în zăpadă până la genunchi, cădea în gropi, se împiedica, se prăvălea, iar se ridica. Doctorul abia îi mai distingea silueta în întuneric.

În cele din urmă, la capătul puterilor, Perhușa se întoarse la mașină, se prăbuși în genunchi, îmbrățișând mașina:

– Doaaamne…

– Ei, ce-i? miji ochii doctorul.

– Parcă m-a înghițit pământul…

– Cum te-a înghițit? Păi, unde-i drumul?

– Dumnezeu mai știe… Să știi că duhul pădurii[18] ne face să ne rătăcim, boierule…

– Ia să mă duc și eu să caut.

– Dar stați puțin, boierule…

Însă doctorul o porni hotărât în întunericul ce împroșca zăpada. Mai întâi se hotărî să o ia înainte, pornind drept de la botul mașinii. Dar, după ce merse prin zăpada adâncă vreo treizeci de pași, nu găsi nimic care să semene cu un drum bătătorit. Se întoarse la mașină și o luă spre stânga. Și imediat dădu de tufișuri. Doctorul le ocoli și porni mai departe, încercând să nu se abată de la direcția aleasă. Dar tufărișul îi tăie din nou calea. Din nou îl ocoli. Zăpada deveni chiar foarte adâncă, doctorul se scufundă în ea.

– Nimic! scuipă el înspre tufa ce se legăna în vânt și începu să râdă obosit.

Oboseala, întunericul și viscolul nu-i alungară lui Platon Ilici acea stare uimitoare de bucurie și vioiciune pe care o căpătase astăzi la vitaminderi.

„Uite ce mai întâmplare!“ își spuse el mergând greu, gâfâind, prin zăpadă. „O să am ce să-mi aduc aminte. O să-i povestesc lui Sielberstein, să dea de băut, calicul ăsta…“

Începu să ocolească tufanul, dar se împiedică de ceva, căzu. Căciula îi zbură de pe cap. Doctorul se așeză și stătu așa o vreme, cu capul descoperit în bătaia vântului. Apoi își puse căciula, pipăi prin zăpadă. Se împiedicase de un bolovan mare.

„Ghețari… ghețari mari… au trecut prin toată Rusia și au adus pietre. Și a început o nouă eră omenească: omul a luat în mână un topor din piatră…“

Sprijinindu-se de pietroi, se ridică. Și porni înapoi, pe urmele sale. Dar în curând se rătăci și, nu se știe de ce, veni din nou spre piatră.

„Am mers în cerc“, își spuse doctorul.

Și deodată întrebă:

– De ce?

Holbându-se în întuneric, își distinse urmele. Porni din nou pe drumul proaspăt săpat. Și din nou reveni la piatră.

„Ce aiureală!“

Începu să râdă, își dădu jos pince-nez-ul, îl șterse a o suta oară cu fularul său alb, legănat de vânt. Din nou ocoli tufișul enigmatic. După urme se vedea că mersese tot timpul în cerc.

„Nu se poate. Totuși am venit de undeva la tufa asta!“

Doctorul își aduse aminte că prima dată ocolise tufa prin dreapta. Pornind de la piatră, o ocolise prin stânga. Dar nu erau urme care să ducă spre tufă. Scuipă și o luă drept înainte. Și în curând se ciocni neplăcut de un alt tufiș. Ramurile lui îi smulseră dureros pince-nez-ul de la ochi.

– Dracu’ să te ia… Prinse pince-nez-ul ce se bălăngănea pe șnur îl puse la loc, ocoli tufișul, porni mai departe.

În față, numai întuneric și viscol. Zăpada adâncă de sub picioare nu se mai termina. Și în zăpada asta nu erau nici drum, nici urme omenești. Doctorul se mai târî prin zăpadă puțin și se opri. Simțea că zăpada îi intrase în cizme și că-i e frig la picioare. Nu avea niciun chef să se întoarcă la tufișul blestemat. Trase în plămâni puțin aer și strigă:

– Kozmaaa!

Numai viscolul îi răspunse.

Începu din nou să strige. Din dreapta se auzi ceva în genul unui strigăt-răspuns. Doctorul o porni spre voce. Zăpada se făcuse atât de adâncă, încât trebui literalmente să se cațere pe ea, să se canonească, să se împiedice și să cadă. Epuizat și respirând greu, în cele din urmă ajunse la mașină. Stătea fără viață, acoperită de zăpadă și semănând în întuneric cu un nămete mare. Perhușa, nins tot, stătea în ea, zgribulit. Nu reacționă nicicum la apariția doctorului.

Doctorul abia mai reușea să se țină pe picioare din cauza oboselii.

– N-am găsit nici pe dracu’…, suflă el, apucându-se de mașină.

– Dar eu am găsit, se auzi stins Perhușa.

– Unde?

– Păi, uite-acolo…, răspunse Perhușa fără să se miște.

– Și de ce stai așa?

Perhușa tăcea.

– Ce stai așa? începu să strige doctorul.

– Păi, v-am așteptat.

– Ce te-ai pus pe stat, prostule! Să mergem!

Dar Perhușa nu se mișca, parcă se transformase într-un om de zăpadă. Doctorul îl împinse în

umăr. Perhușa se legănă, zăpada începu să cadă de pe el în bucăți mari.

– Să mergem! îi strigă doctorul la ureche.

– Am înghețat, boierule.

Doctorul îl apucă de umeri și-l scutură atât de tare, că lui Perhușa îi căzu căciula pe nas.

– Să mergem!

– Stați… să mă încălzesc nițel…

– Ce ai, vrei să te pocnesc peste bot? Vrei să crăpi, prostule?

Sub capotă începu să necheze bălțatul, probabil neliniștindu-se de soarta stăpânului. După el începură să necheze și ceilalți căluți.

– Mergi, tâmpitule! Mai repede! îl scutură doctorul pe șofer.

– Boierule, ar trebui să facem un foc, să ne încălzim puțin. Și pornim după aceea.

Fraza aceasta acționă asupra doctorului neașteptat de liniștitor. Își imagină deodată flacăra focului și imediat simți că înghețase și el, tot târându-se prin zăpadă.

„Gerul s-a întețit…“ îi trecu prin cap.

Se înmuie imediat, îi dădu drumul lui Perhușa, își trase nasul înghețat, întoarse capul:

– Dar unde să faci focul…

– Păi, uite, aici o să-l facem, dădu din cap indefinit Perhușa, se dădu jos de pe banchetă și-și îndreptă căciula. Sunt tufișuri aici, e un loc cu multe uscături. Mă duc să adun câte ceva.

Nici nu apucă doctorul să-i răspundă, că Perhușa și dispăru în întunericul în care se învârtejea zăpada.

„Unde s-a dus, prostul?“ se întrebă doctorul iritat, holbându-se în întuneric, dar se liniști deodată și simți o oboseală puternică ce parcă i se prăvălea din picioare.

Urcă pe banchetă, se acoperi cu blana și îngheță așa, zgribulindu-se. În jurul lui, viscolul se tot învârtejea și urla. Doctorul ar fi vrut pur și simplu să stea mereu așa, fără să se miște, fără să se grăbească nicăieri, să nu facă nimic și să nu spună nimic. Picioarele umede erau reci. Dar nu mai avea forță să-și scoată cizmele și să scuture zăpada dinăuntru.

„Doar am spirt“, își aduse aminte, dar își aminti și altceva: că oamenii care beau îngheață mai repede. „Nu trebuie să beau, nu trebuie, în niciun caz…“

Moțăia.

Începu s-o viseze pe fosta lui soție, pe Irina, o vedea cu andrelele în mână, scăldată de razele soarelui, pe terasa spațioasă a casei de vacanță pe care o închiriaseră la Pahra. El abia venise din oraș după ce călătorise trei ore cu trenul, azi are zi scurtă, e vineri, în față sunt zilele libere, a adus de la oraș tortul ei preferat de căpșuni, e cam mare, e chiar uriaș, ca o canapea. Pune tortul chiar pe podeaua verde, încălzită de soare, a verandei, ocolește tortul pe lângă peretele cu fotografii vii, se îndreaptă spre soție și deodată observă că ea e însărcinată. Și se vede foarte clar, e în luna a șaptea sau a opta, pântecele îi întinde rochia lui preferată cu floricele mici bleu, ea tricotează repede ceva și-i zâmbește soțului.

– Cum?! El îi cade în genunchi, o îmbrățișează, se lipește de ea.

El plânge de fericire, e fericit, cum nu se poate mai fericit, o să aibă un fiu, știe sigur că este un fiu, și fiul va veni foarte curând, îi sărută mâinile soției, sunt așa de delicate, așa de slabe, niște mâini fără voință, iar ele tot tricotează, tricotează, tricotează, nu reacționează la sărutările lui, el plânge de fericire, lacrimile îi curg pe mâini, pe rochie, pe lucrul ei. Atinge pântecele Irinei și deodată își dă seama că pântecele este un cazan de aramă. Atinge suprafața plăcută de aramă, pune urechea pe pântecele de aramă și aude cum în interior ceva începe să clocotească, ceva începe să șuiere plăcut și să huruie. Pântecele se încălzește. Își lipește obrazul de pântecele cald și deodată își dă seama că acolo clocotește ulei, iar în ulei o să fie prăjiți niște căluți, iar când vor fi gata, o să fie ca niște prepelițe prăjite și el și soția o să-i scoată pe platoul de argint al mamei și o să-l servească cu acești cai pe fiul lor deja adult, care, pare-se, acum doarme la mansardă și ei îi aud sforăitul

puternic, de voinic, din cauza căruia se cutremură casa de vacanță și tremură încet, tremură, tremură podeaua de scânduri a verandei.

– Uite, Platoșa, spune soția și-i arată ce tricotase.

Este o păturică frumoasă, împletită migălos, pentru un căluț.

– O să avem cincizeci de copii! spune soția bucuroasă și râde fericită.

Visul se destrămă din cauza unei lovituri puternice.

Platon Ilici își dezlipi cu greu pleoapele. În jur se învârtejea ca mai înainte întunericul de zăpadă.

Lovitura se repetă. Perhușa cioplea cu toporul marginile rotunjite ale spătarului banchetei.

Doctorul se răsuci și imediat fu cutremurat de un val de frisoane care-l străbătu din cap până-n picioare. Trupul lui nemișcat apucase să amorțească în timpul puiului de somn. Frisonul îl scutură pe doctor așa de tare, că dinții începură să-i clănțăne.

– Acușica…, bolborosi Perhușa, care-și făcea de lucru undeva prin preajmă.

Doctorul gemu și se scutură, venindu-și în fire. Perhușa, dând la o parte cu toporul zăpada de lângă mașină, făcuse focul.

– Veniți, boierule, îl chemă.

Platon Ilici abia se dădu jos de pe banchetă. Îl luă din nou tremuratul. Clănțănind din dinți și mișcându-și cu greu picioarele, se apropie, se așeză într-o groapă în zăpadă, cât pe ce să dea peste foc. În timp ce el dormise, Perhușa găsise și tăiase un arbust uscat. După ce aprinsese niște crenguțe, bucățele din spătarul banchetei, rupsese lemnele uscate și le aruncase în foc, apărându-l de viscol cu trupul său. Treptat, focul se întinse între cei doi care stăteau pe vine. Viscolul voia să stingă flăcările, dar Perhușa nu-l lăsa.

Uscăturile se aprinseră și doctorul își întinse mâinile înmănușate spre foc. Perhușa își dădu jos mănușile și-și întinse și el mâinile mari, disproporționate. Stătură așa, nemișcați, fără să scoată un cuvânt, încruntându-se numai când fumul le intra în ochi. Mănușile doctorului se încălziră, degetele se înfierbântară și chiar începură să-l doară. Doctorul le scoase. Durerea aceasta și focul învinseră frisoanele. Doctorul își reveni. Scoase ceasul, se uită: era opt fără un sfert.

– Păi, cât am dormit? întrebă el.

Perhușa nu răspunse, rupând crengi uscate și băgându-le în foc. Fața lui de pasăre, luminată de limbile de foc, zâmbea, de parcă ar fi fost mulțumită de tot ce se petrecea. Nici nu arăta prea obosită. Pe fața aceasta se vedeau chiar o oarecare bucurie și supunere recunoscătoare față de tot ce se întâmplase: viscolul, câmpurile acoperite de zăpadă, cerul întunecat, doctorul și focul ce dansa în bătaia vântului.

Cât timp uscăturile arseră, doctorul și șoferul reușiră să se încălzească. Doctorului îi reveni aceeași vioiciune pe care o căpătase la vitaminderi, era gata să meargă mai departe, să se lupte cu viscolul. Perhușa însă, după ce stătu puțin lângă foc, dimpotrivă, începu să moțăie ușor și nu se grăbea nicăieri.

– Unde e drumul? îl întrebă doctorul ridicându-se.

– Păi, uite acolo…, bolborosi Perhușa cu ochii pe jumătate închiși și cu capul plecat.

– Unde? nu auzi doctorul.

Perhușa arătă în dreapta botului mașinii.

– Să mergem! porunci hotărât doctorul.

Perhușa se ridică fără chef. Vântul aruncă în toate părțile ultimele crenguțe aprinse. Doctorul scutură zăpada căzută pe banchetă, vru să se așeze, dar, văzând că Perhușa se împinge în spătarul banchetei pentru a urni mașina din loc, începu să-l ajute.

– Dii, diii! striga încet Perhușa, opintindu-se.

Caii abia dacă porniră. Mașina se puse în mișcare și se târa așa de încet, de parcă sub capotă nu ar fi fost niciun cal, numai cei doi oameni o împingeau din spate, opintindu-se în bancheta

cioplită cu toporul.

– Hai, dii! Hai, dii! Hai, dii! striga mereu Perhușa.

Mașina se târa la fel de încet. Perhușa nu mai împinse, dădu jos zăpada de pe capotă, o deschise.

– Ce-i cu voi? întrebă el cu obidă în glas.

Căluții, când își văzură stăpânul, începură să necheze de-a valma. După glasurile lor se vedea că obosiseră și înghețaseră.

– Păi, nu v-am dat de mâncare? Perhușa, dându-și jos mănușa, mângâie cu palma spinările cailor. Nu am avut grijă de voi? De ce faceți asta? Hai, dii! Hai, dii! Hai, diii!

Începu să împingă caii cu mâna. Caii își ridicară capetele, rânjeau, nechezând, se uitau spre stăpân.

– În voi mi-e toată speranța, puturoșilor, îi mângâie Perhușa. A rămas să ne mai târâm puțin ca racul, și voi trageți chiulul. Hai, di, hai, di, hai, diii!

Îi lovea încetișor pe spinare.

Doctorul se apucă să facă gimnastică, dând din mâini. Perhușa se aplecă, se băgă mult sub capotă, atârnând deasupra spinărilor cailor, aproape să-i atingă cu fața:

– Hai, dii, hai, dii, hai, diii!

Caii își ridicară boturile cât le permiseră micile hamuri, începură să necheze și să atingă cu buzele fața aceasta.

– Vorbește, vor-beș-te! rânji Perhușa.

Nechezatul amical umplu locul de sub capotă. Boturile mici ale cailor se întindeau spre stăpân, boturile acoperite de promoroacă împungeau obrajii și nasul omului, îi smotoceau bărbuța rară și roșcată. Perhușa sufla, ca de obicei tare, asupra lor, de parcă i-ar fi alungat. Dar asta îi enerva și mai tare pe căluți. Cel bălțat, care se ridicase mai mult decât ceilalți, era cât pe ce să rupă hamul, se întinse cât putu de tare, rânji și-l apucă cu dinții pe stăpân de nas.

– Ei, tu, îi dădu un bobârnac pe spinare Perhușa.

Caii nechezau.

– Ei, uite, ei, uite, îi lovea încurajator cu palmele Perhușa. Nu ca morții! Și fără nicio chestie!

Făcând cu ochiul cailor, el lăsă jos capota, se îndreptă și bătu cu putere din mănuși, îmbărbătându-se:

– A plecat! A plecat!

Doctorul, respirând repede din cauza gimnasticii, puse mâna pe spătar:

– A plecat!

Perhușa alergă pe partea cealaltă, apucă lemnul cioplit cu toporul:

– A plecaaat!

Mașina se urni, se târî în ciuda viscolului.

– A ple-cat! mugea doctorul.

– A plecaaat! șuiera Perhușa.

Mașina se târa pe zăpadă ca o șalupă pe apă, Perhușa o conducea nu chiar pe urmele sale, care abia se mai vedeau, ci pur și simplu după convingerea neabătută că drumul e acolo, înainte, și că nu are cum să-l rateze.

Ieșiră la drum.

– Urcați, doftore! strigă Perhușa.

Doctorul urcă din mers, se trânti pe banchetă. Perhușa mai împinse o vreme mașina, apoi se urcă și el și se așeză ținând cârma.

Mașina mergea pe drumul acoperit de zăpadă.

Deodată se întâmplă ceva pe cerul întunecat, fără vreo urmă de lumină, și călătorii văzură în fața ochilor și câmpia, și tufele, fâșia neagră a pădurii în dreapta, iar în stânga, doi copaci mari, singuratici în mijlocul câmpului. Pretutindeni cădea zăpada.

Doctorul și Perhușa ridicară capetele: luna știrbită, dar strălucitoare, se arătă într-o spărtură a norilor. Și se vedea că cerul devenise albastru-închis, străpungând mormanele cenușii de nori.

– Slavă Ție, Doamne! bolborosi Perhușa.

Și, parcă la un semn miraculos al unei mâini nevăzute, zăpada ce cădea începu să fie din ce în ce mai rară, să slăbească și, în curând, se opri de tot. Numai vântul se așternea în rafale pe câmpie și pe drum, legănând tufele de la marginea drumului.

– S-a potolit, boierule! începu să râdă Perhușa și-l înghionti pe doctor cu cotul într-o parte.

– S-a potolit! dădu din cap bucuros doctorul.

Norii se mai năpustiră asupra lunii, dar se simțea că nu mai aveau putere. Fură alungați repede de pe cer. Și în curând dispărură de tot. Începură să strălucească stelele, luna lumina totul în jur.

Viscolul se oprise.

Drumul acoperit de zăpadă începu să se vadă bine, caii trăgeau, mașina aluneca, foșnindu-și tălpigul pe zăpada proaspăt căzută.

– Uite că am avut și noi noroc, boierule! zâmbi Perhușa îndreptându-și căciula. Cui are noroc, cum se spune, și cocoșul îi face ouă.

Doctorul vru să fumeze de bucurie, dar se răzgândi: se simțea bine și fără țigări.

În jur totul începu să fie uimitor de frumos.

Cerul curat, noptatic, se întindea peste câmpia uriașă, acoperită de zăpadă. Luna strălucea atotputernică pe cer, făcând să lucească miriadele de fulgi de zăpadă ce căzuseră nu demult, arginta rogojina acoperită de promoroacă de pe capotă, mănușa lui Perhușa care strângea cârma, căciula, pince-nez-ul și paltonul doctorului. Stelele din înalt licăreau ca o pulbere de diamant. Un vânt înghețat, slab, bătea din dreapta, aducând miros de noapte adâncă, zăpadă proaspătă și locuințe omenești îndepărtate.

Senzația de bucurie și de preaplin al vieții, pe care o încercase doctorul mai înainte, îi revenise, uită de oboseală, de picioarele înghețate și, din tot pieptul, trase adânc aer rece, noptatic.

„Depășirea greutăților, conștientizarea drumului, a nu te abate…“ își spunea el, dedându-se cu încântare acestei frumuseți a lumii înconjurătoare. „Fiecare om se naște pentru a-și găsi drumul în viață. Dumnezeu ne-a dăruit viața și vrea un singur lucru de la noi: să ne dăm seama de ce ne-a dăruit el chiar viața asta. Nu pentru a trăi ca o plantă sau ca un animal, o viață deplină, dar fără sens, ci pentru a înțelege numai trei lucruri: cine suntem, de unde am venit și încotro ne îndreptăm. De exemplu, eu, doctorul Garin, *Homo sapiens*, făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, merg acum noaptea pe această câmpie pentru a-i feri pe oameni de epidemie. Și în asta constă drumul vieții mele, acesta este drumul meu aici și acum. Și dacă deodată luna asta strălucitoare se va prăbuși peste pământ și viață nu va mai fi, atunci în secunda aceea o să fiu demn de numele «Om», pentru că nu m-am abătut de la drumul meu. Și asta este minunat!“

Deodată, caii începură să fornăie și să necheze, bătând cu copitele de-a lungul osiei. Mașina își reduse viteza.

– Ce-i asta? își îndreptă căciula Perhușa.

Caii se ridicară, nechezând.

Perhușa se ridică, privi înainte. În dreapta, în mijlocul tufelor rare, se văzură două umbre.

– Oare sunt lupi? Perhușa sări în zăpadă, își dădu jos căciula, începu să privească atent.

Doctorul nu vedea nimic deosebit. Dar în tufăriș se aprinseră două perechi de ochi galbeni.

– Lupii! gemu Perhușa și își agită căciula. Of, ce nepotrivit…

– Lupii, dădu din cap aprobator doctorul. Nu te teme, am un revolver.

– Dar caii n-o să meargă mai departe. Perhușa își puse căciula, bătând cu mănușa în capotă. Uite ce nepotrivit, Doamne…

– Dar o să-i speriem! Doctorul coborî hotărât din mașină, se duse în spate, începu să-și dezlege genții.

– Încă doi…, remarcă Perhușa alți doi lupi în stânga, ceva mai departe.

Își mută privirea înainte și mai văzu un lup care traversa liniștit câmpia, deasupra căreia se revărsa lumina lunii.

– Cinci! îi strigă el doctorului.

Lupii începură să urle.

Căluții începură să fornăie și să necheze speriați.

– Nu vă temeți, nu vă las! bătu Perhușa cu mănușa în capotă.

Doctorul, după ce desfăcu cu greu geanta plină de zăpadă, o aduse, o puse pe banchetă, o deschise, găsi un revolver scurt, mic, trase cocoșul:

– Unde sunt?

– Uite, arătă Perhușa cu mănușa.

Doctorul făcu patru pași în direcția lupilor, dar imediat, cum ieși de pe drum, căzu în zăpadă. Ochi în tufiș și trase de trei ori, luminând cu flăcăruile gălbui câmpia deja luminată foarte bine de lumina rece.

Din cauza împușcăturilor, urechea dreaptă a doctorului începu să țiuie.

Lupii o luară agale spre dreapta, toți cinci, unul după altul. Doctorul îi văzu:

– A, aici erați…

Și trase în direcția lor încă de două ori.

Lupii fugeau la fel de încet. Și în curând dispărură în spatele tufelor.

– Ei, uite, își băgă doctorul în buzunar revolverul ce mirosea a praf de pușcă și se întoarse spre Perhușa. Drumul e liber!

– Drumul e liber, dar…, începu să se agite Perhușa, deschizând capota… Dar căișorii…

– Ce-i cu căișorii?

– Se tem de mirosul de lup.

Doctorul privi în direcția lupilor, care fugiseră. Lupii dispăruseră pe câmpie.

– Păi, nici nu se mai văd! scutură el din cap. Ce miros mai e aici?

Fără să-l asculte, Perhușa desfăcu rogojina. Caii stăteau tăcuți sub capotă. După ce întoarseră boturile, îl priviră pe Perhușa.

– Nu vă temeți, nu vă las eu! le spuse.

Ei îl priviră tăcuți, ciulindu-și urechiușele. Ochișorii le străluceau în lumina lunii.

– Ce-i cu ei? se aplecă și doctorul deasupra lor.

– Mai stau puțin, se scărpină Perhușa sub căciulă, iar apoi plecăm.

– De ce să mai stea puțin?

– Păi, s-au speriat nițel.

Doctorul îl privi cu atenție pe Perhușa:

– Tu, frățioare, uite ce-i: nu face pe prostul cu mine. S-au speriat! Și eu ce să fac, să petrec aici toată noaptea cu tine? Ia urcă! Și dă-le bice, mama ta! Repejor! S-au speriat! O să-ți arăt eu „să mai stăm puțin"! Au stat destul! Hai, repejor!

Vocea puternică a doctorului reverberă în jur.

Perhușa începu supus să acopere caii. Doctorul se urcă la locul său după ce puse geanta la picioare; atinse pachetul cu piramidele – era intact.

Perhușa se urcă lângă el, puse mâna pe cârmă, trase de frâu și pocni din buze:

– Dii, dragilor!

Sub capotă era liniște, parcă nu era nimeni acolo. Mutându-și privirea asupra doctorului, Perhușa pocni din nou din buze:

– Diii!

Liniștea de sub capotă nu se tulbură.

– Ce faci, îți bați joc de mine? miji ochii doctorul, pierzându-și răbdarea. Ia dă încoa' biciul! Deschide!

Scoase din toc biciul cel mic.

– N-o să plece, boierule.

– Deschide, îți spun!

– Nu trebuie, boierule. Îngheață de spaimă din cauza lupilor. Până nu pleacă lupii, nu pleacă nici ei. Am stat odată două ore în apropiere de Hliupino…

– Des-chi-de! Deschide! începu doctorul să strige și îl împinse cu putere pe Perhușa.

Acesta coborî de pe capră scăpându-și căciula, se învârti în zăpadă. Doctorul sări greoi, începu chiar el să desfacă rogojina de pe capotă:

– „Mai stați puțin"! O să vă arăt eu să „mai stați puțin"! Acolo mor oameni, iar el – „să mai stăm puțin"!

Ținând căciula în mână, Perhușa se apropie de doctor:

– Boierule, nu trebuie.

– O să-ți arăt eu să „mai stați puțin"… bolborosi doctorul smulgând ochiurile acoperite de promoroacă ale rogojinei.

Își dădu deodată seama că Perhușa, un om fără vreun scop, care nu tinde spre nimic, cu mocăiala și pălăvrăgeala lui, cu speranța lui țărănească veșnică în Doamne-ajută, era obstacolul din calea sa, din calea deplasării lui spre obiectiv.

„Un fătălău de doi bani!" își spuse doctorul cu răutate.

După ce smulse rogojina pe jumătate, o trase de-acolo.

Căluții, luminați de lună, stăteau de parcă erau de porțelan, holbându-se la doctor.

– Hai, diii, la druuum! agită doctorul biciul cel mic, dar Perhușa îl apucă de mână:

– Boierule…

– Ce vrei? Doctorul își smulse mâna cu putere. Ce vrei? Vrei să mă sabotezi?

– Boierule… Perhușa se strecură între doctor și mașină. Nu-i loviți.

– Păi, și pe tine… o să te trimit în judecată, ticălosule!

– Boierule, nu-i atingeți, eu nu i-am lovit niciodată…

– Hai, pleacă!

– Nu plec, boierule.

– Pleacă de-aici, fătălăule!

– Nu plec!

Doctorul își luă elan și-l lovi pe Perhușa cu pumnul în față. Perhușa se prăvăli neputincios în zăpadă.

– Loviți-mă pe mine, dar nu vă las să-i loviți pe ei! strigă el cu o voce așa de distrusă și de disperată, că doctorul înțepeni cu mâna ridicată pentru a-i mai trage un pumn.

„Ce-i cu mine?" se minună doctorul de mânia sa și se retrase.

Perhușa se întoarse în zăpadă, se așeză aplecându-se spre mașină, își luă căciula. Și începu să și-o pună încet pe cap. Fața lui de pasăre, cum i se păru doctorului, zâmbea întruna. După ce-și puse căciula, Perhușa rămase acolo jos.

Lucru uimitor, caii tăceau ca mai înainte.

Doctorul răsuflă greu, se îndepărtă, scoase țigările și începu să fumeze.

Foarte departe, începu să urle un lup.

„Ce prostie…“ își spuse doctorul. „Mi-am ieșit din fire. De ce? Parcă totul era rezolvat, și viscolul s-a potolit. Dar el nu vrea să meargă… Ce aiureală!“

Își aduse aminte că ultima dată îl lovise peste față pe un om la el, la Repișna, când fuseseră legați flăcăii ăia trei care mâncaseră ciuperci otrăvitoare. Pe unul fusese nevoit să-l pocnească de două ori.

„Și uite, a trebuit s-o fac din nou…“ își spuse doctorul cu necaz și aruncă țigara neterminată.

Se apropie de Perhușa, se așeză pe vine. Îi puse o mână pe umăr:

– Kozma, tu… să nu te superi.

– Păi, nu-i nimic…, zâmbi Perhușa.

Doctorul observă că-i curgea sânge din buza plesnită. Își scoase batista, i-o duse la gură lui Perhușa.

– Da’ nu-i nimic, boierule… Perhușa îi dădu la o parte mâna, scuipă.

Doctorul îl luă de subsuoară, începu să-l ridice:

– Hai, sus.

Perhușa se ridică, sprijinindu-se cu spatele de mașină. Își duse mănușa la gură.

– Nu te supăra, îl bătu doctorul pe umăr. Pur și simplu am obosit.

Perhușa zâmbi.

– Trebuie să mergem, îi legănă trupul ușor doctorul.

– E clar.

– Ei, ce să stăm aici? Să mergem.

– N-o să plece, boierule. Trebuie să le treacă spaima.

Doctorul vru să spună ceva dur, greu, dar se răzgândi, dădu supărat din mână și plecă de-acolo. Perhușa mai stătu puțin, tot scuipând și atingându-și buza cu mănușa, apoi acoperi caii, legă la loc rogojina.

– Trebuie să stea cam o oră, să-și revină în simțiri. Și o să pornim.

– Fă cum știi.

Doctorul se așeză la locul său, se acoperi cu blana și se zgribuli, lăsând să iasă de sub căciulă numai nasul cu pince-nez-ul sclipitor. Se simți deodată parcă înfrigurat și incomod, și nu numai din cauza frigului. Optimismul și vioiciunea cu care plecase de la vitaminderi se evaporaseră. Începu să-i fie frig și greață.

„Ce aiureală…“ își spunea el, băgând mâinile înmănușate în buzunarele adânci ale paltonului și pipăind în buzunarul din dreapta revolverul rece. „Viața noastră este o mare aiureală…“

– *Schweinerei*[19]! rosti el cuvântul german.

Perhușa se apropie, se urcă la locul său, se așeză lângă doctor. Nu mai simțea nici durere, nici ofensă. Numai buza de sus i se umflase și pliscul lui de pasăre devenise și mai comic.

Au stat ei așa vreo zece minute. Luna lumina în continuare cerul limpezit, vântul se potolise cumva. În jur era o liniște înghețată. Numai căluții se mutau de pe un picior pe altul sub capotă, precauți.

– Poate să bem niște spirt? se întrebă deodată doctorul cu voce tare.

Perhușa numai oftă drept răspuns.

– Câte o înghițitură? se întoarse doctorul spre el.

Perhușa își trase nasul:

– Nu suntem împotrivă, boierule. E cam rece, cum să nu…

– E rece, dădu din cap doctorul, se aplecă, își deschise geanta, scormoni în ea scrâșnind și scoase o sticluță pântecoasă cu spirt.

Scoase dopul de plastic, oftă, ridică mâna, privi prin sticla groasă spre lună:

– În sănătatea noastră!

Luă o gură mare, își puse mâna stângă peste buze și inspiră încet în mănușa rece, pătrunsă de

fumul de la foc. Spirtul alunecă prin măruntaie ca o flacără, făcându-l pe doctor să-și aducă aminte de ceaunul de aramă cu ulei clocotit.

– *Va, pensiero*…, bolborosi el, inspirând pe nas aerul geros și râse obosit.

Perhușa îl privi.

– Ia, bea. Doctorul îi dădu sticla.

El o luă cu ambele mâini, se aplecă și bău încet, lăsându-se pe spate. Înțepeni, ținându-și răsuflarea. După aceea scrâșni, cum fac țăranii, dădu din cap și-i întinse sticla doctorului.

– E bine? întrebă doctorul.

– E bine, respiră zgomotos pe nas Perhușa.

Doctorul astupă sticla și o puse în geantă. Îi strânse mâna lui Perhușa:

– Nu te supăra.

– Da' nu-i nimic…

– Am obosit cumva… M-am săturat.

Perhușa dădu din cap. Doctorul privi îndurerat în stânga și în dreapta:

– Tu, frățioare, grăbește-ți cumva căluții ăștia.

– O să plece ei cât de curând. Boierule, asta e în sângele lor, la ăștia mici. Se sperie și de câini, și de lupi. Și de dihori.

– Dar de când au dispărut lupii! exclamă supărat doctorul.

– Asta da, dar frica a rămas.

– Dar uite, a rămas numai puțin de mers.

– O să ajungem.

– Doar mă așteaptă acolo bolnavii, rosti doctorul deja fără niciun reproș și se scormoni după țigări.

Perhușa ridică gulerul cojocului, se zgribuli și amuți.

Doctorul însă, dimpotrivă, simți după spirtul băut un val de energie și de căldură. În pântece parcă i se deschisese o floare tropicală.

– Ultimele două! îi arătă zâmbind portțigaretul lui Perhușa.

Perhușa nu se mișcă.

Doctorul începu să fumeze. Iritarea și nerăbdarea îl părăsiră. Stătea, trăgând din când în când din țigară, mijind ochii spre câmpia înzăpezită. Ochii începură să-i lăcrimeze, dar nu voia să se miște și să-i șteargă. Tot clipea, dar lacrimile îi rămâneau în ochi, tulburând totul în jur, răcindu-se plăcut în colțurile ochilor.

„De ce ne tot grăbim mereu undeva?" își spuse el, trăgând cu nesaț din țigară. „Eu mă grăbesc la Dolgoe ăsta. Ce-o să fie dacă o să ajung mâine? Sau poimâine? Chiar nu se va întâmpla nimic. Cei contaminați și atinși oricum n-o să mai fie niciodată oameni. Sunt condamnați la împușcare. Iar cei care stau baricadați în casele lor cum, necum o să mă aștepte. Și o să fie vaccinați. Și deja nu se mai tem de molima asta boliviană. Desigur, Sielberstein e nemulțumit, mă așteaptă, mă tot ocărăște în toate felurile. Dar eu nu pot să trec de întinderea asta rece de zăpadă dintr-o mișcare. Nu pot să zbor peste zăpezile acestea…"

După ce-și fumă încet țigara, azvârli chiștocul.

Luna fu acoperită de un norișor, făcând câmpia înzăpezită să se cufunde în noaptea adâncă.

– Nu dormi? îl înghionti doctorul pe șofer.

– Nu…, răspunse Perhușa.

– Să nu dormi.

– Păi, nu dorm.

Norișorul dispăru din fața lunii. Câmpia se lumină.

Lui Perhușa îi era cald și se simțea liniștit după spirtul băut. Stătea cu mâinile strânse în jurul umerilor, îngropat până la sprâncene în căciula sa, cu genunchii strânși la piept și privind cu ochii mijiți spre câmpia ce se întindea dedesubtul lunii. Deja nu se mai gândea la casa sa neîncălzită, pur și simplu stătea și se uita. Doctorul ar fi vrut să-l întrebe de cai, când și cum s-au speriat prima dată de lup, cât de repede o să-și revină și când vor fi gata să tragă mașina, dar se răzgândi imediat și rămase și el nemișcat, abandonându-se liniștii absolute ce domnea în jur.

Vântul se opri de tot.

Mai stătură ei așa încă o vreme. Și nici doctorul, nici Perhușa nu aveau chef să se miște. Smocuri rare de nori alunecau prin fața lunii și dispăreau, tot veneau și plecau. Tot veneau și plecau.

Doctorul își aduse aminte că în sticluță mai rămăsese puțin spirt. O scoase, luă două înghițituri mari la un interval mare de timp. După ce-și trase sufletul, îi întinse sticla lui Perhușa:

– Bea tot.

Perhușa se trezi din amorțeală, luă sticla și o bău ascultător, ducându-și mănușa la gură. După ce băgă sticla goală în geantă, doctorul râcâi zăpada de pe rogojină, luă o gură, o ronțăi. Din nou căldura începu să se reverse înăuntru, se simți bine și vioi. Ar fi vrut să se miște și să facă și el ceva.

– Ei, hai, frate, să mergem! îl bătu doctorul pe Perhușa pe umăr. N-o să stăm aici un secol.

Perhușa se dădu jos, desfăcu rogojina, aruncă o privire sub capotă. Caii se uitau la el.

– Să mergem, le spuse Perhușa.

Când auziră vocea omenească atât de cunoscută, caii începură să necheze pe toate glasurile. Dând din cap aprobator, Perhușa îi acoperi, trase de frâu:

– Diii!

Caii începură să păcăne de-a lungul oiștii, parcă ar fi uitat cum se face munca asta a lor, atât de utilă oamenilor.

– Diii!

Mașina se urni, tălpigul începu să scârțâie.

– Diii! începu doctorul să strige și să râdă.

Mașina porni.

– Ei, uite! Și nu e niciun lup! Doctorul îl împunse pe Perhușa cu pumnul.

– Și-au venit în fire, începu Perhușa să zâmbească cu buza lui umflată.

Mergeau pe câmpie. Drumul acoperit de zăpadă se vedea bine: era ușor ridicat, se întindea ca o panglică spre orizontul întunecat.

– Ei, uite! Și nu e niciun lup! repetă doctorul, pocnindu-se peste genunchi.

Se simțea bine, plăcut.

Căluții începură încetișor să prindă viteză.

– Ei, uite, ei, uite…, se tot pocnea doctorul peste genunchi.

Trecură de pădurea mică și ieșiră din nou în câmpia curată. Luna strălucea.

– Da' de ce trag așa de încet caii tăi? Doctorul îi dădu un cot lui Perhușa. Sau le dai prea puțin să mănânce?

– Le dau de mâncare destul, boierule.

– Păi, ia dă-le niște bice, să zboare ca vântul!

– Păi, încă nu și-au venit în fire după spaimă.

– Păi, ce, tu ai mânji, sau cum?

– Ei, nu sunt mânji.

– Și atunci, de ce abia se târăsc? Hai, ia dă-le niște bice!

– Diii! Diii, hai! smuci frâul Perhușa.

Caii porniră mai repede. Dar asta era prea puțin pentru doctor.

– Da' ce se târăsc așa, parcă sunt opăriți? Diii! Hai, iute! începu el să ciocănească în capotă.

– Diii, dragii mei! strigă Perhușa și începu să fluiere.

Căluții porniră și mai tare.

– Ei, uite, ei, uite, se bucură doctorul. A mai rămas o aruncătură de băț. Diii! Iute!

– Diii! strigă Perhușa și pocni din buze.

Ar fi vrut să arate cum merg caii, deși își dădea seama că obosiseră puțin.

„Lasă totuși să alerge și ei puțin, poate se mai încălzesc!" își spuse el, simțind în interior o căldură veselă după spirtul băut.

– Hai, diii, dă-le! cerea doctorul. Ce naiba, parcă sunt niște șoareci în coșar! Ia aruncă de pe ei cârpa asta!

„Chiar așa, pot s-o dau jos… De-acum nu mai ninge, iar gerul e destul de slab…" își spuse Perhușa, și din mers se aplecă înainte, desfăcu rogojina și o dădu la o parte.

Doctorul văzu spinările cailor scăldate în lumina lunii. Păreau de jucărie.

– Hei, ia stai…, scoase doctorul biciul din toc.

„Las' să-i pocnească…" fu de acord Perhușa.

Ridicându-se puțin, doctorul își luă elan și lovi spinările cailor:

– Diii!

Ei alergară și mai repede. Doctorul îi mai lovi:

– Diii!

După ce fornăiră, caii începură să gonească și mai tare. Picioarele abia se mai vedeau, spinările se legănau, amintindu-i doctorului de valurile mării pe care el și Nadina o văzuseră în octombrie la Ialta și în care atunci nu avusese deloc chef să intre, și el stătea pe mal, privind valurile, iar Nadina, în costumul ei de baie în dungi, îl tot trăgea să intre în apă, făcându-l „precaut".

– Diii! Lovi caii așa de tare, încât spinările lor fură cuprinse de un frison.

Ei se opintiră. Mașina porni pe câmpie.

– Uite cum trebuie! începu doctorul să strige în urechea lui Perhușa.

Aerul geros îi lovea în față. Perhușa începu să fluiere.

Caii trăgeau mașina, zăpada fâșâia sub tălpig.

– Ia uite! Ia uite ce bine e! se trânti doctorul pe banchetă, agitând din bici. Uite cum trebuie să mergem!

Perhușa tot fluiera, conducând cu pricepere. Și el se simțea bine, își dădea seama că mai sunt vreo trei verste și o să apară Dolgoe. Câmpia se termină, pe marginile drumului apăru o mică pădure de brad. Brăduții frumoși, acoperiți de zăpadă, mărgineau drumul.

– Iuteee! începu doctorul să strige și se răsuci așa de tare cu biciul deasupra cailor, încât pince-nez-ul îi căzu de pe nas.

Mașina mergea prin păduricea de brazi. Perhușa văzu înainte, pe drum, un fel de movilă în pantă, dar nu-și reținu caii: „O să sărim peste ea!"

Mașina intră în goană în movilă, se zgudui puternic, se auzi un trosnet și călătorii zburară din locurile lor în zăpadă. Mașina se ridică pe movilă, aplecându-se tare. Caii de sub capotă începură să fornăie și să se agite.

– A dracu' treabă…, bolborosi doctorul, care-și pierduse căciula, și, cu mâna pe genunchi, se încruntă de durere.

– Mama ta… Perhușa își scoase capul dintr-un nămete, își șterse zăpada de pe față.

Se întoarse în mormanul de zăpadă, căutându-și căciula căzută, dar, când auzi fornăitul speriat al cailor, se grăbi să se ducă la ei, se uită sub capotă. Caii începură să necheze, căutând protecția stăpânului.

– Ei… ei… Dându-și jos mănușile, începu să-i pipăie, să-i liniștească. Nu-i nimic, nu-i nimic… Sunteți întregi?

Nu descoperi cai răniți. Hamurile și chingile îi țin bine.

– Sunteți întregi, întregi… Gata, n-o să se mai întâmple așa ceva… le mângâia el spinările asudate, din care ieșeau aburi.

Doctorul gemea, ținându-se de genunchi. Se lovise tare de mașină.

După ce liniști caii, Perhușa porni să-și caute căciula. Din fericire, luna continua să lumineze, neacoperită de nori, și Perhușa își găsi repede căciula, o scutură și și-o îndesă pe cap. Și se duse la doctor. El stătea în zăpadă, gemând, dând din capul gol și drăcuind. Perhușa îi ridică și lui căciula, i-o puse pe cap.

– Oare nu v-ați rupt ceva? întrebă Perhușa.

– Drace… Doctorul își pipăia genunchiul. Parcă nu… Drace… Mă doare…

Perhușa îl luă de subsuori. Doctorul se ridică cu grijă, dar imediat începu să geamă și se așeză în zăpadă:

– Stai puțin…

Perhușa se așeză pe vine alături și abia acum simți că-și rupsese dintele de jos din față, după ce se lovise de cârmă.

– Of, mama ta… Își pipăi restul de dinte din gură, dădu din cap și zâmbi: Ca să vezi!

Doctorul luă o mână de zăpadă, o puse la genunchi:

– Acum… acum…

Ținând așa zăpada, își mută spre Perhușa privirea nevinovată:

– Ce-a fost asta?

– Nu știu, boierule…, își atingea Perhușa dintele. O să vedem acușica.

– De ce nu ai ținut caii?

– Păi, doar dumneavoastră îi goneați.

– Eu îi goneam! dădu din cap îndurerat și nemulțumit doctorul. Eu îi goneam, dar tu conduceai, prostule… drace… mmm…

Se încruntă, aplecându-se spre genunchi și suflând printre buzele groase.

– Credeam că e vreo moviliță, că o să sărim peste ea.

– Am sărit! râse cu răutate doctorul. Era cât pe ce să-mi rup gâtul…

– Păi, e netedă movila asta, se ridică Perhușa și porni spre mașină.

O ocoli prin față, se uită și înțepeni. Își făcu cruce:

– Doamne, facă-se voia Ta. Boierule, ia priviți peste ce am dat.

– Stai puțin, prostule, gemu doctorul.

– Maică, măiculiță, măi, să fie. Boierule!

– Taci, prostule.

– Dar eu… și nimeni n-o să creadă asta…

– Mmm… Doctorul își freca genunchiul. Dă-mi mâna.

– Doamne, dar ce-am făcut să am parte de așa ceva? Perhușa se lăsă pe vine și, de supărare, își lovi cizmele de pâslă cu mănușile.

– Dă-mi mâna, îți spun!

Perhușa se întoarse la el, îl ajută să se ridice:

– Boierule, se vede că Dumnezeu s-a supărat pe mine. Uite, de ce mi-a făcut asta?

Arăta pierdut și zâmbetul lui păsăresc era jalnic, ca al unui cerșetor.

Doctorul se ridică cu greutate, se îndreptă. Sprijinindu-se de Perhușa, călca pe piciorul rănit. Gemea. Stătu puțin să mai sufle. Mai făcu un pas:

– Of, drace…

Mai stătu puțin încruntându-se. După aceea își luă avânt și-l pocni pe Perhușa peste ceafă:

– Unde m-ai băgat, prooostule?

Perhușa nici nu tresări.

– Unde m-ai băgat? începu să-i strige doctorul înspre căciulă.

Dinspre doctor veni asupra lui Perhușa un miros puternic și plăcut de spirt.

– Boierule, acolo e…, își scutură Perhușa capul. Mai bine nici nu vă uitați.

– Prostule! Ești o vită! Doctorul își puse pince-nez-ul, făcu un pas, încruntându-se, privi spre mașina aplecată într-o rână, își plesni mâinile. Ce dracu' ești așa vită?

Perhușa tăcea.

– Viiită!

Vocea puternică a doctorului răsună printre brăduții acoperiți de zăpadă.

Perhușa se trase la o parte dinspre doctor, spre botul mașinii, se opri trăgându-și nasul.

– Trebuia să te naști tu așa, vită… Șchiopătând, doctorul se împletici spre el, se opri, se uită.

Și înțepeni, ridicându-și sprâncenele.

Chiar în fața mașinii, din zăpadă ieșea ceva. Mai întâi, doctorului i se păru că este o buturugă a unui copac bătrân. Dar, după ce se uită mai bine, văzu capul unui uriaș mort. Cu tălpigul drept mașina intrase în nara lui stângă.

Doctorul tot clipea, fără să-și creadă ochilor, holbându-se: movila de care se împotmoliseră nu era altceva decât cadavrul *ăstuia mare*, acoperit de zăpadă.

Uitând de durerea la genunchi, Platon Ilici făcu un pas spre mașină, se aplecă. Capul uriaș, rece, cu părul încurcat, fruntea ridată, cu sprâncene dese, se curățase ușor de zăpadă în urma loviturii. Tălpigul dispărea în nara nasului cărnos. Luna arginta fulgii de zăpadă din sprâncenele, de pe genele și din părul gigantului. Un ochi mort era plin de zăpadă, celălalt, pe jumătate deschis, privea fix și amenințător cerul nocturn.

– Doamne…, bolborosi doctorul.

– Așa zic și eu…, dădu sfârșit din cap Perhușa.

Doctorul se așeză pe vine lângă cap, dădu cu mâna zăpada de pe ochiul acoperit. Și el era tot întredeschis. Gura era ascunsă de barba plină de zăpadă. Deasupra atârna botul mașinii. Într-o ureche a uriașului ce ieșea din zăpadă lucea un cercel mare, de aramă, care avea forma și dimensiunea unei greutăți de două puduri.

Doctorul atinse cu precauție cercelul. Atinse ușor și nasul uriaș, rece, care avea o piele murdară, grosolană și plină de coșuri. Se întoarse. Perhușa stătea cu o asemenea expresie, de parcă mașina ar fi intrat în nara fratelui său de sânge, pierdut demult.

Doctorul începu să râdă în hohote și se lăsă pe spate. Râsul îi răsună printre brazi. Caii începură să necheze neliniștiți drept răspuns, în pântecele mașinii. Asta îi stârni doctorului un nou acces de râs. Hohotea frecându-și spatele de zăpadă, hohotea cu pince-nez-ul sclipind, deschizându-și mult gura cărnoasă.

Perhușa stătea în picioare ca o curcă plouată. Apoi începu să pocnească din buze. Și începu și el să zâmbească, scuturându-și căciula extrem de mare.

– Ce meșter mai ești și tu, Kozma! Doctorul, după ce isprăvi cu râsul, își șterse ochii înlăcrimați.

– Păi, cum să nu, ce ghinion… Îți zic eu, boierule, n-o să ne creadă nimeni dacă o să povestim.

– N-o să creadă! clătină doctorul din căciula sa.

Se ridică, se scutură. Șchiopătând, se duse înapoi, se uită:

– E de vreo șase metri lunganul… Trebuia să dea aici ortul popii.

Perhușa remarcă un obiect mare, rotund, acoperit de zăpadă lângă cadavrul uriașului. Lovi obiectul cu piciorul, dând la o parte zăpada. Sub zăpadă apărură nuielele unui coș. Perhușa dădu de pe el zăpada cu mâneca: luci un geam. Curăță obiectul de zăpadă. Se dovedi a fi o sticlă mare de trei vedre, o sticlă verde groasă, într-o împletitură de nuiele.

– Ia te uită… Perhușa dădu la o parte zăpada de pe gâtul mare al sticlei, mirosi. Chiar așa e, boierule. Vodcă!

Lovi sticla în care lichidul înghețase la suprafață, o desfăcu, o răsturnă. Nu curse nimic din ea.

– A băut tot, vagabondul, conchise cu reproș Perhușa.

– A băut, confirmă doctorul. Și a dat ortul popii chiar în drum. Uită-te la sălbăticiunile noastre din Rusia…

– Măcar să se fi întins și el sub un brăduț, se scărpină în fund Perhușa și-și dădu seama că spusese o prostie: numai sub un brad de o sută de ani ar fi putut să stea culcat gigantul ăsta, nu sub brăduții mici din jur.

– Să te îmbeți și să te prăvălești în drum… Ce aiureală! Aiureală rusească! zâmbi doctorul înroșindu-se, scoase portțigaretul și începu să fumeze ultima țigară.

– Dar lucrul cel mai important, boierule, e că ne-am lovit tot cu acel tălpig, se scărpină și-și trase nasul Perhușa. De parcă nu ar fi fost…

– Cum? nu înțelese doctorul, pufăind din țigară.

– E același tălpig care a crăpat mai înainte.

– Ce spui? Același? Uite, drace! Păi, de ce stai așa? Lasă-l pe idiotul ăsta!

– Acușica, boierule…

Perhușa aruncă o privire spre cai, se opinti în mașină, pocni din buze:

– Hai, dii, hai, dii, hai, dii!

Fornăind, caii începură să se dea înapoi. Dar mașina nu se mișcă din loc. Perhușa își dădu seama despre ce este vorba, aruncă o privire sub mașină, plescăi supărat:

– Suntem suspendați, boierule. Din cauza zăpezii, oiștea nu poate să tragă.

– Păi, hai… Emanând încă aburi de alcool, uitând de genunchi, strângând țigara în gură, doctorul se opinti în mașină. Hai, dii!

Și Perhușa se opinti. Mașina se puse repede în mișcare, dar capul uriașului nu dădea drumul tălpigului.

– S-a înțepenit, izbucni Perhușa.

– În nas! exclamă doctorul și începu din nou să râdă în hohote.

– Va trebui să-l tăiem. Perhușa se întinse sub banchetă după topor.

– Tălpigul? doctorul își ridică sprâncenele nemulțumit.

– Nasul.

– Taie-l, frate, taie-l. Doctorul trase din țigară pentru ultima oară, azvârli chiștocul.

Luna strălucea puternic. Brazii arătau ca într-o ilustrată *vie* de Crăciun.

Doctorul își deschise paltonul, i se făcuse cald. Perhușa, cu toporul în mână, se apropie de capul cadavrului. Măsură și începu să taie nara în care intrase tălpigul mașinii. Doctorul, răsuflând fierbinte, se sprijinise cu coatele de mașină și se uita cum muncea Perhușa.

De sub topor săreau bucăți de țesut înghețat. După aceea, toporul lovi sec în os.

– Numai să nu tai și tălpigul, îl sfătui poruncitor doctorul.

– Știu, știu eu asta…, bolborosi Perhușa.

Pe când cioplea nasul uriaș, înghețat, își aduse aminte cum văzuse pentru prima dată în viață unul mare. Kozma avea pe atunci vreo zece ani. Și nu trăia la Dolbeșino, ci în casa tatălui, în satul bogat Pokrovskoe. În vara aceea se stabilise ca târgul de toamnă să se mute de la Dolgoe la Pokrovskoe. Negustorii din partea locului hotărâră să taie Crângul Putred și în locul lui să ridice depozite pentru târg. Bătrânul crâng de stejari rămăsese la Pokrovskoe încă din vechime, când în sat se afla casa unui moșier ce fusese arsă în timpul Tulburelii Roșii. Stejarii din acest crâng erau uriași, scorburoși, unii dintre ei se prăbușiseră și putreziseră. În scorburile uriașe ale acestor stejari, copiii se jucau de-a războiul sau de-a vârcolacii. Și, uite, se hotărâseră să taie crângul. Pentru asta, negustorii din Pokrovskoe au angajat trei dintre ăștia mari: Avdot, Bor'ka și Viahir'. Într-o seară caldă de vară au venit la Pokrovskoe cu boccelele, cu ferăstrăul și cu un topor pe umeri. Toți aveau, ca și ăsta care înghețase pe drum, cinci-șase metri înălțime. Copiii îi întâmpinară fluierând și

huiduind. Dar cei mari se uitară la copii ca la niște vrăbiuțe, nici nu-i băgară în seamă. Se instalară în magazia veche a negustorului Bakșeev, iar dimineața se apucară de tăiatul copacilor. Micul Kozma se uita la munca lor cu bucurie și cu groază: ăștia mari munceau astfel încât totul în jur trosnea și pocnea. Nu numai că puseseră la pământ toți stejarii, îi tăiaseră în bucățele și îi spărseseră, dar mai și scoseseră buturugile uriașe și le făcuseră și pe ele bucățele. Seara, după ce beau vreo trei vedre de lapte și înfulecau mâncare de cartofi cu slănină, se așezau pe buturugile de stejar și cântau cu vocile lor grosolane, tunătoare. Kozma își amintea un cântec pe care îl cânta agale cu o voce surdă, înspăimântătoare Avdot cel urecheat și roșu la față:

Maica mea,
Cum de m-ai purtat în pântece,
Cum de tu, frumoaso,
Ai glăsuit așa de tare.

După aceea, Avdot și Viahir' s-au luat la ceartă din cauza banilor. Viahir' l-a bătut pe Avdot și acesta, supărat, a plecat din Pokrovskoe înainte să se termine treaba. Și, cum povesteau muierile, tot scuipa sânge pe drumul de la Pokrovskoe la Boroviki. Negustorii din Pokrovskoe, auzind de plecarea lui Avdot, îi plătiră pe cei doi cu o treime mai puțin. Și aceștia, ca să se răzbune, și-au făcut în ultima noapte nevoile în fântâna negustorului Bakșeev. După aceea au tot curățat fântâna aia trei zile la rând, au tot scos din ea căldări întregi de rahat de la ăia mari…

Perhușa ciopli cu mare greutate osul nasului. Tălpigul care intrase în nară începuse să se vadă. Împreună cu doctorul trăgea de mașină, dar tălpigul tot nu ieșea din nară.

– Tălpigul a străpuns sinusul frontal și a înțepenit acolo, se uită doctorul. Taie uite aici, pe sus!

Perhușa își dădu jos mănușile, scuipă în palme, începu să taie arcada. Osul se dovedi a fi tare și gros. Perhușa își trase sufletul de vreo două ori până reuși să intre mai adânc în os. Bucăți albe de os zburau de sub topor, strălucind în lumina lunii.

„Dacă tai lemne, sar așchii…" își aduse aminte doctorul de zicătoarea favorită a străbunicului.

Străbunicul doctorului Garin, contabil, își amintea adesea îndepărtata epocă stalinistă, când proverbul acesta era popular atât în rândul celor de la putere, cât și în rândul poporului.

Osul se termină, în locul bucăților albe săreau acum unele verzui.

„Aha, avea sinuzită…" miji ochii profesionist doctorul. „Probabil era un vagabond. A mers așa, s-a îmbătat. A căzut, a adormit. A înghețat…"

– Rusia…, bolborosi el și-și aduse aminte cum îl tratase odată pe unul din ăștia mari, care făcuse hernie.

Ăsta mare fusese angajat la Repișna la muncile câmpului. Săpase o groapă cu lopata lui mare, apoi mutase o magazie și-i pocnise hernia. Când Garin și alți trei voluntari îi puseră la loc organul, ăsta mare urla, mușca lanțurile cu care era legat de podea și urla:

– Nu trebuie! Nu trebuie!

Atunci rezolvară cu succes hernia…

– Am terminat de tăiat, mama ta… Perhușa, epuizat, își îndreptă spatele, își dădu jos căciula, se șterse pe față.

– Aha…, văzu doctorul în semiîntuneric, din cauza unui nor care acoperise fața lunii, fâșia strălucitoare a tălpigului în adâncitura capului. Fața mutilată de tăietură a uriașului arăta malefic.

– Tragem înapoi? După ce aruncă toporul, Perhușa se opinti în botul mașinii.

– Tragem! Doctorul se opinti și el pe partea cealaltă.

Perhușa pocni din buze, spuse „dii", spuse „prrr", caii se apucară să dea înapoi și mașina ieși din cap.

– Slavă Domnului! răsuflă ușurat doctorul.

Perhușa însă, căzut în genunchi, pipăia tălpigul:

– Of, tu, mama ta…

– Ce-i? se aplecă doctorul și, la lumina lunii ce ieșise de după nor, privi tălpigul rupt transversal, al cărui vârf rămăsese pentru totdeauna în sinusul mortului… Ah, drace…

– S-a rupt. Respirând greu, Perhușa își trase nasul cu zgomot.

Doctorul simți instantaneu că îngheață.

– Și ce putem să facem acum? întrebă el cu o iritare crescută.

Perhușa tăcu puțin, respirând și trăgându-și nasul. După aceea ridică toporul.

– Trebuie să tai un tălpig și să-l leg la ăsta.

– Și altfel nu ajungem?

– Altfel nu ajungem.

– Nu ajungem cu cel de-al doilea tălpig?

– Nu ajungem, boierule.

– De ce?

– Păi, ăsta rupt o se oprească în zăpadă și gata.

Doctorul înțelese.

– S-a rupt pentru că era lovit, oftă Perhușa. Că dacă ar fi fost întreg, nu s-ar fi rupt. A fost spintecat, de-aia s-a și rupt. Cum să nu se rupă?

Doctorul scuipă cu răutate, băgă mâna după țigări, dar își aduse aminte că se terminaseră. Și mai scuipă o dată.

– Bine, o să mă duc eu să caut un copăcel strâmb, spuse Perhușa și o luă prin zăpadă înspre pădurice de brazi.

– Să nu stai mult! porunci iritat doctorul.

– Păi, cum oi reuși…

Și dispăru în brădet.

– Idiotul, bolborosi doctorul în urma lui.

După ce stătu puțin lângă capul nefast, se urcă în mașină, pe banchetă, se înfășură cu blana, își trase căciula pe ochi, își băgă mâinile în buzunar și amuți. Aburii de alcool rămăseseră în corp, dar începeau să se ducă și pe doctor îl cam luă cu frig.

„Ce prostie mai e și asta?“ își spuse.

Și imediat începu să moțăie.

Începu să viseze o masă mare într-o sală uriașă, puternic luminată, ce amintea de sala banchetelor de la Casa Oamenilor de Știință din Moscova, cu o mulțime de persoane cunoscute și necunoscute care aveau legătură cu el, cu profesia lui și cu viața lui personală, oamenii îl felicitau, se bucurau pentru el, întindeau paharele, vorbeau ceva înălțător și solemn, iar el, fără să priceapă nici motivul acestui banchet, nici sensul felicitărilor și al entuziasmului, era forțat să încuviințeze din cap și să răspundă la felicitări, încercând să fie reținut, solemn și bucuros, deși își dădea seama de caracterul îndoielnic al celor întâmplate. Deodată, unul dintre musafiri se urcă cu greutate pe masă și toți îngheață privindu-l. Platon Ilici îl recunoaște în acest individ pe profesorul Amlinski, care le ținuse la universitate un curs despre chirurgia purulentă. Amlinski, în frac, cu fața lui atentă, obosită, fără barbă, după ce se urcă pe masă, se îndreaptă, își încrucișează teatral mâinile pe piept și, fără să spună niciun cuvânt, începe deodată să danseze pe masă un dans ciudat, pocnind tare cu tocurile în masă; în dansul acesta era ceva solemn și funest, plin de semnificații, încât toți cei adunați își dădură seama, și înțelese și Platon Ilici. El înțelese că dansul se numește *rogud* și că este un dans *medical* de pomenire închinat personal lui, doctorului Platon Ilici Garin, iar toți acești oameni care se adunaseră la masă veniseră pentru pomenirea lui Garin. Groaza îl cuprinde pe Platon Ilici. Privește înghețat cum Amlinski dansează concentrat, bătând tactul funest pe masă,

astfel încât vesela sare și zdrăngănește, dansează făcând niște mișcări circulare ciudate cu spatele și cu capul, aproape așezându-se pe vine, după care se îndreaptă, dând din cap și făcând cu ochiul tuturor celor adunați. Lângă Platon Ilici se află morărița. E îmbrăcată frumos, în jurul feței ei pline, îngrijite strălucește o pulbere de diamante. Este soția lui Amlinski, și asta de mult. Emanând miros de parfum și aromele trupului său neted și îngrijit, își apropie fața luminoasă de Garin și îi șoptește la ureche cu un zâmbet pofticios:

– Ce aluzie savuroasă și pompoasă!

Doctorul se trezi.

Imediat cum începu să se miște, un frison puternic îi zgudui trupul. Își ridică tremurând căciula de pe ochi. În jurul lui era întuneric și frig. În întuneric, Perhușa cioplea ceva cu toporul. Luna dispăruse în spatele norilor.

Doctorul începu să se miște din ce în ce mai repede, dar frisonul îl cuprinse așa de tare, că începu să geamă, iar dinții să-i clănțăne singuri. Dintr-odată i se făcu frică. Niciodată în viață nu încercase un frig așa de înspăimântător, de pătrunzător. Își dădu seama că niciodată nu va scăpa din această noapte blestemată, nesfârșită de iarnă.

– Dddoaaamneee… miluuuieeește…, începu el să se roage, clănțănind din dinți de parcă cineva ar fi pus în ei un motoraș făcut de Klatzer.

Perhușa cioplea în întuneric.

– Ei, uite…, se auzea bolborositul lui Perhușa și cioplitul se potoli.

Cât timp doctorul moțăise, Perhușa găsise în brădet un copăcel cu un trunchi strâmb, îl tăiase, îl curățase de noduri, îl târâse până la mașină și cioplise din el ceva în genul unui tălpig. Nu era deloc arătos, dar era foarte bun pentru a ajunge cu el până la Dolgoe. Trebuia să-l fixeze de tălpigul rupt. Și chiar avea cu ce: când reparase tălpigul în curtea morarului, Perhușa luase de acolo trei cuie.

„Ar fi fost bine să fi fost măcar patru", își spuse el.

Dar imediat se liniști cu voce tare:

– Ajung și trei.

Când observă că doctorul începe să se miște și tot bolborosește ceva, Perhușa se apropie de el:

– Boierule, am nevoie de ajutor.

– Dddoaaamnee… Dumnezeeeule, tremura doctorul.

– Vă e frig? înțelese Perhușa.

După ce muncise, lui nu-i mai era.

– Făăă un foooc, clănțănea doctorul.

– Un foc? se scărpină sub căciulă Perhușa și privi spre luna ce se ascunsese. „Chiar așa… nu vezi nici pe dracu'… nici nu nimeresc cuiele…"

– Făăă… făăă un foooc…, tremura doctorul de parcă era cuprins de friguri.

– Acușica o să facem.

Apucând toporul, Perhușa porni în brădet să caute un brad uscat. Fu nevoit să caute multă vreme: luna, ca un făcut, nu mai apărea, trebuia să caute aproape pe pipăite. Bradul uscat se dovedise a fi mai mare decât ceilalți, trunchiul lui tare și înalt nu lăsa toporul să intre. Multă vreme tăie Perhușa la el. După ce-l puse jos, târî bradul spre mașină, dar se bloca între alți doi brazi, se chinui cu el tăind pe întuneric crengile care-l încurcau, era cât pe ce să se lovească la picior.

Gâfâind, târî bradul până la mașină.

Doctorul stătea, ca mai înainte, la locul lui, zgribulit, cu mâinile în buzunare.

„Iote, a înghețat de tot doftorul…" își spuse Perhușa și, trăgându-și sufletul, se apucă să taie cetina de pe brad.

După ce tăie suficient, adună o grămadă de crenguțe foarte subțiri, le rupse în două, scoase bricheta, făcu o dâră lungă de gaz. Focul se întinse repede pe crengile uscate. Perhușa făcu o groapă în zăpadă cu cizma, băgă acolo ramurile aprinse, apoi le puse și pe celelalte.

– Doftore, haideți să vă încălziți! strigă Perhușa doctorului.

Doctorul își dezlipi pleoapele, care i se închideau: în pince-nez începură să strălucească limbile de foc. Se ridică chinuitor. Trebuia să-și miște trupul înțepenit, cuprins de frisoane, spre foc. Trupul tremura, piciorul amorțit nu-l asculta. Doctorul se mișca de parcă era un zombi. Apropiindu-se de foc, ca un pompier beat, se băgă imediat în flăcări.

– Ei, unde vă duceți așa, o să luați foc! îl trase Perhușa.

După ce se așeză pe zăpadă, doctorul se târî spre foc, își băgă în el mâinile înmănușate.

– Ei, n-aveți decât să ardeți dacă vreți, bolborosi Perhușa rupând cetinile.

În curând, doctorul începu să strige, își scoase mâinile din foc: mănușile îi fumegau.

– Mai bine v-ați descheia, boierule, ca să intre căldura și în interior, îl sfătui Perhușa.

Cu ochii mijiți din cauza fumului, cu mâini tremurătoare, doctorul își deschise paltonul.

– Foarte bine, zâmbi obosit Perhușa.

Fața i se trăsese, dar zâmbetul păsăresc nu-l părăsise.

Se încălziră până când arse tot bradul. Doctorul își veni în fire, nu mai tremura. Dar îi era, ca mai înainte, groază.

„Oare de ce mă tem?“ își spunea el privind puzderia portocalie a jarului rămas de la cetină. „E întuneric. E frig. Și ce-i cu asta? Dolgoe e la doi pași… El doar nu se teme. Nici eu nu trebuie s-o fac…“

– Boierule, ajutați-mă cu mașina, îl rugă Perhușa luând toporul din zăpada ce se topise din cauza focului.

– Cum? nu înțelese doctorul.

– Am cioplit un vârf de tălpig. Dumneavoastră țineți, iar eu o să-l fixez. Am trei cuișoare.

Doctorul se ridică în tăcere, se încheie la palton. Perhușa aprinse ultima cetină de brad, o înfipse în zăpadă lângă capul uriașului. Focul începu să licărească în ochii lui acoperiți de promoroacă și doctorul văzu că mortul avea ochii verzi.

– Hai, repede, până nu se stinge! porunci Perhușa căzând în genunchi și băgând vârful sub tălpigul rupt.

Doctorul se prăvăli și el în genunchi, se prinse de lemne, ținându-le lipite. Perhușa scoase din buzunar cele trei cuie prețioase, pe două le ținea cu dinții, pe al treilea îl fixă și, lovindu-l cu dosul toporului, îl înfipse din trei lovituri. Fixă și al doilea cui și îl prinse la fel de abil, lovi și a patra oară, dar toporul îi scăpă și-i izbi dureros mâna stângă.

– Mama ta! suflă el și scăpă al treilea cui dintre dinți.

Ramura se stinse, împrăștiindu-și cenușa chihlimbarie.

– Of, și tu… Scuturându-și palma mare, Perhușa aruncă toporul, începu să pipăie în zăpadă. Unde te-oi fi dus…

Și doctorul începu să scormonească prin zăpadă. Dar nu găsiră cuiul.

– Trebuie să facem lumină! porunci doctorul.

– Acușica… Perhușa apucă pe pipăite celelalte crengi și le dădu foc.

Dar focul de scurtă durată nu ajută: cuiul parcă se evaporase în zăpadă.

– Uite ce porcărie…, se târa prin zăpadă Perhușa.

– Cum așa… da' de ce…, bolborosea doctorul pipăind cu mâinile în zăpadă.

– Sunt prost, de-aia l-am scăpat, se justifică Perhușa.

Mai căutară așa, la lumina slabă, albăstruie a celor două brichete, dar tot nu găsiră cuiul.

– Uite ce pedeapsă… Plin de zăpadă, Perhușa se învârtea în jurul tălpigului.

Era tare supărat de pierderea cuiului. Și începu să-i pară rău că luase cu el numai trei, din prostie și de rușine sfiindu-se să ia atunci din cutia de tablă măcar patru cuie.

– Sunt prost, prost.

După ce-și trase nasul, îndoi cu toporul cele două cuie care ieșeau pe sub lemnul proaspăt cioplit, le atinse:

– Om ajunge noi cu două cuie?

– Să le legăm cu un bandaj. Aplecat, doctorul se uita fix la tălpigul reparat.

– Putem, dădu Perhușa din cap indiferent, se ridică, deschise capota.

Caii începură să prindă slab glas. Perhușa simți că înghețaseră.

– Ei, hai, hai, zi ceva… Dându-și jos mănușile, începu să-i zgâlțâie și să-i mângâie.

Un nechezat slab ieși de sub capotă odată cu aburul scos de cai. Încălzit de căldura cailor, locul de sub capotă era singurul călduros. Și doctorului începu să-i pară rău și să fie invidios că oamenii îngheață de frig, iar caii pot să se încălzească singuri. Găsi restul de bandaj și înfășurară tălpigul nefast. Abia apucă doctorul să înfășoare și să facă nodul său tradițional, că pe spinare începu să-i foșnească ceva: începuse să ningă.

– Drace! privi el spre cer.

Cerul fusese acoperit în întregime de nori. Și nu mai erau nici luna strălucitoare, nici pulberea sclipitoare de stele. Zăpada cădea greu, fără vânt, așa de deasă, că înghiți totul în jur. Ca o ironie la adresa călătorilor, ca un fel de răzbunare pentru o oră-două de înseninare și liniște, zăpada cădea acum întruna.

– Bine c-a venit, zâmbi Perhușa și acoperi caii.

– Cum o să mergem? se uită în jur doctorul.

– Păi, o să mergem cum o da Dumnezeu, răspunse Perhușa trăgând cârma la stânga, strigând la cai.

Mașina se urni, coborî de pe mort. Perhușa o îndreptă spre ceea ce trebuia să fie drumul și porni pe lângă ea. Doctorul venea în urmă.

– Urcați, boierule, că plec! îi strigă Perhușa.

Doctorul urcă în mașină:

– Oare cât mai avem de mers?

– Nu știu. Vreo trei verste…

– Trebuie să ajungem!

– Dacă dă Dumnezeu, o să ajungem!

– Trei verste… Putem să mergem și pe jos…

– Putem…

Doctorul tare ar fi vrut să iasă din acest infinit acoperit de zăpadă, din frigul acesta care nu-l lăsa în pace nicio clipă, să iasă din noaptea asta care semăna cu un vis urât, pentru a o uita pentru totdeauna împreună cu zăpada asta, cu mașina asta prostească, cu fătălăul ăsta de Perhușa și cu tălpigul rupt.

„Doamne, scoate-mă, păzește-mă și ajută-mă…“ se ruga el în sinea sa, numărând fiecare metru de drum câștigat.

Perhușa mergea pe jos, conducea, călcând zăpada cu cizmele, căzând și ridicându-se din nou. În fața și în jurul lor se afla un perete de zăpadă ce cădea silențios. Și din cauza acestei liniști, a lipsei totale de vânt, doctorului i se făcu groaza și mai mare.

Însă lui Perhușa nu-i era groază deloc. Pur și simplu obosise de toate prin câte trecuseră, obosise așa de tare, că mergea parcă cu ultimele puteri, încercând să nu cadă în zăpadă și să nu adoarmă. Focul rugului îl turtise, înghețase tun și voia numai un singur lucru – să doarmă.

„Trei verste… O să ajungem, dacă nu ne abatem…“ își spunea căscând ochii, care i se lipeau

din cauza zăpezii și a oboselii.

După o jumătate de verstă, când brădetul se termină și începu câmpia întinsă, se abătură din drum. Perhușa tot umblă prin preajmă, găsi drumul. Porniră, dar în curând se abătură din nou. Și din nou Perhușa găsi drumul. Doctorul deja nu se mai dădea jos, ci stătea în mașină, acoperit tot de zăpadă, rugându-se cu inima pierită de groază. Merseră bine o jumătate de verstă, dar deodată se auzi un trosnet, mașina se aplecă spre dreapta ca un trădător: după ce ieșiră de pe drum, intrară într-o râpă și vârful cârpit se rupse.

– S-a rupt! strigă Perhușa chinuindu-se prin zăpadă.

– Mama ta… Doctorul, care stătuse nemișcat tot drumul, sări deodată de pe banchetă, intră în zăpadă până la genunchi și se duse spre portbagaj, începând să-și desfacă furios gențile.

– Să te ia dracu', prostule… Să te ia dracu' cu mașina ta… cu tălpigul tău puturos… Își desfăcu gențile pline de zăpadă, le luă în mâini și porni înainte.

Perhușa nu-l reținu. Nu mai avea putere să stea în picioare, se lăsase jos lângă mașină, cu spatele sprijinit de ea, cu o mână ținându-se de tălpig ca de un picior rupt.

– Aș fi ajuns mai repede pe jos! strigă supărat doctorul, fără să se întoarcă.

Mergea înainte pe drumul acoperit de zăpadă.

– Toată viața am ascultat de proști și de fătălăi! bolborosea el cu răutate, mișcându-se în zăpada densă, ce cădea din întuneric. Am ascultat de proști! Și am ascultat de fătălăi! Ce viață mai e și asta? Doamne, ce viață mai e și asta?

Nemulțumirea plină de răutate a doctorului îl învioră, se mișca prin zăpada foșnitoare, cizmele pisau terciul nesfârșit de zăpadă. Simțea drumul cu picioarele, suprafața carosabilă acoperită de zăpadă.

„Înainte, numai înainte…" își spuse doctorul fără să încetinească pasul.

Își dădea seama că trebuie pur și simplu să nu se teamă de stihia asta rece și fără viață și să meargă, să meargă, să o depășească.

Negura de zăpadă curgea pe lângă doctorul Garin. El continua să meargă. Mașina, Perhușa, căluții – totul rămase în urmă de parcă ar fi fost un trecut nenorocit, iar în față se afla drumul pe care trebuia să-l urmeze.

„Dolgoe e la doi pași… Trebuia să-l las de mult pe prostul ăsta și să plec pe jos… Aș fi ajuns de mult…"

Pe când pășea așa, se prăvăli într-o groapă și căzu, scăpând gențile. Răsucindu-se în zăpadă, își recuperă gențile, ieși din groapă, o porni înapoi, găsindu-și cu greu în întuneric urmele. Găsi drumul, o porni în dreapta, dar din nou căzu într-o groapă, mai adâncă decât prima.

„E o râpă…" îi trecu prin minte.

După cum se vedea, drumul trecea prin râpe.

– E un cot…, bolborosi doctorul înfierbântat.

Ieși de acolo, porni și căzu din nou. În jur erau numai râpe.

– Oare unde este? Își îndreptă căciula, ce-i alunecase pe ochi.

Începu să pipăie prudent cu piciorul, încercând să nu mai cadă. Sub zăpadă era ceva neregulat, care nu semăna deloc cu drumul. Drumul parcă dispăruse în râpe. Tot căutând drumul, doctorul își sleise puterile și se lăsă în zăpadă. Începu să-i fie frig la picioare.

– Blestematele…, bolborosea el.

După ce stătu puțin jos, se ridică, își luă gențile. Și decise s-o ia drept prin blestematele astea de râpe, în speranța că va da de drum. Se dovedi o treabă dificilă: mergea, căzând și ridicându-se, prăvălindu-se și iar ridicându-se. Nu găsi drumul. Parcă îl înghițiseră râpele.

Epuizat, se așeză în zăpadă și rămase așa. Zăpada, zăpada nesfârșită tot cădea și cădea din cerul întunecat, acoperindu-l pe doctor și urmele lui.

Doctorul începu să moțăie și să înghețe.

– Numai să nu adorm…, bolborosi el ridicându-se și, abia mișcându-se, porni înainte.

Râpele nu se mai terminau. Prăbușindu-se a nu știu câta oară, se întinse pe o parte și se târî înainte pe zăpadă, trăgând după sine genții, care se îngreunaseră.

Și, deodată, sub picior pipăi ceva drept, tare.

– Uite-l! exclamă el răgușit și bucuros.

Ieșind din râpă pe drum, stătu așa puțin, respirând chinuit, lăsă genții pe zăpadă, își făcu cruce:

– Slavă Ție, Doamne.

Ridică genții. Porni înainte. Dar nu făcu nici douăzeci de pași, că ceva se ridică din pâcla de zăpadă și se năpusti chiar asupra lui. Cu ochii holbați, doctorul distinse ceva ce semăna cu un trunchi de copac aplecat, plin de zăpadă. Începu să-l ocolească prin stânga și deodată văzu în spatele acestui trunchi ceva mare, lat, care ocupa tot drumul, din care se ridica și se întindea trunchiul ăsta. Doctorul se opri și privi cu atenție. Chestia asta mare și lată era cufundată în zăpadă și o lua în sus. După ce aruncă genții în zăpadă, doctorul își șterse pince-nez-ul cu fularul, își dădu capul pe spate. Nu putea să-și dea seama ce era în fața lui. Mai întâi își spuse că este o căpiță de fân ascuțită, acoperită de zăpadă. Dar, după ce o atinse cu mâna, își dădu seama că nu e fân, ci zăpadă. Căscând ochii, se trase înapoi. Și deodată, după ce distinse undeva în partea de sus a mormanului uriaș de zăpadă ceva ce semăna cu o față omenească, înțelese că în fața lui era un om de zăpadă de dimensiuni monstruoase, prevăzut cu un falus uriaș ce ieșea din zăpadă.

– Doamne, bolborosi doctorul și se închină.

Omul de zăpadă, de mărimea unei case cu etaj, se ridica în fața lui. Falusul se întindea amenințător deasupra capului doctorului Garin. Capul rotund, făcut din zăpadă, privea din întuneric prin cei doi bolovani de râu îndesați în zăpadă de un sculptor puternic, necunoscut. În locul nasului se ițea un trunchi de plop tremurător.

– Doamne, bolborosi doctorul și-și scoase căciula.

I se făcuse cald. Își aduse aminte de cadavrul uriașului. Și-și dădu seama că uriașul în nara căruia intrase de curând mașina fusese sculptorul acestui om de zăpadă monstruos. Înainte de moartea sa din cauza beției, se hotărâse să facă ceva din materialul aflat la îndemână pentru oamenii atât de indiferenți și de îndepărtați.

Doctorul ridică mâna cu căciula, o agită, încercă să scoată falusul ce se ridica alb în sus. Dar nu reuși. Lemnul se întindea deasupra doctorului, țintind amenințător în întuneric. Zăpada se învârtea și cădea pe falus și pe capul descoperit al lui Garin. Doctorul își dădu seama că uriașul înfipsese în pântecele omului de zăpadă un trunchi de copac și-l acoperise cu zăpadă. Din cauza viscolului și a zăpezii ce cădea, devenise și mai gros.

Garin se trase înapoi, privind omul de zăpadă al uriașului. Stătea acolo, mereu gata să-și înfigă falusul în lumea înconjurătoare. Doctorul întâlni privirea ochilor-bolovani. Omul de zăpadă se uita la Garin. Părul începu să se ridice pe capul doctorului. Îl cuprinse groaza.

Țipă și o luă din loc.

Fugea împiedicându-se, se ridica și, gemând de groază, fugea și fugea din nou.

În cele din urmă, lovindu-se cu pieptul de ceva, se rostogoli în zăpadă cu picioarele în sus. Lovitura fusese puternică, doctorului i se tăie răsuflarea, steluțe multicolore îi plutiră prin fața ochilor. Începu să geamă de durere. Treptat, își reveni. Începu să i se facă frig, se uită și își văzu mâna dreaptă, care strângea căciula. Se așeză, își îndesă căciula pe cap.

Îl cuprinse frigul. Tremurând și ținându-se de pieptul lovit, se ridică. În fața lui, în zăpadă, ca un stâlp de verstă, se afla un rest al unui mesteacăn bătrân. Doctorul se apucă de el, parcă s-ar fi temut să nu se prăbușească în zăpadă. Se lipi cu pieptul de mesteacăn, împietri așa, respirând greu. Era un mesteacăn bătrân, scoarța i se ițea în întuneric. Ținându-se de mesteacăn, doctorul răsufla

în el și-i inspira mirosul. Dinspre mesteacănul înghețat mirosea a baie.

– Albă… celuloză…, bolborosi el spre coaja de mesteacăn.

Și-și dădu seama că îngheață.

– Să mă mișc, să mă mișc… Se îndepărtă de mesteacăn și porni prin zăpada ce cădea.

Mergea fără să-și dea seama unde este drumul, mergea prin zăpada adâncă, se împiedica, se prăbușea, se ridica din nou, mergea, mergea și mergea. În față, din lateral, din spate era același lucru – întunericul nopții, zăpada care cădea. Doctorul mergea.

În curând începu să meargă mai încet, ieșea cu greutate din gropi, legănându-se și pierzându-și echilibrul. Zăpada nu-l lăsa, îl apuca de picioarele înghețate, care nu-l mai ascultau. Doctorul se mișca din ce în ce mai încet. Își băgă mâinile înghețate cu mănușile ude în buzunarele adânci și continuă să meargă aplecat.

Genunchii îl lăsau. Mergea abia trăgându-și picioarele.

Și atunci, când era gata să cadă și să rămână pentru totdeauna în zăpada aceea lipicioasă, fără sfârșit, îl opri ceva. Dezlipindu-și pleoapele înghețate, doctorul distinse în fața sa, în întuneric, spatele mașinii, pictat cu trandafiri, cioplit pe la colțuri. Fără să-și creadă ochilor, îl pipăi. După ce stătu puțin, ținându-se de spatele mașinii, își trase răsuflarea. Aruncă o privire spre banchetă: era goală. Nu era nimeni în mașină.

Părul i se zburli din nou sub căciulă. Își dădu seama că Perhușa plecase, abandonase mașina, îl părăsise pe doctor, îl părăsise pentru totdeauna și că acum rămăsese singur, singur pentru totdeauna în iarna asta, în câmpia asta, în zăpada asta. Iar asta însemna moarte.

– Moarte…, șuieră doctorul și vru să-și plângă de milă.

Dar nu mai avea nici lacrimi, nici puterea de a plânge. Se prăbuși în genunchi în fața mașinii.

Auzi cum undeva, în apropiere, începuse să necheze un căluț. Dar nu-i veni să creadă.

Buzele înghețate îi tremurau, scoțând din el un fel de scâncet.

Și din nou necheză un cal. Undeva, foarte aproape. Privi în jur. De jur împrejur se afla întinderea întunecată, nemiloasă, mortală. Și din nou necheză și fornăi un cal. Își aduse aminte: așa necheza calul acela poznaș, mânzul bălțat. Și necheza în mașină. Doctorul se holbă tâmp spre mașină.

Și deodată remarcă faptul că rogojina, care acoperea mereu capota, se ridicase mult. Crezând că este zăpada care formase un nămete, doctorul atinse rogojina. Ea începu să se miște. El o dădu puțin la o parte.

Din întunericul de sub capotă venea miros de căldură de la cai, acolo ei se întorceau, fornăiau, nechezau. Și vocea lui Perhușa spuse:

– Doftore!

Doctorul se uita năucit sub capotă. Întinse mâna, atinse. Sub capotă, făcut colac în mijlocul cailor, se afla Perhușa.

– Tu… cum ai făcut…, șuieră doctorul.

– Intrați aici, se întoarse Perhușa strângându-se. Aici e cald. Nu a mai rămas mult până dimineață. O să rezistăm.

Doctorul tare ar fi vrut să intre în spațiul acela cald și întunecos, care mirosea a cai. Intră grăbit și stângaci sub capotă. Perhușa începu să tragă caii spre el, făcându-i loc doctorului. Doctorul se strecură cu greutate, lipindu-și imediat bărbia de gheață de fruntea caldă a lui Perhușa, strivind caii cu mâinile și cu picioarele. Aceștia nechezau neliniștiți, Perhușa îi ajuta să iasă de sub Garin:

– Nu-ți fie frică, nu-ți fie frică…

Din cauza îndesării trupului mare al doctorului, mașina începu să se clatine. Perhușa, care stătea culcat pe partea dreaptă, se strângea cum putea, făcând loc genunchilor uzi ai doctorului între picioarele sale, îndesându-i pe caii ce nechezau neliniștiți deasupra sa și a doctorului, care

stătea și el culcat pe partea stângă. Doctorul, învârtindu-se ca un urs în bârlog, nu se gândea nici la cai, nici la Perhușa, dorind cu înfrigurare un singur lucru, să se ascundă de frigul blestemat, să se încălzească.

Se aranjară cumva. Caii stăteau sus pe ei, se înghesuiseră între picioare, iar pe unii dintre ei Perhușa reuși să-i bage la gâtul său. Eliberându-și cu greu mâna stângă, trase pe deasupra rogojina.

Sub capotă se făcu întuneric total.

– Ei, așa, bine…, bolborosi Perhușa înspre pieptul doctorului, care respira greu, mirosind a sudoare și a parfum.

Garin stătea într-o poziție incomodă, căciula îi alunecase pe ochi, dar nu voia deloc s-o îndrepte, nu mai avea putere decât să respire. Pe căciulă se agitau patru cai. Alți trei se cuibăriseră în căciula lui Perhușa.

– Iar eu mă gândeam că n-o să vă mai întoarceți, spuse Perhușa în pieptul doctorului.

Acesta respira greu, ca mai înainte. Apoi începu să se întoarcă, împinse genunchii spre Perhușa. Din spatele lui Perhușa se auzi o trosnitură: capota se crăpă.

– Ei… Perhușa simți cu spatele crăpătura.

Doctorul încetă să se mai miște.

– Nu am găsit drumul, șuieră el cu o voce slabă.

– E clar. A fost acoperit.

– A fost acoperit.

– Și nu se vede nimic.

– Nu se vede…

Tăcură puțin. Caii se liniștiră repede și tăcură și ei. Și numai poznașul acela bălțat, cu botul băgat în mâneca stăpânului, îl mușca de mână.

– Iar asta… cum îi zice…, doctorul tot făcea eforturi să întrebe ceva.

– Ce?

– Caii tăi.

– Caii sunt aici, cum să nu.

– Ei… ne încălzesc?

– Încălzesc, boierule. Și noi îi încălzim. Ne încălzim unii pe alții.

– Ne încălzim?

– Ne încălzim.

Doctorul tăcu puțin, apoi rosti cu un glas sfârșit:

– Am înghețat. Tare.

– E clar.

– Să nu mor.

– Dacă dă Dumnezeu, nu muriți. În curând se luminează de ziuă. Și, cum începe să se vadă, reparăm tălpigul și pornim. Sau ne remorchează vreunul care trece.

– Să ne remorcheze?

– Păi, cum să nu. O să ne atașeze și o să ne tragă.

– Păi, pe aici… se circulă? șuieră doctorul.

– Se circulă, cum să nu? Cei care transportă pâine circulă din zori, cum se poate fără pâine? La șapte eu înham caii deja. Și în Dolgoe ăsta al dumneavoastră oamenii vor să mănânce. O să ne remorcheze și o să ajungem la Dolgoe, cum să nu.

Când auzi de Dolgoe, pe când îl cuprindea somnul, doctorul înțelese cu greutate ce e aia „Dolgoe", dar apoi își aduse aminte că el, doctorul Garin, merge la Dolgoe, el trebuie să fie acolo cu un vaccin, îl așteaptă Sielberstein, care a făcut vaccinul 1, iar el, Garin, aduce vaccinul 2, așa de necesar și de important pentru cei care suferă de *molima boliviană*. Își aduse aminte de gențile sale, dar își reaminti imediat că se pare că le aruncase lângă acel om de zăpadă nefast, dar poate că nu le

aruncase, poate că le luase și fugise cu ele. „Le-am aruncat sau nu?“ încerca să-și aducă aminte doctorul cu dificultate. „Nu, nu le-am aruncat, nu le-am aruncat… Cum puteam să le arunc? Nu se poate să le fi aruncat…“ Își dădea seama că le luase la subsuoară și că fugise cu ele, fugise prin zăpadă, prin zăpada adâncă, densă, fugise, fugise, fugise, dar zăpada se oprise deja, iar apoi deja începuse să se topească, să se topească, și crângul e plin de soare, un crâng alb de mesteceni, un crâng lângă biserica Sf. Nicolae, acolo unde trebuie să se cunune cu Irina, ea îl așteaptă în biserică, el vine prin crâng, prin crângul cald, chiar fierbinte, de vară, iarba luminoasă e scăldată de soare, acolo bâzâie bondari, trunchiurile copacilor sunt calde, sunt încălzite de soare, el își bagă la subsuoară una dintre genți și, cu mâna liberă, atinge cu plăcere trunchiurile fierbinți ale mestecenilor, deja vede biserica, lângă ea sunt multe echipaje, și e chiar și cineva cu mașina, el vine, vine, dar deodată pământul i se mișcă sub picioare, își dă seama că sub pământ, sub pământul acesta cald, de vară, fărâmicios, au săpat galerii cei contaminați de *molimă*, este vorba de locuitorii din Dolgoe, el nu le-a făcut vaccinul și ei s-au transformat în zombi, ei s-au dus sub pământ, ei au săpat galerii, ei au ajuns la el, ei sunt aici și el aleargă spre biserică, aleargă prin crâng, aleargă din toate puterile, dar mâinile acestor zombi au unghii mari, neomenești, seamănă cu labele cârtițelor, sindromul „labei de cârtiță“, *pes talpae*, ies de sub pământ, din iarbă, îl apucă de picioare, îl trag dureros, sunt puternici, sunt ascuțiți, îi trag din picioare pantofii noi de lac, dar scapă din unghiile lor, aleargă până la biserică, toți sunt deja înăuntru, deja părintele se află lângă analog, deja Irina, în rochie de mireasă, stă cu o lumânare în mână, vine lângă ea, i se dă și lui o lumânare, el simte cu tălpile goale podeaua bisericii, podeaua e fierbinte, foarte fierbinte, acolo, jos, pământul e fierbinte, încălzit de mișcările furioase ale zombilor, dar el se simte așa de bine, așa de plăcut e să simți cu tălpile podeaua aceasta fierbinte de marmură, că nu vrea deloc să-l urmeze pe popă, să meargă cu Irina în jurul analogului, nu, el se simte bine și așa, e așa de bine, că lacrimile îi curg din ochi și stă așa, înțepenit, și toți îl înțeleg, toți împărtășesc cu el bucuria, toți se simt așa de bine, dar el se simte cumva și mai bine, cumva solemn de bine, pentru că îi iubește pe toți, pe toți cei care se află în biserica asta, o iubește pe Irina, îl iubește pe părinte, își iubește toate rudele și toți prietenii, îi iubește și pe zombii care se mișcă și mârâie sub podeaua bisericii, îi iubește pe toți, pe toți, și acum toți încep să se miște în jurul său, pentru că el nu-și poate lua picioarele de pe căldura *cutremurătoare*, toți invitații, și părintele, și protodiaconul, care urlă cu o voce de bas, și cântăreții, și Irina, toți merg în jur, merg în jurul lui, merg și cântă, iar zombii se mișcă pe sub pământ în jurul bisericii și cântă și ei, cântă în pământ, cântă ca un zumzăit pământos, ca niște albine mari de pământ, bubuie în pământ, bubuie, bubuie „Mulți ani!“, bubuie așa de dulce și așa de puternic, că din cauza bubuitului simți un gâdilat, și toți se învârt, se învârt în jurul lui Garin, cum se învârte Pământul în jurul axei sale, iar la picioare, din cauza acestui mers în cer și al bubuitului, simte din ce în ce mai multă căldură și bucurie…

Perhușa, simțind că doctorul adormise, se întoarse ușor, aranjă caii deasupra sa în locurile libere.

„Toți sunt întregi… și eu și doftorul am încăput…“ își spunea. „Foarte bine…“

Totul era bine sub capotă, toți aveau loc – și doctorul, și Perhușa, și caii. Un singur lucru îl neliniștea: crăpătura. Placajul se rupsese la îmbinare și ruptura se afla, ca un făcut, chiar în spatele lui Perhușa, iar cojocul lui, chiar lângă umărul stâng, avea o gaură veche – iarna dinainte se agățase la brutăria de la Hliupino într-o clanță, când scotea lada cu pâine. O cususe apoi cu niște ață grosolană, trecuse iarna aia, dar acum cusătura, în urma acestei alergături, se desfăcuse, probabil ața se rosese și acum îi bătea curentul prin crăpătură chiar în omoplatul stâng, și s-ar fi întors el și pe partea cealaltă, dar n-avea cum: doctorul dormea.

„Ca un făcut…“ își spuse Perhușa întorcându-se ușor, ferind caii, îndepărtându-și umărul stâng de crăpătură, încercând să stea cu spatele în dreptul ei.

Unul dintre cai se băgă cu botul în barba lui.

– Care mă gâdilă aici? zâmbi Perhușa.

Calul necheză scurt.

– Sivka, ce vrei? îl recunoscu Perhușa după glas pe unul dintre cei patru jugani suri.

Juganul, când își auzi porecla simplă, începu să necheze. Iar apoi se ușură pe pieptul lui Perhușa.

– Nu te prosti. Perhușa împinse ușor cu bărbia botul calului.

Surul se dădu înapoi și-și băgă botul în gâtul lui Perhușa, unde deja suflau, cu boturile în jos, alți doi cai. Când auzi vocea surului, bălțatul cel vioi, care moțăia în mâneca stăpânului, fu cuprins de gelozie și începu și el să necheze provocator.

– Dar tu ce vrei? Perhușa îi dădu un bobârnac pe crupa ce ieșea din mânecă.

Bălțatul tăcu și-l mușcă în joacă, recunoscător, pe stăpân de mână.

„Uite ce figură…“ se gândi Perhușa la el și, zâmbind în întuneric, își aduse aminte cum îl adusese vara acasă pe bălțatul ăsta, ținându-l în sân.

Până atunci, în herghelia lui Perhușa avusese numai un bălțat cu negru. Pe căluțul bălțat cu maroniu, tânăr, de șase luni, îl luase la schimb la Hliupino pe o canistră de benzină de la un croitor aflat în trecere. Cumpărase atunci canistra de la un consătean, deja o urcase în căruța răposatului inginer de cadastru Romîci, când apăru croitorul beat și începu să se laude că i s-a plătit pentru două rochii muierești și două sacouri de pluș cu un mic mânz. Bălțatul avea o culoare neobișnuită, roșu cu puțin alb, coama, de foc, era vioi, deși nu avea pieptul prea lat. Și necheza întruna. Lui Perhușa îi plăcu imediat. Poate pentru că nu demult îi muriseră doi mânji din cauza unei boli necunoscute și în rândul al treilea două hamuri erau goale. Dar poate și pentru că bălțatul era roșcat ca Perhușa. Croitorul tot făcea gura mare, trâmbița că o să crească mânzul și o să-l închirieze surugiilor. Dar când Perhușa îi propuse o canistră de nouăzeci și doi, acceptă imediat. Cât merseră spre casă, bălțatul nechezase neliniștit în sânul lui Perhușa. Și nici în herghelie nu se liniștise. Se remarca prin caracterul său vioi și neastâmpărat, dar nu făcea pe liderul. Lider rămăsese mereu un jugan roib liniștit, lat în piept.

Perhușa se foi, încercând să-și ferească de spărtură umărul unde haina era ruptă. Jos, dinspre podeaua de scânduri, înghețată, venea iarăși frig. Căldură venea numai dinspre cai. Chiar și în întuneric, Perhușa simțea unde este acum fiecare cal. Știa că cei opt roșii, care mereu, în toate situațiile, stăteau la un loc în mica lor herghelie, au reușit și acum să se înghesuie în spațiul dintre picioarele doctorului și ale lui Perhușa. Doctorul dormea, respirând șuierător în fruntea lui Perhușa. Doctorul era mare, ocupa aproape tot spațiul cu picioarele și mâinile sale.

„Ce om mare…“ își spuse Perhușa și deodată își aduse aminte de cadavrul uriașului și de fruntea tare pe care trebuise să o cioplească.

„Am cioplit, am cioplit… tare greu am mai cioplit la ea…“ își spuse el, căscând înfrigurat.

Era luat din când în când de frisoane. De mult nu mai obosise așa. Oboseala asta din cauza drumului nesfârșit era atât de mare, că deja nu mai era atent la frig. Nu avea chef să se miște, deși în omoplat îl trăgea curentul. Din cauza frisoanelor și a oboselii se simțea tare bine, ca în copilărie.

„Slavă Domnului că gerul încă nu e așa de năprasnic…“ își spuse el, moțăind.

Somnul îl trase în împărăția sa. Pe când adormea, Perhușa își aduse aminte de toporul ălora mari care munciseră atunci la ei la Pokrovskoe. Toporul acela uriaș, greu, care nu semăna cu ciocanele obișnuite cu care tăiau țăranii lemne: avea o gaură laterală, în care era înfipt un cep care trecea prin tot toporul. Atunci țăranii se minunaseră: că doar în topoarele obișnuite clinii de împingere erau puși în capul toporului, iar aici erau puși lateral.

Cepul acela, cepul din toporul uriașilor, era mare. Foarte mare. Greu. Solid. Era de mai multe

puduri, sute, mii de puduri, și se întindea, se întindea, se întindea de la casa negustorului Bakșeev până la casa tatălui lui Perhușa, o casă frumoasă cu giruetă, super antenă și decorațiuni roz la ferestre, casă pe care Perhușa o incendiase când era copil, o incendiase când el și Funtik găsiseră niște petarde chinezești, iar părinții și nenea Mișa și sora Polina erau pe ogor, iar Funtik pusese caseta petardelor într-o cutie goală de bere „Trei viteji" și ele se aprinseseră, și petardele o luară în sus, dar cutia, nu se știe de ce, căzu, caseta sări din ea, începu să împroaște în toate părțile, petardele porniră spre șură, spre acoperișul de paie, în casă, drept în sus, în cămăruță, pe ferestruica deschisă, iar acolo tata întinsese pe hârtie fagurii, luă foc acoperișul șurii, se aprinse și cămăruța de sus, Funtik se speriase și o luase la fugă, Kozma se speriase și el, dar nu fugise și nu începuse să strige, pur și simplu stătea și se uita cum arde șura, stătea și se uita, iar acoperișul ardea, și tot stătea și se uita la foc, iar acoperișul ardea, focul se întinsese spre fânar, și fânarul începe să se aprindă, iar el tot stă și se uită, iar fânarul e cuprins de flăcări și arde și deja aleargă vecinii, iar cămăruța de sub acoperiș arde complet, flăcările ies pe ferestruică, și deja nu mai au cum să salveze casa, vecinii scot lucrurile afară, dar el, Kozma, trebuie să salveze ceva important din casa asta care ardea atunci, și acum nu arde, ceva pentru care nu a putut să-l ierte tata, care îl iertase pentru casa arsă, pentru șură și pentru fânar, dar pentru că lucrul ăsta arsese nu a mai putut să-l ierte niciodată, de aceea Kozma a și plecat din casa părintească așa de devreme, iar acum el poate să salveze lucrul ăsta, va reuși să-l scoată din casă, trebuie numai să se pună în mișcare, să se miște din loc, își apucă piciorul și-l deplasează cu mâinile, îl mișcă, pune mâna pe celălalt, pășește, dar picioarele nu vor să meargă, iar el le apucă, își înfige mâinile în ele, își schimbă poziția cărnii de pe picioare, merge cu mâinile în locul picioarelor, cu mâinile, cu mâinile merge în locul picioarelor, îndoite spre picioare, se forțează să meargă, intră în casă, în casă e deja foarte cald, sus totul arde, arde tare, vecinii au scos toate lucrurile, au salvat icoanele și ambele cufere, dar numai el știe unde se ascunde lucrul cel mai important, lucrul cel mai important pentru tata. Apucă de inelul beciului, trage, capacul de lemn se ridică, el intră în beci, acolo sunt butoaie cu varză murată și cu castraveți acri, acolo este o pulpă de porc învelită în tifon, iar alături de pulpă, tot în tifon, mascat de pulpă, se află o crisalidă a unui fluture mare, este de dimensiunea pulpei de porc, iar deschiderea aripilor fluturelui care va ieși din crisalida asta este de peste doi metri, tata și unchiul l-au furat din incubatorul Țarului de lângă Podolsk, unchiul lucra acolo sezonier la sere, ei au scos crisalida, au ascuns-o în roaba cu turbă, au dus-o la Pokrovskoe, tata o ascunsese în pivniță, o ascunsese sub piciorul de porc, o înfășurase cu tifon, o unsese cu slănină, era o crisalidă a unui fluture mare cap-de-mort albastru, este foarte prețios, foarte frumos, costă de trei ori mai mult decât casa tatălui, tata deja se înțelesese să le-o vândă unor români, lucrul cel mai important era s-o țină la răcoare, ca fluturele să nu iasă înainte de vreme, atunci afacerea ar fi picat, Kozma trebuie s-o scoată din casă și s-o ascundă repede în vechiul beci din livadă, unde e la fel de rece, iar tata o să se întoarcă, iar crisalida va fi întreagă, o s-o pipăie în pivnița aceea, o s-o îmbrățișeze cu mâinile, ea e ca un bebeluș, el iese cu ea din pivniță, iar în jur totul arde, așa de repede s-a aprins totul, totul e incandescent, e așa de cald, așa de multă lumină, el se duce spre ușă, ține în brațe crisalida, dar deodată ea pocnește, el merge, dar ea pocnește, și un fluture albastru, incredibil de frumos, începe să se smulgă din crisalidă, să se smulgă din coajă, să se smulgă din mâinile lui, e așa de plăcut, e neted, mătăsos, e îngrozitor de frumos, e așa de frumos, că el uită de tată, e frumos, e ca un înger, are un craniu albastru strălucitor, frumos pe spate, dar ăsta nu e un craniu, este o față de înger, o față minunată de înger care strălucește în toate nuanțele de la albastru-închis la bleu, el cântă cu o voce subțirică, în triluri și se smulge, se smulge din mâini, dă din aripile lui mari, se smucește așa de tare, așa de fermecător, că inima lui Kozma începe să freamăte ca aripile lui, nu poate să-i dea drumul, nu trebuie să-i dea drumul, pentru nimic în lume n-o să-i dea drumul, îl apucă de picioarele lui groase, mătăsoase, el cântă, dă din aripi și zboară pe fereastra arzândă, îl scoate pe Kozma pe fereastra aprinsă, mâinile lui Kozma se lipesc de picioarele fluturelui, oasele lui

se lipesc de oasele fluturelui, este cântecul unei vieți noi, cântecul unei fericiri definitive, cântecul unei mari bucurii, ei cântă, iar fluturele îl duce spre fereastra infinită care arde, în fereastra iute de foc, în fereastra îngustă de foc, în fereastra de foc, în fereastra de foc, în fereastra de foc.

Soarele strălucea pe orizontul cenușiu. Luminase câmpul acoperit de zăpadă și cerul curat, de un bleu palid, cu stelele și luna din ce în ce mai stinse. O rază de soare care se întinsese deasupra câmpului atinse mașina acoperită de zăpadă, nimeri în crăpătura capotei și în ochiul unuia dintre cei patru cai ce dormeau în căciula doctorului. Mânzul roșcovan deschise ochiul.

Lângă capotă se auzea foșnetul zăpezii. Ceva de-afară scârțâia pe placaj. Și botul de un roșu strălucitor al unei vulpi se strecură sub rogojină. Roșcovanul începu să necheze de groază. Ceilalți cai începură să se miște, se treziră. Văzură vulpea, începură să necheze, să se agite. Vulpea apucă animalul cel mai apropiat și dispăru. Caii nechezau, ridicându-se.

Nechezatul începu să răsune dureros în urechea stângă a doctorului. I se părea că niște neurochirurgi îi sfredeleau urechea. Deschise ochii cu greutate. Și văzu întunericul. Întunericul necheza. Doctorul vru să-și miște mâna dreaptă. Dar nu putu. Mișcă degetele de la mâna stângă. Mâna stângă era în palton. Își scoase mâna stângă amorțită, neascultătoare, își puse pe față degetele strânse în mănușă. Pe față se afla căciula. Degetele neascultătoare ale doctorului traseră cu greutate căciula de pe față. Și imediat raza de soare îl lovi în ochiul stâng. Caii nechezau, bătând din copitele lor mici în capul doctorului.

Doctorul holbă ochii nevăzători, fără să înțeleagă unde se află și cine este.

Încercă să se miște. Nu reuși. Trupul nu-l asculta, de parcă nici nu exista. Își dezlipi buzele și trase în plămâni aerul înghețat. Îl expiră. Aburul respirației făcea rotocoale în raza de soare. Căluții băteau din picioare deasupra doctorului. Cu mare efort începu să-și ridice capul. Bărbia se sprijini de ceva neted și rece. Caii săriră din căciulă. Doctorul se mișcă. Durerea îi străpungea spatele și umerii: tot trupul îi amorțise și-i înțepenise.

Gura doctorului se deschise, dar, în loc de geamăt, din ea ieși numai un sunet slab, răgușit. Doctorul încercă măcar să se ridice puțin. Dar ceva îi împiedica și trupul, și picioarele, pe care nu le simțea deloc.

Soarele îl lovea dureros în ochi. Doctorul își aduse aminte de pince-nez, începu să pipăie după el pe piept. Dar degetele nu-l ascultau și ceva rece, tare, îl împiedica să-și caute pince-nez-ul. În cele din urmă dădu de el, îl trase spre față.

Dar, deodată, de afară se auziră glasuri puternice. Rogojina fu trasă cu putere de pe capotă. Două siluete omenești atârnau deasupra capului doctorului, acoperind soarele.

– *Ni hai hoc'je ma?*[20] rosti o siluetă.

– *Vo kao!*[21] râse cealaltă.

Doctorul, mijind ochii, ridică pince-nez-ul spre ochi. Deasupra lui se aplecau doi chinezi. Caii nechezau și fornăiau. Doctorul începu să se răsucească, ținând pince-nez-ul la ochi, dar șnurul acestuia se înțepenise în ceva. Era nasul lui Perhușa. Fața lui era foarte aproape și, cum i se părea doctorului, umpluse tot spațiul de sub capotă. Fața lui uriașă era lipsită de viață, albă ca de ceară, numai nasul cam ascuțit era vânăt. Soarele strălucea deasupra sprâncenelor acoperite de zăpadă ale lui Perhușa și pe bărbuța înghețată. Buzele palide îi înghețaseră într-un fel de zâmbet. Pe fața lui moartă se contura și mai tare expresia lui păsărească, ironică și plină de încredere în sine, care nu se mira și nu se temea de nimic.

De sus se întinse o mână vie, atinse fața lui Perhușa:

– *Guale!*[22]

Cealaltă mână atinse obrajii doctorului cu niște degete calde, grosolane.

– Ești viu? întrebă în rusă.

Și doctorul își aminti deodată.

– Tu cine ești? îl întrebară.

Deschise gura pentru a răspunde, dar, în locul cuvintelor, împreună cu aburul, din gură ieși un sunet răgușit.

– *Vo și ișen*, începu doctorul în chineza sa mizerabilă. *Banc'ju… banc'ju… țin ban vou*[23].

– Doctor?

– *Vo ișen, vo și ișen*…, hârâi Platon Ilici, cu mâna-i cu pince-nez-ul tremurând.

Chinezul mai bătrân începu să vorbească în chineză la mobil:

– Șon, adu încoa' un sac, aici sunt mulți cai mici, și ia-l pe Ma, e unul viu aici, dar e greu.

– De unde veniți? îl întrebă pe doctor în rusă.

– *Vo și ișen… vo și ișen*…, repeta doctorul.

– Nu înțelege nimic, spuse celălalt chinez. Probabil i-a înghețat mintea de tot.

În curând apărură încă doi chinezi. Unul avea în mână un sac din postav viu. Chinezii începură să scoată caii ce nechezau nerăbdători și să-i bage în sac.

– Nu sunt și iepe? se interesă cel în vârstă.

– Nu, îi răspunse alt chinez și, zâmbind, arătă cu degetul spre crupa bălțatului care ieșea din mâneca cojocului lui Perhușa. Uite unde s-a băgat!

Îl apucă pe bălțat de picioarele din spate și-l scoase din mânecă. Bălțatul începu să necheze disperat.

– Ce gură mai face! zâmbi bătrânul.

Când toți caii fură băgați în sac, bătrânul dădu din cap spre doctor:

– Scoateți-l.

Chinezii începură să-l tragă pe doctor de sub capotă. Nu era simplu: picioarele lui Platon Ilici erau împletite cu picioarele mortului, paltonul înghețase într-un colț, lipit de scânduri. Doctorul își dădu seama că este salvat.

– *Sese ni, sese ni*[24], începu să spună răgușit, încercând să-i ajute pe chinezi cu mișcări stângace ale trupului.

Cei patru îl scoaseră din mașină, îl lăsară pe zăpadă. Doctorul încercă să se ridice, sprijinindu-se de chinezi. Dar imediat se prăvăli în zăpadă: picioarele nu-l ascultau deloc. Nu-și simțea picioarele.

– *Sese ni, sese ni*…, șuiera el, mișcându-se în zăpada adâncă.

Chinezul bătrân se scărpină pe nas:

– Duceți-l în tren.

– Dar pe ăsta îl luăm? întrebă un chinez tânăr dând din cap spre Perhușa.

– Doar știi, Hiun, calului meu nu-i plac morții, zâmbi bătrânul și, mândru, întoarse capul.

Chinezul își mută automat privirea în direcția mișcării. Acolo, la vreo sută de metri de mașină, se afla un cal uriaș, înalt cât o casă cu două etaje. Cenușiu-bălțat, era înhămat la un șir de sănii care trăgeau patru vagoane mari – unul verde, de pasageri, și trei albastre, de marfă. Acoperit cu un pled roșu, calul stătea, scoțând zgomotos aburi pe nările mari. Ciorile se învârteau în jurul lui și i se așezau pe spinarea roșie. Coama albă a calului era frumos împletită, inelele de oțel ale chingilor străluceau în soare.

Dinspre tren mai veniră doi chinezi în uniformă verde. Toți patru îl apucară pe doctor și îl luară de-acolo.

– *Sese ni, sese ni*…, șuiera doctorul, fără să miște picioarele, pe care nu le mai simțea, erau total străine și inutile.

Și deodată începu să plângă în hohote, dându-și seama că Perhușa îl părăsise o dată pentru totdeauna, că vaccinul 2 nu ajunsese, că nu mai nimerise la Dolgoe și că în viața lui, în viața lui Platon Ilici Garin, acum, judecând după toate acestea, va veni ceva nou, dificil, cel mai probabil – foarte greu, sever, la care mai înainte nici nu-i trecuse prin minte să se gândească.

– *Sese ni, sese niii*…, plângea doctorul, dând din cap, de parcă nu accepta în ruptul capului cele întâmplate.

Lacrimile îi curgeau pe obrajii năpădiți de păr, ce slăbiseră în ultima zi. Strângea în mână pince-nez-ul și-l tot scutura, îl tot scutura, de parcă ar fi dirijat o orchestră invizibilă a durerii, plângând și legănându-se în mâinile puternice ale chinezilor.

Chinezul cel bătrân se uită la Perhușa. Acesta stătea stingher sub capotă, ca într-un mormânt prea mare pentru el. Mâinile înmănușate le strânsese la piept, parcă ar fi continuat să țină și să-și protejeze căluții; un picior era strâns cu putere, celălalt înghețase însă întins în mod absurd.

– Caută-l, porunci chinezul bătrân tânărului.

Acesta îndeplini porunca fără prea mare plăcere. În buzunarul cojocului lui Perhușa găsi o rublă de argint, patruzeci de copeici de aramă, o brichetă și două coji de pâine. Nu avea acte. Chinezul începu să-l caute în sân și găsi la gât două șnururi: de unul era agățată o cruciuliță ortodoxă de aramă, iar de celălalt, o cheie. Era cheia de la grajd. Chinezul smulse cheia și i-o întinse bătrânului. Acesta învârti cheia în mână și o aruncă în zăpadă.

– Acoperă-l, dădu din cap bătrânul.

Tânărul luă rogojina înghețată din cauza gerului, țeapănă ca o foaie de placaj, și acoperi cu ea capota. Bătrânul arătă cu degetul spre sacul cu cai și porni spre tren. Chinezul cel tânăr luă sacul, și-l puse în spate, o luă în urma lui. Caii, care nechezaseră în voie și se agitaseră în întunericul din sac, reușind între timp să urineze și să se liniștească, răspunseră printr-un fornăit. Numai bălțatul cel neobosit începu să necheze pătrunzător, luându-și adio pentru totdeauna de la stăpânul său.

Note:

1 Personaj demonic tradițional din basmele rusești. Se spune că avea o căsuță pe picioare de găină, care se învârtea, ascunzând calea de acces spre ea.

2 „Prostul“ (germ. în orig.).

3 Veche unitate de măsură echivalentă cu 1,0668 kilometri.

4 Parcelă în pădure unde se tăiau lemne în mod planificat.

5 În rusă, *perhat'*.

6 „Doamne, Dumnezeule“ (germ. în orig.).

7 În timpul invaziei poloneze din Rusia, țăranul rus Ivan Susanin din regiunea Kostroma l-a apărat pe Mihail Fiodorovici, întemeietorul dinastiei Romanovilor, conducându-i pe polonezi în păduri și mlaștini, dar pentru aceste fapte a fost omorât.

8 Acoperământ de cap în formă de diademă înaltă, bogat ornamentat, parte componentă a costumului popular rusesc.

9 „Bună seara, frumoasă morăriță“ (germ. în orig.).

10 Veche unitate de măsură echivalentă cu 16,381 kilograme.

11 „Vitamine“ (în kazahă).

12 Tichie brodată, purtată de asiatici.

13 Literalmente, „Agață“, „Nani Nani“, „Să zicem“ (în rusă).

14 „Moțăit“ (în rusă).

15 Încălzirea se face într-o încăpere în care nu există horn, iar fumul se poate elibera numai pe ușă, eventual pe fereastră.

16 „Gândule, zboară pe aripi de aur“ (it. în orig.).

17 Nume generic dat în Rusia monedelor de aur; uneori, prin extrapolare, sinonim pentru ruble. În 1922, în urma reformei monetare, cervonețul a devenit noua unitate monetară.

18 În limba rusă, *leșii*, duhul pădurii, are, printre altele, menirea de a-i face pe drumeții întârziați (și pe vreme de viscol!) să-și piardă drumul, făcându-i să se învârtească în jurul aceluiași punct sau să se trezească departe de drumul căutat.

19 „O porcărie!“ (germ. în orig.).

20 „Oare mai este în viață?“ (în chineză).

21 „De unde dracu’?!“ (în chineză).

22 „E gata!“ (în chineză).

23 „Sunt doctor, ajutați-mă, vă rog“ (în chineză).

24 „Îți mulțumesc“ (în chineză).